

H. un. 7. ~~476~~ ^m
505

Bayerische Staatsbibliothek
München

~~Hist. Amer.~~

Spizelius

THEOPHILI SPIZELII
ELEVATIO

RELATIONIS
MONTEZINIANÆ

DE REPERTIS IN AMERICA
TRIBUBUS ISRAELITICIS;

ET DISCUSSIO

ARGUMENTORUM

PRO ORIGINE GENTIUM AMERI-
CANARUM ISRAELITICA

A

MENASSE BEN ISRAEL
IN מְקוֹר יִשְׂרָאֵל SEU SPE
ISRAELIS
CONQUISITORUM.

CUM CELEBERRIMI VIRI
JOHANNIS BUXTORFII
DE JUDATCO ISTO CONATU AD
THEOPHILUM SPIZELIUM
EPISTOLA.

BASILEAE

Apud JOANNEM KÖNIG, 1661.

THEOPHILI SPRING
FENNIA
RELATION
MONTESINIA
DE REPERTIS IN ANTECA
TRIBULIS ISRAELITICIS
ET DISCUTIS
ARGUMENTIS
PRO ORIGINIS GENTILIS
CANABUM JERARITICIS
MENASSA BEN ISRAEL
IN
ISRAELIS
CONSTITUTIONE
CUM CLERICALI
JOHANNIS BUXTORFII
DE JUDAEIS ISRAELITIS
THEOPHILI SPRING
FENNIA

Bayerische
Staatsbibliothek
München

SAPIENTISSIMIS
ORBIS ERUDITI ATLANTIBUS,
ATQUE FULGENTISSIMIS
CAELI LITERARII SIDERIBUS,

JOHANNI BUXTORFIO

ET

JO. HENRICO HOTTINGERO,

VETUSTISS. ACAD. BASILEENS.

ATQUE HEIDELBERGENS.

PALLADIIS,

ORBISQUE UNIVERSI MIRACULIS,

AUGUSTA OMNIA

THEOPHILUS SPIZELIUS.

In nobilissimū Musarum
vestrarum Sacrarium per-
rumpo irreverentius, si
splendidissimum Celebritatis tan-
tæ folium accedo confidentius, si
curas etiam concatenatas, & quo-
tidianas pro Rei Literariæ incre-
mento excubias, immodestius in-
terpello, si immortali denique No-
minum atque Luminum vestro-
rum splendore, schedis hisce obscu-
ris lucem audacius concilio; Igno-
scite HEROES INCOMPARABILES,
Homini, stupēdo vestro favore ha-
tēnus tantopere sublevato, infini-
tis benevolentiaē tantæ documen-
tis recreato, eoque duntaxat nomi-
ne fortunato, quod Virtutes ve-
stras in omni genere summas, ha-
tēnus penitus introspicere, intro-
spectas æstimare, æstimatas deniq;
publicè nunc celebrare didicerit.

Non

Non immensoꝝ quidē meritorum aut encomioꝝ vestroꝝ præconem nunc ago, nec prolixiori verborum ambitu celebꝛo illustꝛia illa ac quovis ære perennioꝛa Ingenii vestꝛi monumenta, cunctis profecto Ægyptioꝝ structuꝛis, aut prodigiosis quibꝫque Orbis miraculis, ab imbre edace & impotente Aquilone jam olim deletis, longissimis anteponenda parafangis.

Facile vobis, VIRI UNDIQUE MAGNI, in memoriam revocabitis sermonum non ita pridem vobiscum habitoꝝ materiaꝛ, atꝫue literaꝛum hætenus ad me perscriptaꝛum argumentum, publico hoc alloquio paulo altius repetendum:

Amstelodamum ante annos aliquot advolavit Mercurius quidam

dam Tranfalpinus , & inopino
 nuncio, derepertis inter America-
 nos agminibus Israeliticis, inenar-
 rabilibus Synagogam perfudit læ-
 titiis. Ipse cultus Hebraici Antistes,
 MENASSE BEN ISRAEL (oblato
 scilicet exoptato adeò, ac diu mul-
 tumque desiderato futuræ libera-
 tionis anteaambulone,) totus pro-
 pemodum in gaudia solutus, neu-
 tiquam illa intra angustos Synago-
 gæ Amstelodamensis terminos
 continenda; sed peculiari quasi di-
 plomate reliquis per universum
 Orbem dispersis contribulibus
 annuncianda judicavit.

Maxima eruditorum conten-
 tione tunc ventilatum fuerat, &
 Animos non minus quam cala-
 mos Summorum Virorum occu-
 paverat, intricatum illud, fatisque
 vexatum, de origine Gentium A-
 meri

americanarum problema. Quod itaque tanto hactenus labore investigatum, tot diversissimarum sententiarum Fautoribus disputatum, nec ullis sive Hispanorum sive Batavorum expeditionibus indagatum fuerat, ab ANTONIO quodam MONTEZINO Religionis Judaicae sectatore tandem exploratum credit MENASSE, primas videlicet in Americam colonias, ductas fuisse ab ISRAELITIS. Postquam vero maximo molimine, non minus Montezinianae Relationi, quam prodigiosae huic de origine Gentium Americanarum Israeliticæ opinioni, applausum conciliare laborasset; non omnino nullos Paradoxi hujus reperit ad stipulatores. Adeo vero inepta, adeo infusa, & ab omni veritatis etiam specie aliena, mihi statim apparuit illa

sententia; ut instituto paulo accuratiori examine, ejusdem relegationem, ultra Montes Cordelleras & fluviū Maragnon, (unde provenit,) fuerim meditatus. Non fatuos umbratilis gloriolæ igniculos infector, nec longè lateque diffusam Viri istius famam, aut raram in illa Gente eruditionem, proscindere constitui; Sed nec omnium promiscuè placita adorare, vel haud obscuris Orbis eruditi luminibus, densissimas tenebras illustrare animus est. Me equidē non latet, quantum MENASSI, à summis quibusque Viris tribuatur vel eo solum nomine, quod singulari modestiâ, & laudabili scripturas V. T. explicandi studio præditus, communibus illorum suffragiis, pulcherrimum illud elogiū, (quo *Mosen Majemonidem* olim ornavit

vit *Jos. Scaliger*) reportaverit: *Illum*
scil. inter Iudæos ineptire desuisse. O-
 ptandum autem esset, ut illum
 semper retinuiſſet Animum, quem
 eò usq; sibi fuisse tradit מקוה ישראל
 f. xv. vid. *nil nisi solida & infallibi-*
lia tractasset, nec se ad materiam il-
 lam obscuram & incertam induci
 passus fuisset, aut intempestivo
 suis placendi desiderio, fabularum
 illarū Patronum agere cōstituiſſet.
 Sed nec Judæi, (Religionis suæ fun-
 damentis, veluti Sysiphi faxo, aut
 Ixionis rotis, pertinaciter inhæren-
 tis, ac hujusmodi commentis ca-
 ptivitatis suæ molestias fallentis,)
 conatus, tantopere vituperandi
 sunt; quam illorum fortè, qui sal-
 vifica edocti dogmata, anilia hæc
 figmenta, non probant solūm, lau-
 dant atque admirantur; verum a-
 liorum etiam applausum monu-

mentis publicis provocare minimè verentur, adeò ut ipse MENASSE Epistolâ quâdam ad P. Felgenhauerum exarata, non Christianorum solum suffragiis valde superbiat, verum certissimum etiam instantis liberationis indicium exinde desumat; Epistolæ illius verba, quum ad manus sint, exhibenda esse duximus:

De Tertio isto (scribit Menasse,) Adventus Messie signo, quod ais, nempe de hac Regni Israelis per totum Terrarũ Orbem prædicatione, id mihi non solum verisimile videtur, sed & tale quid jam in Lucem prorumpere, & effectum sortiri haud obscure videmus: quin & Prædicatorum istorum haud contemnendus numerus, mihi ipsi per literas innotuit, qui ex diversis Mundi partibus, ad consolandum Sionem prodierunt, inter alios

lios Viros Nobilitate & doctrina in-
 signes, qui ad manum jam sunt, ex
 Silesia habemus Abrahamum à Fran-
 kenberg: ex Borussia Joh. Mochinge-
 rum: ex Gallia Autorem libelli Galli-
 co Idiomate editi, Du rappel des Juifs.
 Ex Angliâ quos non? Nuper au-
 ctoritate publica Nathanael Home-
 sius SS. Tr. D. Librum in fol. edidit
 Anglico idiomate, de hac ipsa mate-
 ria, & D. Henricus Fesse, nobis li-
 brum Belgico idiomate de Gloria Je-
 huda & Israelis publicè dedicauit.
 Plures allegare possem, qui instar nu-
 beculæ istius I. Reg. XVIII. (quam
 Elias adscendentem de mari vidit,
 & subito in tantam molem excrevit
 ut totum Cæli expansum contegeret,)
 indies numero & virtute accrescunt,
 donec tandem totum Terrarum am-
 bitum, prædicatione sua sint completu-
 ri. Hactenus Epistola Menassis. Et
 ille

ille ipse, ad quem eandem ablega-
 vit, *Paulus* quidam *Felgenhauve-*
rus, Bono (ut appellat) Nuncio,
 Populo Israelitico de instanti Mes-
 siæ adventu allato, & Menassi ipsi
 consecrato, futuræ (scilicet) restitu-
 tionis Judaicæ præconem agere
 nullatenus dubitavit. Quâ fronte
 verò ab ipso Menasse exceptum fu-
 erit Nuncium illud, ex iisdem li-
 teris eucharisticis obscurum mi-
 nime est; *Vtinam* (reponit Menas-
 se,) *tam verum esset, quam Bonum*
nuncium tuum, tibiq; tam credere
possem, quam vellem! & paulo ante:
modo præ rei magnitudine verbis tuis
fides constare possit. Qualem insu-
 per applausum Monteziniana illa
 Relatio, à Menasse ben Israël tra-
 ctatu peculiari confirmata, apud
 quosdam obtinuerit, Angli cujus-
 dam THOMÆ FVLLERI, verbis, (ex
 Angli-

Anglicano sermone conversis, exponemus. Ille enim in visione Palestinae, ex monte Pisgah Lib. V. sub. vis. terrae Canan. ab Ezechiele descriptae cap. II. pag. 193. hunc in modum disserit.

Et nuper Judaicus Rabbinus Amstelodamensis, (in margine M. ben Israel, in libro suo quem nuncupavit Spem Israelis) narravit nobis, quod ultra montes Cordilleras & fluvium Maragnon, repertus sit populus bene barbatus, vestituq; splendido, qui seorsim degat & à reliquis Indianis Religione differat: quem ille populum vult haberi pro decem Israëlitis Tribubus uno comprehensis corpore. Cujus argumenta tantarum apud aliquos sunt virium, (quanquam eorum alia ante hac fuerit opinio,) ut concedant iudicio suo in ipsius sententiam, nonnullis tamen illa authoris opinatio habetur

tur

EPISTOLA

tur instar Maris mortui, nec tamen
 quicquam opponunt, quia sunt tertio
 loco nonnulli, qui applaudunt isti re-
 lationi, tanquam libera à refutatione
 ob loci videlicet distantiam. Me
 quod attinet, apparet mihi ista narra-
 tio velut crepusculum, quod num sit
 allaturum lucem matutinam, secutu-
 raq; luce pleniori se commendaturum;
 aut num sit instar crepusculi vesper-
 tini futurum: ita ut obscuretur pau-
 latim silentio, & plenis tenebris in-
 gruentibus, tempus aperiet. Cum un-
 decim Tribus (ita mihi illas liceat ap-
 pellare in radice consideratas,) nun-
 cium adferebant, unam perditam
 (Josephum) esse repertam, Jacobi flu-
 ctuabat animus, nec dictis credebat,
 usque dum clariori evidentia esset
 convictus. Quo magis mihi permit-
 tendum, ut suspendam iudicium meum,
 cum aliquis nuncium apportat de de-
 cem

cem Tribubus deperditis, quæ uno sint reperta momento, usque dum plus probationis acceperimus. Sane clanculum subridemus, auditis probabilibus ejusmodi susurris: sed cum certiores erimus hæc de re redditi, ora nostra complebuntur risu (nō verò Saræ risu diffidentis, sed Abrahami desiderantis, letantis, credentis,) cum ista authoris relatio aliorum testimoniis comprobabitur. Et profecto mereatur hic laboris sui premiū, qui clarum tanta rei documentum attulerit, de revelata posteritate decem Tribuum: utpote qui futurus est felix antea mbulo & promotor futurae conversionis, &c.

Cum itaque Montezini illius commenta pariter ac MENASSIS BEN ISRAEL argumenta, tantarum apud aliquos virium extiterint, talesque Animorum motus & hæc
& illa

& illa insecuti fuerint, de utrisque nunc prolixius sum disquisiturus, horum infirmitatem, non minus quam illorum falsitatem ostensurus, & Judaicas illas maculas, aqua, non aceto, nec felle adeò quam melle diluturus.

Hos qualescunq̃ue conatus, cum primo omnium VOBIS, utpote Numinibus quibusdam Literariis aperuissem, non consilio solum, verum etiam auxilio vestro eosdem promovere neutiquam addubitastis. Nunquam profecto arduam hanc provinciam in me suscepissem, ni de benignissimo Tantorum Virorū patrocinio certior fuissem redditus. Si infinita nunc favoris vestri documenta, & stupenda prorsus benevolentiae tantæ monumenta ritè celebrare vellem, (vellem autem si possem!)
angu-

N U N C U P A T O R I A.

angustos certè Nuncupatoriæ hu-
 jus Epistolæ terminos longissimè
 excederem. Insignis Tua MAGNE
 BUXTORFI, nihiloque cæteris pla-
 ne incōparabilibus Virtutibus ob-
 scurior HUMANITAS, minimè ac-
 quievit vel in benigniori ad secre-
 tiores Tuas Musas, atq; instructis-
 simas illas publicas pariter ac pri-
 vatas Animorum Pharmacopœas
 admissione; vel ΑΚΡΙΒΕΣΤΑΤΩ Tuo de
 prodigiosis istis conatibus Ebrai-
 cis iudicio; vel conciliato ZVVIN-
 GERI ΠΟΛΥΜΑΘΕΣΤΑΤΟΥ favore: libe-
 raliter insuper exhibuit, promptè
 suppeditavit, imò sponte etiam (ra-
 rà sæculi virtute,) obtulit nobilissi-
 ma Tua, usibusque publicis non-
 dum consecrata cimelia. Amicâ
 hac voce semper excipiebas acce-
 denteĩ, & dimittebas abeuntem:
Quicquid vel à me supellectile mea
)()(libra-

*libraria proficisci poterit, suppeditabo
lubentissime.*

Tu verò HOTTINGERE FAMIGERATISSIME, sicuti Natali solo, suavissimo amoris nexu, atq; splendidissimis in Rem Literariam meritis; ita certè nobilissimis favoris Tui documentis MAGNUM BuxTORFIUM proximè attingis. Tui Nominiis Amplitudinem, hætenus in Orbe celebratam, sæpius tantopere sum admiratus, ut innarrabili propemodum Te videnti atque compellendi desiderio flagraverim. Voti tandem hujus divina favente clementia factus compos, timidius primò Benevolentiae Tuæ fores pulsabam, quas tamen singularis illa (quâ polles in tanto fastigio,) Humanitas, non ocyus solum aperuit, verum per easdem etiam, ad abstrusiores Tuas Musas aditum concessit. Læto

triumpho pectore, quoties amœnissimæ istius Lucis, diei faustissimæ, atque immensorum absenti non minus quam præfenti hæcenus exhibitorum beneficiorum jucundam recolo memoriam.

VOBIS itaque VIRI INCOMPARABILES, levissimos hosce conatus, non argumenti (quanquam nec illud à vobis prorsus alienum credam,) sed singularis vestræ benevolentiae fiducia consecro, suscipite illos fronte eâdem, quâ me ipsum, nupervos accedentem estis dignati, copiosiori favoris vestri recreate Scatebra; Rei que Literariæ molem, Atlantum fortissimorum instar porro sustentate, non vertice solum summum in Orbe Erudito fastigium attigistis; Verum inter ipsa Sidera Literaria, locum etiam olim obtinuistis.

Dab. Bas. Idib. Mart.

clj lxxi.

JOHANNES BUXTORFIUS

THEOPHILO SPIZELIO

S. P.

(Tit.) Amice honorande,

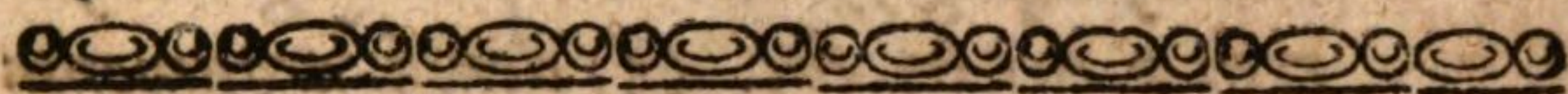
Tractatum tuum, quo Relationem Montezini-
anam, de repertis in America Decem Tribubus
Israelis, per tot jam secula deperditis, ejusdemq; à
Menasse ben Israel susceptam confirmationem, ex-
pendis & examinas, lubens vidi & legi. Fateor, me
nec relationem illam Antonij Montezini, neque et-
iam Menassis ben Israel libellum, quem Spem I-
sraelis vocat, vidisse prius, quam tu mihi eos
communicasses. Relationem historicam Montezini
ejusdem farinae deprehendo cum aliis, quæ inter Ju-
dæos sparguntur, de superstitibus adhuc Decem Tri-
bubus deperditis, & Regno Judæorum. Hac, ut in
hac diuturna sua captivitate, & desperato Messia sui
adventu anxie querunt, ita non inventa, vel ani-
lia ipsi sibi de iis somnia fingunt, vel ab aliis, quâ fi-
de quâ perfidia, efficta, avidè arripiunt, & faci po-
puli sui propinant. Agnovit hoc ipse R. Jehudah A-
krisch in libello suo קול המבשר Vox Evangeli-
stæ nominato, in quo aliquot hujusmodi relationes,
unâ cum illorum authoribus, mendacij palam redar-
guit, diseritè scribens, illas excogitatas esse לחזק
ברכים כושלות ולאמץ לבות נדכאים ad con-
firmanda genua titubantia, & corda contrita cor-
robo-

roboranda, h.e. ad sustentandos animos plebis sue
in spe venturi Messiae, & liberationis ex presenti ca-
pivitate. Imò acerbè in quosdam invehiunt, quòd
hujusmodi fabulis publicatis, ludibrio Christianorū
Judaos, & eorum fidem exponant. Ne tamen va-
dimonium omnino deferat, refert quid ipse in Aegy-
ptum proficiscens, à vetulo quodam Turca audiv-
rit de Regno Judaorum in India & Terra Abyssi-
norum, quibus vel idè majorem fidem adhibendam
judicârit, quòd animadvertit, illum prorsus ד' ו' תומ' ו'
h.e. animo simplici ingenuo, & sine ullo furo
loquutum esse, & eadem postea Alexandria, à R. Sa-
muele Schullam confirmata sibi fuerint. Dignum sc.
patellâ operculum! & duo fidi testes, in quorum ore
veritas consistat! Vaser & versipellis Turca, & Ju-
daus perfidus! Quæ fides illis sit adhibenda, ex nu-
da lectione & recitatione illius historia cuius men-
te non prorsus capio, vel primo aspectu liquet. Vel
unica Epistola de Terra Prestegani, Abyssinorum Im-
peratoris, quam etiam ibi producit, quo loco hæc Ev-
angelia Judaica sint habenda, docet; in qua ejus-
modi portenta continentur, quæ omnem fidem supe-
rant, & ad risum potius movendum, quàm ad cre-
dendum, excogitata esse, manifestò apparet, Libellos
ipsos tibi legendos mitto, & iudicio tuo submitto.

Quamvis autem hujus Montezini relatio, nec
majori artificio sit contexta, nec speciosè magis orna-
ta & instructa; quia tamen Magni Nominis Rab-

bino, Menassi ben Israel, qui nunc ivit ad infima
terra, in ea confirmandâ, & variis argumentis con-
stabiliendâ, ingenium suum exerere, atque ut ex A-
mericanis Israelitas faciat, omnem movere lapidē,
placuit: quia etiam non sine stupore certè video,
quosdam Christianis, his Judaeorum deliriis si non
penitus credere, saltem non omnem illis fidem de-
rogare, sed hesitabundos quasi & animi dubios ad
illa obhaerere; omnino pretium opera Te fecisse exi-
stimo, quod aliquid temporis & otii his Montez-
nians imposturis detegendis, & technis Menassianis
refellendis, impendere voluisti; bene etiam te fa-
cturum & gratiam atque utilem rem praestitutum
censeo, si haec tua μελετήματα juris publici facias,
atque cum pluribus communices. Methodo usus es
convenienti; Visionem seu Somnium Montezini
primò proponendo; exinde Tuam Πίνεσιν sub-
jungendo, & aliquot νοθείας illius signa producendo;
tertiò Menassis ben Israelis, qui SPEM ISRAELIS
arundineo hoc baculo suffulcire est annisus, argu-
menta refutando. Et singula video accuratè, eruditè
& solidè à te esse pertractata; ut nemo nō visurus sit,
מקוה ישראל Menassis, esse מקוה Telam teneram
& fragilem, ex aranearum filis contextam, ut rectè
de illa dixeris illud Jobi; בית עכביש מבטחו
Domus Araneae est Spes ejus. Ut tibi de egregio hoc
ingenii & eruditionis tuae faetu animitus gratulor,
quo & de egregio publica optimè mereberis, & lau-
dem

*dem atque nomen immortale tibi acquires; ita De-
um precor, ut porro Tuis studiis, laboribus, & hone-
stis conatibus benedicat, omniaq; ad suam gloriam
clementer dirigat. Vale, & me amare perge. Dab.
Bas.m. Febr. Anno. 1661.*

CONSPECTUS.

Dissertatio praeliminaris de vanissimis Ju-
daeorum in ostendenda *αὐτοκατορία* stu-
diis atque conatibus, à pag. 1. usq; ad 14.

Relatio Antonij Montezini de repertis in
America Tribubus Israeliticis, à pag. 14. ad 23.

Ejusd. Relat. elevatio cum manifestis *νοθείας*
indiciis, à pag. 24 ad 33.

Trutina opinionum diversissimarum de
primis Terrarum American. inhabitatoribus,
p. 34. usq; ad p. 40.

Origo Gentium Americanarum Israelitica
juxta Menassen Ben Israel, p. 41. 42. 43.

Discussio Primi Sententiae istius fundamenti,
ex IV. Esdræ c. 13. desumpti; p. 43. seqq.

*ubi (1) Codicis istius authoritas elevatur, pag.
43. 44.*

(2) Relationis Pseud-Esdræanae falsitas demon-
stratur, ex Scripturâ Canonica, pag. 46. 47.
Josepho, 48. 49. Benjamine Tudelensi (è cujus
Itinerar. κατ' αὐθροπον disputatur pag. 49.
50. 51. 52. rectâ denique atque sanâ ratione
p. 54.

(3) *Ier*

(3) *Iter Israeliticum paulò accuratius examina-
tur, à p. 54. ad. 59.*

(4) *Reliqua à Pseud-Esdra commemorata re-
probantur, utpote Transitus Euphratis mi-
raculosus, pag. 59. 60. Utopica Regio Arsa-
reth, p. 60. 61, &c. (5) deniq; argumenta
pro origine Tartarorum Israelitica pugnan-
tia, refutantur 62. 63. 64. 65.*

Secundi fundamenti, sive Inscriptionis He-
braicæ in Insula S. Michaelis repertæ, discussio,
p. 67. 68. 69. 70. ubi varia monumenta Judai-
ca expenduntur, p. 70. 71. 72. 73.

Tertii Argumenti, vel Ædificii cujusdam
Americani (perperam à Menasse ben Israel
pro Synagoga Judaica habiti,) destructio. à
pag. 76. ad 80.

Quarti fundamenti, à Rituum atq; Cere-
moniarum Israelitico-Americanarum conve-
nientia desumpti, dialysis, p. 81.

ubi agitur (1) de circumcissione 82. 83. 84. (2) de Laceratio-
ne vestium, 85. 86. 87. (3) de Igne perpetuo, à p. 88, usque ad p. 97.
(4) De Legibus quibusdam atque statutis, 98. 99. (5) de anno
Jubilæo p. 100. (6) de Observatione Sabbathi à p. 101. ad 107.
(7) de Divortiis. p. 107. 108. (8) de notitia Creati mundi &
diluvij, 110. 111. 112. (9) Denique de criteriis quibusdam leviori-
bus, variisq; relationibus. p. 114. 115. seqq.

Coronidis loco disquiritur: Quorsum Decem Tribus
post captivitatem Assyriac. pervenerint? p. 119. & seqq.

ubi Terræ atq; Regiones, (in quas abiêre) explicantur, &
inepta Judæorum de iisdem somnia repudiantur.

בער

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

longo Seculorum decur-
so tempore, dispersa Verporum
propago, captivitatis prolixioris
pertæsa, bellis quibusdam & inge-
niosis fabellis, pristinam illam Ma-
jorum suorum gloriam effingere, effictam no-
vis mendacijs exornare; exornatam denique
monstrosis & prodigiosis narrationibus am-
plificare laboravit, nullo quidem alio fine,
quam ut **המצאות** (verba sunt *R. Isaaci Akrisch*
שהמצאו לחזק ברכים pag. I.) **קול מבשר**
כושלות ולאמץ לבות נרכאים: febriculoso-
rum hominum inventis, in præsentī miseria
sua & plebeculæ suæ genua titubantia susten-
tentur, & corda contrita confirmantur, totque
fabularum plaustis invehatur diu multumque
desiderata, & in obscuris quibusdam Mundi
latibulis frustra hæctenus quæsitā Gentis Ju-
daicæ **ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ**, quam tanto mayo-
A ristū.

ri studio recutiti ostendere; quanto vehementiori impetu acutissimum illum fidei Jacobææ pugionem, (quo eosdem è com. 10. cap. XLIX. Gen. petimus,) eripere conantur. Huc infinita propemodum cerebri Rabbinico-Talmudici referenda figmenta; huc mendacissima Tudelenfis, Elda Danitæ, & erronum aliorum itineraria; huc tandem vanissimorum quorundam, turpissimæq; fingendi libidini indulgentium, commenta innumerabilia; de florentissimo quodam Judæorum ultra fluvium Sabbathicum regimine; potentissimo inter Æthiopes & Abyssinos dominio, infinito eorundem circa Daphnen Antiochiæ Suburbium numero, atque splendidissimo inter ipsos Novi Orbis incolas Imperio, nuspiam hætenus, præterquam in Utopia reperto atque deprehenso. Ab eo enim tempore, quo Tudelenfis ille Benjamin, miranda adeo, de infinito Israelitarum, passim dominantium, numero prodidit, nunquam defuere insignes ubiq; Viri, qui instituta paulò accuratiori inquisitione, fidem ejusdem non Orbi solum universo reddidere suspectam; verum fraudes illas atque technas Soli Meridiano exposuere, fictique istius Imperij, nec in Orientalium monumentis, nec ullis alijs melioris notæ documentis, vel levissi-
ma de-

ma deprehendere vestigia. Vir omni encomio major, omnisque profundioris eruditionis hodie Phoenix, JACOBUS GOLIIUS, (qui ad comparandam Rerum Orientalium notitiam, ipsa Solis ostia salutavit,) nec è nobilissimo Librorum advektorum apparatu, nec colloquio familiari, nec diversissimarum adeo Gentium atque Nationum consuetudine, colligere potuit, hætenus tantopere jactatam Populi Judaici illis in Terris *αὐτοκρατορίαν*. Et doctiss. L'Empereur (*præf. ad Itin. Benjam.*) author est, ne auctori huic fides habeatur in omnibus, præsertim ubi Judæorum statum atque conditionem extollat, ad suam vid. Gentem semper collimasse, & vel numero, vel ficto quodam dominio Israelitas commendasse. Quin & ipsi Judæorum præcipui, exoptata quidem, ast infinitis saltem fabellis confirmata Domina, minimè crediderunt. Sic *Isaacus Abarbanel* super com. 8. cap. LXIII. Esaiæ, in exposit. priori hæc cõmentatur: **עוד זכרה מין השלישי מרעות הנלוח והוא שלא היה בישראל מלכות ולא ממשלה ולא שבט משפט: h.e.** Mentionem insuper facit tertiæ classis afflictionum & malorum exilij, scil. quod inter Israelitas, neq. sit Imperium, nec Regimen, nec sceptrum judiciale. Et *D. Kimchi* magnus ipsorum Doctor in com. 4.

cap. III. Hoseæ, ubi Deus ore Prophetæ annun-
ciaverat, dies multos filios Israel manfuros
absque Rege & Principe, addit: **ואלה הם
ימי הגלות שאנחנו בו היום ואין לנו לא מלך
ולא שר מִיִּשְׂרָאֵל כִּי בִרְשׁוֹת הַגּוֹיִם אֲנַחְנוּ
:וְבִרְשׁוֹת מַלְכֵיהֶם וּשְׂרֵיהֶם:** i.e. Hoc Tem-
pus est Exilij, in quo nunc degimus, nec REGEM
nec PRINCIPEM habemus; sed sub potestate
profanorum vivimus, & sub potestate Regum
ac Principum ipsorum. In hunc sensum
etiam R. Bechai in Genes. f. 73. **אין לנו
היום מלך ושרים:** *Nos hodie non habemus
Regem neque Principes:* Et R.D. Ganz **צמח
דוד** p. II. in præf. Inter decem causas quibus
impulsus fuerit ad contexendam suam
Chronologiam, postremò hanc commemo-
rat: ut si lectores percipiant robur magnificen-
tiæ Regum ac Cæsarum, atque deprehendant
Judæis in exilio *Nullos esse Reges neque Principes,*
orent Deum, ut Iudices populo restituat, ac
germinare faciat Davidis Germen. Nihilo-
minus malefano quodam dominandi pruritu,
vastissima Israelitarum Imperia tantum non
digito ostendere, ac sesquipedalibus verbis
describere conantur plurimi. Quale putidissi-
mum non minus quam decantatissimum com-
mentum circumfertur, de invisibili quodam &
inac-

inaccessibili Regno Judæorum ultra Amnem (ut vocant) SABBATHICUM, qui impurissimis Rabbinorum lacunis suam originem debet atque scaturiginem, videlicet *Talmudi Babyl. Sanhedr. cap. VII. f. 65. & Tanua Perasach c. IX. Beres. Rabba, peras. LXXIII. & Falcut. Lib. II. super Jes. fol. 52.* Hinc itaque derivatus fluvius ille Chimericus, universum Orbem Judaicum inundavit, quod è *R. Sel. Farchi Commentar. ad XXVII. c. Jesaia, v. 13. R. Mose Gerundense, R. Abrah. Zac. Seph. Juchas. fol. 155. R. Gedal. Schalsch. f. 37. R. Elia in Thisbi, voc. Sabbation, & Men. ben Israel מקוה ישראל Sect. XIX. p. 59.* minimè obscurum erit. Crassum hoc de fluvio Sabbathico mendacium, cum Judæorum quidam olim *Cl. Helvico* obtrudere conatus fuisset, lepida quadam fabella condiebat. Etenim narrabat, ante triennium quosdam advenisse mercatores, qui attulerint inde repletam terra capsulam, quam dicebat per omnes hebdomadæ dies perpetuo motu fuisse agitatum; die autem Sabbathi plane quievisse. Pluris verò hoc de terra pariter ac fluvio Sabbathico figmentū nō est faciendū, quam Alcoranicū illud, (*Azoar. VII.*) de piscibus in Sabbatho, nec alijs diebus, capita sua è mari exerentibus.

tibus. Prolixius autem fabulæ istius Judaicæ examen, infra exhibituri sumus, evolvantur interea *P. Galatinus* Lib. II. c. 9. *Elias in Thisbi*, voc. Sabbathon, *Is. Casaubonus* Exerc. XV. adversus *Baron.* n. 37. *Incomp. Buxtorffius* Lex. Talm. voc. סבטון p. 1417. *Jo. Seldenus* Lib. III. c. 13. de Jure Nat. & Gent. è Script. Ebræor. *Petrus Cunnæus*, de Republ. Ebr. Lib. II. c. 24. & *Nicolaus Fullerus* Miscell. S. Lib. I. c. 9. Præter Benjaminem insuper, Eldad Danitam, nugatoresque similes, quidam *Isaacus Akrisch*, (vel ut seipsum vocat יצחק בן אברהם בן יהודה עקריש *Isaacus fil. Abrahami, nepos Jebudæ Akrisch*,) libello peculiari, cujus Titulus קול מבשר Vox Evangelij, post varias aliorum relationes, ipsi magna ex parte suspectas, narrat, quæ ipsemet tandem de Regnis Judæorum compererit, scil. cum Anno CCCXXII. seu Christi MDLXII. Constantinopolin petiisset, in eâdem (quâ vehebatur,) navi, grandævum quendam se reperisse Religionis Muhammedicæ Sectatorem, qui post plurima alia, de Regionibus Indicis, & Terra cum primis חב"ש *Chabusch*, seu Regione Abyssinorum colloquia, non solum affirmaverit, verum propriâ etiam experientia confirmaverit, Judæos alicubi absolutum possidere dominium, quod & *R. Samuel Schullam* Medicus,

cus, Alexandriae postea aliquot comprobaverit testimonijs; Tunc etiam sibi oblatam ejusdem argumenti fuisse Epistolam, à *Ras Chasdaï* ad Regem Cosaræorum exaratam, cum Regis ad eandem responso, utriusque exemplum typis postea mandavit, ac nuper demum cum vers. Latin. eruditissimæ suæ præfationi, Cosreano codici præfixæ, inseruit Incomparabilis Buxtorffius. Duabus autem illis Epistolis, Tertia quædam de Regnis Judæorum eorumque potentia sub Imperio Presterjani, annexa est, quam tamen adèò absurdam deprehendit, ut eam, licet ad institutum maxime facientem, unà publicare erubuerit. Illam tamen Incomp. istius Viri benignitate nobis oblatam, latino sermone hic compendiosè exhibebim⁹, omisis quandoq; puerilibus istis, (quibus ad nauseā usq; scatet) nugis atque ineptiis. Narratur itaq; Terram illam Judaicam, Prete Johannis Imperio vicinam, esse amplissimam, & opibus non minus ac divitiis, quam omnis generis fructib⁹ refertissimam, duorum Imperiorum intercapedine distantem à fluvio Sabbathico, qui septima quavis die cursum sistat, Gentes verò, amni huic vicinas, nunquam ex eodem ad levandam sitim haurire aquam, eò quod sacrum illum, atque divinorum manda-

torum studiosum esse credant ; Scabie verò laborantibus , fluminis hujus ope , ocyus conferri sanitatem pristinam. Traditur insuper, Judæis, ultra fluvium istum degentibus, XXIV. esse Reges , ac contribules quidem, quorum singuli amplissimam possideant civitatem, cum pagis adjacentibus. Regem ordine primum, dignitateque præcipuum, esse fortissimum atque potentissimum , centum virorum armatorum millibus stipatum, ac Aaronem tunc temporis nuncupatum, hunc numeroso illo exercitu, exsiccatum septima quavis luce fluvium Sabbathicum mira celeritate transivisse , terrasque deinceps hostiles invasisse. Aaronem insuper sex cubitorum esse gigantem , quingentosque pro lubitu (gladii duntaxat, omnia consumentis, hastæque formidine) fugantem ; Infinitam sic Gentilium perire multitudinem , telis etiam acutissimis confossam. Monomachiam verò, à Judæo fortè Prete Johannis subditis oblatam, tot semper redimi auri libris, quot moles provocantis corporea constituat. Judæos istos omnes hostium adjacentium terras pro lubitu invadere, diripere ac consumere omnia, peractaque feliciter expeditione, reditum in terras suas meditari. Alium insuper inter illos
exti-

extitisse formæ Gigantæ Regem, Simeonem scil. mille quandoque hostes in fugam conjicientem, esse Regem egregium, ab omni ira atq; indignatione alienum, sapientem item, insignique prudentia conspicuum, plura de Aaronis uxore, admiranda ejusdem forma, Palatio gemmis exornato, corporis cultu, filiis item atque filiabus perhibentur; Tum pretiosissimæ cujusdam gemmæ, Regiam universam (Sabbatis cum primis singulis) illustrantis, virtus enarratur, fortitudo item filii natu minimi 80. virorum nece comprobata, exponitur, cum soli Judaici fertilitate, terræque istius qualitate. Porro de adventu exterorum Judæorum mira referuntur, qua item ratione Rex Aaron (oblato sc. codice) originem illorum Judæicam exploraverit. Sapientissimi deinceps Senis, Doctorisque (illarum terrarum) excellentissimi, mentio fit, cujus opem & consilium in rebus arduis, atque difficilioribus negotiis implorent, qui singula facienda pariter ac omittenda exponat, eoque nomine Sacerdotis & Prophetæ titulo superbiat, honoreque innarrabili afficiatur. Tandem fabulam universam, commentum quoddam de Juvene Ebræo à Prete Johanne capto absolvit. Huic summas oblatae esse opes atque dignitates,

modo Religionem Judaicam abjurare velit, quas tamen omnes atque singulas generosè contempserit his verbis: Absit ut æternum illud atque immortale Numen, cum Gentili eoque mortali commutem, & cum adhæc Prete Johannes mortem interminasset, sponte se ad eandem pro Cœlesti Numine subeundam obtulisse; Cui ille: constans fama infinitam meorum multitudinem à te interceptam narrat, ad quæ Ebræus: sic est, data opera id egi, invadunt enim terras nostras, quæ omninò defendendæ sunt, non mitior herclè fortuna nostrates, Regiones vestras devastantes, maneret. Quo responso laudato, Prete Johannem, illum veste sericâ, auro coruscante, donasse, quò munere (ex gentis suæ consuetudine, nigras vestes haud permittente) recusato, vestem aliam æque pretiosam afferri curasse, hacque etiam spreta, tandem Prete' Johannem jus jurandum exegisse, ne in posterum suorum quemquam neci tradere velit, hacque conditione admissa, tutum illi in patriam suam reditum concessisse, adjecto XL. fortissimorum virorum, (ad turbam hostilem reprimendam,) comitatu, ante discessum tamen poscentibus aulicis, dulcissima quâdam cantilena Ebraica, omnium stuporem atque lachrymas

mas provocasse, sicque feliciter in terram illam Judaicam (trajecto flumine Sabbathico) pervenisse, & ab amicis lætitia ineffabili exceptum, elapso spatio menstruo obiisse. Huc etiam pertinet recentissima quædam, de decem tribuum latibulis Relatio Germanico-Rabbinica, quæ latinè ita sonat: *Significo vobis, quendam ex urbe בצרה prope Babelem sita, mihi retulisse, se, cum terras Indicas petiisset, reperisse Regionem amplam atq; spatiosam, cujus incolæ partim colant ignem, partim Solem, lunam astraq; reliqua, abstineant item ab omni animali vivo, inter quos etiam degant Israelitæ, propriis tamen Regibus gaudentes, nec reliquarum gentium imperio subiecti. Dan, Naphthali, Gad & Ascher habitare à latere fluvii Sambatio, filios Judæ verò incolere Insulam in ipso rivo sitam; Menasser prope fluvium Sambation; in circuitu nil nisi ignem reperiri, nec reliquis gentibus eosdem adnumerari, Rege peculiari instructos, nec mortalium quenquam colloqui cum illis posse, Linguam enim illorum esse sanctam, idiomatis mixti ac diversi, Filios Simeon degere à latere plage meridionalis, suo quoq; Regi parentes, Sebulon & Ruben colere desertum prope Pharan & Phrat, nec alia præterquam sanctâ Linguâ uti, possidere Mischnam, & Talmudem, Regiq; peculiari esse subiectos.*

Relationibus istis respondet alia cujusdam
Geo-

Geographi anonymi, quem laudat R. Asaria in Meor Enajim fol. 69. quâ perhibetur, in obscuris quibusdam montibus Africæ magnum reperiri Judæorum numerum, qui tributum pendant Regi Æthiopiæ, cujus nomen sit Preste Joan.

Magis mirandum est, ipsum *Abarbanelem*, suorum verborum paulò ante exhibitorum, adeò immemorem extitisse, ut Commentar. super cap. III. Jerem. tanta cum lætitiâ retulerit, sibi, eo ipso quo illa scripserit tempore, de Judæis Indicis quoddam exhibitum fuisse nuncium, quo certior fuisset redditus, plurimos Israëlitas in Terris Occidentalibus quiete & tranquillè degentes, esse repertos. Ipsa Abarbanelis verba hæc sunt: **והנה בימים האלה אשר כתבתי זה ראיתי בכתב אמת שהביאו בני המערב ההולכים היום ממלכות פורטוגאל לארץ הודו להביא הבשמי' שהעידו שראו שמה יהודים הרבה והביאו כתב מיד חכם אחד מהם והם אומרים שהמה מבני יהודה** *Et ecce, in diebus illis quibus hæc scripsi, vidi Epistolam fide dignam, quæ ex Occidente à viris quibusdam allata est, qui hoc tempore ex Regno Portugal abeunt in Indiam ad accersenda aromata, quiq; testantur, multos ibidem se reperisse Judæos, & asportasse literas manu cujusdam Sapientis ex illis*
exa-

(exaratas) quibus asseratur illos esse Juda & Benjaminis filios, &c.

Ut mirari tandem desinam, qua de causa Ebraeorum ævi nostri doctissimus, & Abarbanelis (ducta ex ejusdem familiâ uxore,) Adfinis, MENASSE BEN ISRAEL, obscuram quandam & incertam cujusdam ANTONII MONTEZINI, de repertis in America decem Israelitarum Tribubus, Relationem, non Luci solum & Latio donare; verum tractatu insuper peculiari, (quem מקוה ישראל SPERM ISRAELIS nuncupavit) applausum eidem tanto molimine conciliare laboraverit. Quum verò Relatione ista, non solum insulsa Americanorum, ab Israelitis origo à MENASSE sit confirmata; verum nonnullorum etiam credulitati maximoperè hætenus fuerit illusum; hinc cum eodem non tam de illius (quippe se ipsam nullo negotio destruentis,) veritate, quam argumentorum ad confirmandam illam pariter ac originem Americanorum Israeliticam attractorum, soliditate, sumus disquisituri, ejusdem sententiam iis ipsis, quibus proposita verbis est, Dialogi cujusdam formâ exhibitori, nostrasque solutiones atque exceptiones statim subjuncturi, hocque modestè, placidè, profligato damnifico illo maledicendi genio, folius

us veritatis indagandæ studio. Ordinem verò MENASSIS observaturi, ipsam MONTEZINI Relationem, tractationi subsequenti præmittendam esse duximus.

RELATIO ANTONII MONTEZINI.

Die 18. mensis Elul Anni 5404 à creato Mundo, venit in hanc urbem Amstelodamum Aron Levi, alias Antonius Montezinus, ac narravit Domino Menasseh ben Israel, aliisque Nationis Lusitanicæ Primatibus, dictæ Urbis incolis hac quæ sequuntur.

Duos nempe esse annos ac dimidium, quod ille ex portu Honda in India occidentali profectus ad jurisdictionem Papianis, in provinciam Quiti, conduxerit aliquot Indi cujusdam, cui nomen erat Francisci Castellani, mulos, atque in suo aliorumque Indorum comitatu fuisse alium nomine Franciscum, qui ab omnibus Cacicus vocaretur. Accidisse verò, ut ipsis Montes Cordelleras transeuntibus, ingens exoriretur tempestas, quæ mulos onustos in terram dejiceret. Aegrè id, ac malam tempestatem ferentes Indi, inter se quisque sua enumerabant damna, agnoscetes tamen, omne id, ac graviora ob peccatorum numerum se meritos, Franciscus patienter hac ferre jussit, brevi nempe ex in tempore quietem

nactu-

*nacturos. Indignos eâ se esse fatebantur reliqui, imo
 verò insignem crudelitatem ab Hispanis exercitam,
 à Deo immissam, eò quod male adeò exceperant po-
 pulum ejus sanctum, atq; omnium innocentissimum.
 Jam igitur quid confecerant via, cum in ipso mon-
 tis vertice subsistere, ac noctem transigere constitue-
 rent. Hic ex pyxide aliqua, accepta quadam præter
 caseum ac panem bellaria Francisco obtulit Montez-
 nus, exprobravitq; ei in Hispanos contumeliosius di-
 cta. Respondit autem ille, ne dimidiam quidem par-
 tem miserationum, ac calamitatum, à populo crudeli
 adeò ac inhumano illatarum, sibi enarratam, sed
 non inultos hæc se esse passuros, suppetias vindican-
 tibus laturo populo aliquo incognito. Finito colloquio
 urbem Indorum Carthagenam petiit Montezinus,
 ubi inquisitione habita, in carcerem conjectus fuit,
 oranti autem Deum talia exciderant verba: Bene-
 dictum sit nomen Adonay, quod non me fecerit Ido-
 latram, barbarum, nigrum aut Indum, cumq; dicta
 Indi voce, sibi ipsi succensere videretur, ac diceret
 Hebræi sunt Indi, dein rursus ad se rediens, nugari
 se agnovit; & an Hebræi possunt esse Indi? subjun-
 xit. Secundo tertioq; easdem reiteranti preces, ac
 reliqua addenti, in mentem venit, non fortuito ali-
 quo casu ita se labi. Ruminatus igitur subinde ea, quæ
 ab Indo audiisset, diligentius omnia sciscitaturum se,
 usq; quo veritatem omnium resciret, continuoq; ac
 ex*

ex carcere dimissus esset, quasituum se Franciscum, omniaq; ab illo dicta se repetituum juravit. Libertati itaque divina favente gratia redditus, ad portum Honda concessit, invenitq; pro voto hominem, quem sermonum in monte habituum meminisse se dicentem, rogavit Montezinus, an non aliquod ingredi iter secum vellet, omneque offerenti officii genus, tres dedit Imperiales, quibus necessaria quaque sibi compararet. Jam urbe excesserant, cum Montezinus Hebraum se esse ex Tribu Levi, Deum suum esse Adonay, ceteraq; omnia nil nisi vana esse ludibria Indo retulit: qui hac miratus, parentum percontatus est nomen; dicentique Abrahamum, Isaacum, & Jacobum; an non alius est tibi pater? ait; annuente, ac Patrem Ludovicum Montezinum vocanti, nondum acquiescens ille, modo inquit gaudeo, cum hac te dicentem audio, modo eo reducor, ut Tibi non credam. si quidem parentes tuos videris ignorare. Hec ita esse uti dixerat jurantem Montezinum, an non filius Israelis esset, longiorem sermonem exorsus, rogavit: qualem cum esse didicisset, prosequi jussit quod ceperat, addiditq; melius dein mentem explicaret, eo quod ante ita fecisset dubium, ut nihilocertior unquam reddi posse videretur. Postquam vero consedisset uterq;, ac refecisset corpus, rursus ita auspicatus est Indus: quod si tibi is est animus, ut audeas me Ducem sequi, scies, quaecunque scire aves. Id ve-

Id verò te velim monitum, pedibus Tibi hoc quodcunq; est itineris, faciendum esse, vescendumq; tantum cibo hoc assato (Mayz) nec quicquam eorum omitterendum, quæ tibi dixero. Morem gesturum se in omnibus regeßit Montezinus. Eum sequenti itaq; die, qui Luna erat, rursus accessit Cazicus, jussitq; quidvis, quod gereret in pera abicere alpergatas induere, ac sumto baculo se sequi, relictis igitur à Montezino pallio & gladio, aliisq; quæ habebat, iter ingressi sunt, ferente Indo in tergo tres mensuras istius Mayz, duos funes, alterum nodis plenum cum unco bidenti, ad ascendendum montem, solutum alterum, ad paludes fluviosq; transeundum, cum securicula, & alpergatis. Hunc in modum accincti per totam hebdomadam, usque ad sabbathi diem iter promovère; quo quieti dato, postridie progressi sunt usq; ad Martis diem: quo circa octavam matutinam ad fluvium Duero non minorem devenère; dixitq; tum Indus: videbis hic fratres tuos, factoque ex duabus xyli syndonibus, quæ cinguli loco ipsis erant vexillo, signum dedit; quo facto viderunt ab altera fluvii parte fumum densissimum, ac momento post tale etiam signum dari ejusdem generis vexillo. Paulo post tres Viri unaq; femina in scaphula quadam eos accessere, quajam appulsa, femina in Terram profiliit, cæteris in scapha manentibus. Illa itaq; habito longo cum Indo sermone, quem

non intellexerat Montezinus, in navem rediit, ac quacunq; ab Indo accepisset, tribus istis Viris retulit: qui continuè fixis in ipsum oculis, è navi egressi, ac Montezinum amplexi sunt, secutaque eorum exemplum est femina, quo factò unus rursus navem ascendit, ac cum ad duorum & femina pedes se incurvasset Indus, illi perquam humaniter eum excepere, cumq; ipso multum contulère. Paulo post Indus Montezinum bono animo esse jussit, & non expectare ut secunda vice ab illis conveniretur, priusquam bene animadvertisset illa, quæ primo ipsi dicta essent.

Tunc verò duo isti viri, utrumq; Montezini latus regentes, vers. 4. cap. VI. Deut. Hebraicè pronunciavere: SEMAH ISRAEL, ADONAI ELOHE-
NV ADONAI EHAD. Id est: Audi Israel, Dominus Deus noster Deus unus est. Dein rogato interprete Indo, quomodo quæq; in Hispanico idiomate essent enuncianda talia Montezino dixère, factò tamen parvo post quamq; periodum habitam, intervallo.

I. Patres nostri sunt Abram, Isaac, Jacob & Israel, & quatuor istos, tribus digitis erectis representabant. Fungebant dein Ruben, tribus digitis uno addito.

II. Variadabimus loca iis, quibus animus fuerit nobiscum commorandi.

III. Josephus habitat in medio Maris, factò duobus digitis compressis signo, ac dein separatis.

IV. Bre-

IV. Brevis, dixere, citissime loquentes, quidam nostrum exhibunt ad videndum & conculcandum, quo dicto niſtarunt, ac terram pulsarunt pedibus,

V. Omnes colloquemur aliquando, pronunciantes ba, ba, ba, & exhibimus non aliter, ac si ex terra, matre prodiissemus.

VI. Ibi nuntius aliquis.

VII. Franciscus de his dein paulò plura dicet; digitis signum facientes, non multa dictum iri.

VIII. Permite nobis ut nos præparemus, & motis undiquaq; versus manibus ac ore, ita orabant Deum: Ne diu differ.

IX. Mitte duodecim homines; signum facientes barbatos se velle, ac scribendi gnaros.

Finito colloquio, quod per integrũ durarat diem, idem, sequentibus Mercurij & Jovis diebus reversi, reiterabant, nullo verbo insuper addito. Pertæsus ad finem Montezinus, quod nihil ad rogata responderent, nec permitterent ut fluvium traiceret, in scapham se projecit, sed ab illis expulsus baculo, in aquam cecidit, non sine magno vitæ periculo inde ereptus, eò quod natare non posset. Reliqui verò ex undis extracto, noli, inquiebant irati, tentare transitum, nec plura investigare quàm Tibi indicamus. Quod ipsi quoq; explicabat Indus, reliquis idem signis variis ac verbis docentibus.

Notandum est, cymbam istam, toto isto triduo

nunquam eodem mansisse in loco; sed quatuor, qui venerant, abeuntibus, alios rediisse quatuor, qui quasi uno ore omnes illos novem supra dictos articulos repeterent, numero venientium & abeuntium, ad trecentos quasi excrecente.

Homines isti paululum à Sole adusti sunt, aliq̃ promissas usq̃ ad genua comas, alii breviores, alii quales nos plerunq̃ solemus, alebant: pulchro erant corpore, pulchrè instructi, pedibus ac tibiis adornatum factis, linteo verò aliquo caput redimiti. Montezinus narrat, quod cum die Jovis sub vesperam inde discederet, illos multa humanitatis officia exhibuisse, allatis quæcunq̃ ipsi in via necessaria existimassent, addidisseq̃, omnibus illis se instructos, ut cibis, vestibus, gregibus, aliisq̃ quæ in India Hispani suadicerent.

Cum eodem die deventum esset ad locum ubi divertissent nocte illà, antequam ad fluvium accederent, Montezinus dixit Indo: Meministi Francisce, à fratribus meis dictum, te mihi quid indicaturum, rogo itaq̃, ut id referre mihi non graveris. Narra-
bo tibi quæ scio, dixit Indus, modo mihi non sis molestus, & veritatem nosces ut ab antecessoribus meis accepi. Sin autem nimium me roges, ut facturus mihi videris, induces me ut falsa dicam. Adverte igitur Animum quæso, ad illa solum quæ tibi nar-
rabo.

Fratres

Fratres tui Ifraëlis filii sunt, & eo conducti fuere providentia Dei, multa in eorum gratiam facientis miracula, quæ non crediturus es, si tibi enarrabo ut ut ita à Patribus edoctus sim. Nos Indi bellum ipsis inferebamus in istis terris, duriusq; tractabamus eos, quam nos tractamur ab Hispanis. Dein ex jussu Magorum nostrorum (qui Indis Mohanes) eò, ubi fratres tuos vidisti, armis accincti rediimus, ipsos debellaturi, sed ne unus ex omnibus qui eò commigrarunt, ad suos reversus est. Ingentem igitur restauravimus exercitum, eosq; adorti sumus eodem planè successu, ut nullus rursus evaderet, quod etiam tertia factum vice, sic ut omnibus penè incolis destituta, præter senes ac mulieres India fuerit. Fraudem itaq; Magorum subesse rati Senes, ceteriq; qui remanserant, de eiiciendis Magis omnibus consilium ceperunt: ac multis eorum jam cæsis, illi qui supererant se ignotum quid dicturos polliciti sunt; quo dicto se vivere desitum est. Illi verò talia edocuere:

Deus istorum filiorum Israelis verus Deus est. Omne id quod lapidibus ipsorum inscriptum est, verum est. Dominerunt totius Terræ sub finem Mundi. Venient qui vobis adferent multa bona, & postquam omnibus terram dixerint, filii isti Ifraëlis ex patria sua migrantes, omnem Orbem sibi subjicient, ut subiectus ipse erat ante.

Felices eritis, si fœdere aliquo vos iis jungatis

Tum quinq; primates (Cazici Indis,) qui Majores mei erant, intellecto Magorum vaticinio, quod ab Hebraeorum sapientibus acceperant, eo profecti sunt, ac precibus multis tandem obtinuere, postquam desiderium suum femina isti, quam interpretem agere videbas, (eo quod fratres tui nullum commercium cum nostris Indis habere voluerunt) explicassent. Quisquis autem nostrorum fratrum tuorum terram ingrederetur, illico ab illis occidebatur, nemine fratrum tuorum ad loca nostra transeunte. Fœdus itaq; juvante ista fœmina, tale cum iis pangebamus:

I. Ut quinq; Cazici nostri, singulis 70 mensibus soli ipsos accederent.

II. Ut ille, cui arcana revelanda essent, excessisset ætatem trecentarum Lunarum sive Mensium.

III. Et ne ulli talia aperirentur in loco aliquo ubi habitaret populus, sed in deserto, solumq; presentibus istis Cazicis. Et ita, addebat Indus, arcanum illud internos servamus, & quod magnam nobis polliceamur ab illis gratiam, ob officia fratribus tuis à nobis præstita. Non invisere nobis licet eos, nisi singulis LXX. mensibus, aut si quid novi forte superveniat. Id quod in vita mea tribus tantum contigit vicibus: primò, cum Hispani has in terras venirent, dein cum venirent naves in mare Meridionale, tertio, te veniente, quem diu admodum desideraverunt,

runt, & expectarunt. Ob tria illa nova insigniter sunt gavisi, eò quod Prophetias impleri dicerent. Narravit etiam Montezinus, dein sibi Honda à Francisco missos tres alteros Cacicos, non dictis tamen eorum nominibus, priusquam dixisset, liberè licet tibi hos alloqui, qui socii mei sunt, in hoc quo fungor munere, de quibus & tibi dicere me memini, quintus ob senectutem venire non potuit. Artissimè verò tres isti illum amplectabantur, rogatusque Montezinus, cujus esset Nationis? Hebræa respondit, ex Tribu Levi, & Deum suum esse Adonay, atq; alia: quibus auditis, rursus amplexi sunt illum ac dixere; videbis nos aliquando, & non agnosces; fratres tui sumus omnes, singulari Dei favore, ac dein vale utrinq; dicto discessere, dicentes singuli, mea curatum eo, solus itaq; remanens, qui Montezinum ut fratrem salutabat, Franciscus, ita valere iussit. Vale mi frater, alia jam agenda habeo, & eo ut invisam fratres tuos cum cæteris Cazicis Hebræis. quod terram hanc attinet, securus sis, omnibus enim imperamus Indis. Postquam vero negotium, quod nobis cum scelestis Hispanis est, ad finem perduxerimus, ex servitute, in quâ estis, vos ducemus, Deo juvante, non dubii, quin ille juxta verbum suum, mentiri nesciens, opem laturus sit. Tu interim da operam, ut homines isti veniant.

ELEVATIO.

HActenus RELATIO, quæ adeò insulsa, ad-
 eò anilis, & ab omni veritatis specie alie-
 na apparet, ut mirum non immeritò videatur,
 quî Vir non ineruditus, non tantam solum
 eidem fidem tribuere; verum maximi etiam
 momenti rem exinde confirmare non dubi-
 taverit. Quid autem de Relatione illa statuen-
 dum sit, aliquot adsertionibus breviter decla-
 rabimus, nec enim animus est singulas nunc
 persequi nugas, utpote quæ à quolibet nullo
 prorsus negotio observari poterunt. Cumque
 Menasseh quali quali argumentorum appara-
 tu, aliorum applausum emendicare laborave-
 rit, è pròlixiori illorum examine, RELATIONIS
 ipsius NOΘEIA haud obscurè deprehendetur.

ADSSERTIO.

*I. Nemo unquam sive Geographorum, sive Nau-
 tarum, Mercatorum, sive peregrinantium aliorum,
 qui navigando totum fermè Orbem circumiverunt,
 locaq; omnia perlustrarunt, simile quid unquam, vel
 audivit, vel retulit. Hispanorum certè aviditas, &
 Belgarum curiositas, loca hæc nobis hucusq; minimè
 reliquissent incognita, non igitur in tantâ luce præ-
 stigiis agere licebit.*

Hanc adsertionem infringere conatur Me-
 nasse

nasse ben Israel, (מקור ישראל) Sect. XX. pag. 68. h. m. *Non valet argumentum à quibusdam mihi motum: si in mundo sunt, cur non ipsorum nobis est major notitia? Nempe etiam multarum rerum quas novimus, non novimus tamen originem; & annon hæcenus quatuor fluviorum Nili, Euphratis, Gangis, & Tigridis, latuere nos fontes? Sed Bone Vir, non quæritur jam de Israelitarum Americanorum origine, seu unde sint? sed negatur plane quod sint.* Quis illum non rideret, qui Chimæræ, aut rei alterius in cerebro suo natæ, causas & originem operosè indagare vellet? perinde ac si ante repertas Terras Americanas, de Gentium istarum origine fuisset disputatum, & ante exploratam Magnetis virtutem, de occulta ejusdem qualitate litigatum. Concedimus, res interdum satis esse perspectas, quamvis ignoretur origo, quod quatuor istorum fluminum ignotæ scaturigines, & ipsorum forte Americanorum incertæ origines satis evincunt; nondum verò explorata Israelitarum illorum existentia, de eorundem origine frustra disquiritur. Quis verò diversissimam fluminum istorum, & Terrarum Israeliticarum in America rationē non apprehendit? quum illa satis perspecta sint, quamvis latente origine; hæc verò à nullo unquam fide digno teste

exploratae aut indagatae. Pergit Menasse: *Certum etiam est, per quam multas esse terras nobis incognitas.* Quis dubitet? an igitur fingendae sunt, & pro noviter repertis venditandae Utopicae? Et si remotissimae vastissimaeque Regiones Australes sint incognitae, neutiquam tamen in Orbem habitabili, amplissime adeo Provinciae (qualis Pseud-Israelitarum Regio perhibetur,) haecenus latuere illos, qui Indias occidentales toties peragrarunt, suisque commentariis accuratissimis illustrarunt. Nec titivilitio digna est Menassis instantia. *Quanquam nonnulli in Terris cognitis & vicinis habitent, latent tamen* POST MONTES. Anne verò eadem ratio est obscurissimorum ejusmodi latibulorum, atque vastissimarum provinciarum Israeliticarum, quales finguntur in America? Quis inficias iret, in occultis Montium cavernis, aliisque solitudinibus, quasdam superesse Gentium reliquias; eodem verò modo, Terras istas Israelitico-Americanas, Hispanorum aviditati, atque Batavorum curiositati haecenus subductas fuisse, ab omni veritatis specie videtur alienum. Hoc denique urgemus, si etiam nemini, excepto Montezino, haec res unquam innotuisset, illeque primus Terras istas detexisset, num altum adeo annis à reditu ejusdem
proxi-

proximis fuisset silentium, ut novissimi etiam, totaque die ex Americanis Regionibus advolantes nuncij, rem notatu dignissimam in Relationibus suis præterire potuerint?

II. *ANTONIUS ille MONTEZINUS Homo non suspectus solum, verum nullius etiam fidei est, & Benjaminis Tudel. aliisque per omnia similis.*

Hoc ut tanto manifestius appareat, σύγκρισιν seu convenientem quandam collationem, inter Tudelensem atque Montezinum instituamus.

(I) Satis decantatum *Benjaminis* elogium est, multa illum in Gentis suæ gratiam confinxisse; præcipua quippe ejusdem eloquentia, in describendo Judæorum consistit dominio, quod (ut antea diximus) ignorarunt, quicunque orientem postea lustrarunt, affirmantes, Judæos in oriēte nec gladii jus, nec celebrata toties Synedria, nedum amplissima & à Tudelensec-narrata Imperia possidere. Idem omnino de Montezino illo statuendum est, utpote qui primarium Relationis suæ scopum infeliciter adeò dissimulat, ut statim à quolibet (rhinocerotis præsertim nasum habente) deprehendatur; hisce enim verbis forex manifestè se prodit: *Quod terram hanc arvine securus sis, OMNIBUS ENIM IMPERAMUS INDIS,*
& pau-

& paulò ante: *Filii isti Israelis ex Patria suâ migrantes, omnem Orbem sibi subjicient, ut subjectus ipsis fuit ante.* En fictæ ἀντοπατορίας Judaicæ semina, & manifestissima fraudis atq; præstigiarum indicia!

(2) *Benjaminem* plurima ex relatione tantum habuisse, nec cuncta à se memorata recte apprehendisse; diu est quod eruditorum Principes sunt conquesti, & ipsa libri præfatio illud abundè docet, idemque confirmat *R. Dav. Ganz, Chronic. p. I. fol. 55.* Sed & multa male & perperam percepit, quod aliquot exemplis ostendit *Cl. L^r Empereur* in Notis, Sic & *Montezinus* (ut ex ipsa relatione constat) pleraque tantum à Cazico quodam Indico sibi narrata fuisse tradit: *Narrabo Tibi* (ait ille) *que scio, modo mihi non sis molestus, &c.* Et calidè admodum Relatio fingit Israelitas illos Americanos, omnem aditum capitali pœna in terram suam prohibuisse, ne sc. instituta paulo accuratiori inquisitione, fraus tandem atque dolus prodatur. Ex ambiguo igitur rumore Narratio illa magnam partem conflata, Eruditorum applausum nunquam inpetrabit.

(3) Egregium *Benjaminis* stratagemata observat doctissimus, *L^r Empereur*, (in Not. p. 217.) illum sc. per ambages & IGNOTANOMI-

NA

NA Lectorem deducere, ne in ista loca inquirens, falsi eum convincere queat, quasi hoc ad rem adstruendam sufficiat, si locus licet, ignotus apponatur, sic Itiner. p. 112. narrat, plurimos Israelitas reperi in *Adan & Telassar*, ubi autem loca hæc sita sint, prorsus incertum est ac dubium, procul in oriente fuisse, est inconfesso, sed destinatam climatis partem adjicere, omnino difficile. Exemplum alia, magno numero Itiner. Benjam. suppeditabit. Ejusdem fraudis insignis cettè artifex Montezinus noster, commemorat loca, in quibus tantus Israelitarum reperiatur numerus, nec exponit in qua provincia, sub quo climate sita sint, saltem narrat ex Quiti, absoluto duodecim dierum itinere, se eo cum Indo pervenisse. Quis universam fermè peragrabit Americam, ad investiganda obscurissima illa Pseud-Israelitarum latibula.

Sed instat Menasse (מקוה ישראל Sect. XIII.) *Cur non credam homini virtuti dedito, omnisque lucri, quod lucrum estimamus homines osori?* Hem, raram inter Judæos avem! plures forte numeraveris coloris nivei corvos, quam lucri omnis apud cosdem osores. Sed ad rem. Alia sunt quæ fidem Montezini reddunt suspectam. Est honestius quoddam
lucri

lucrigenus, pias fraudes insignes illarum Architecti nuncupare solent, insitum videl. & Judæis cum primis familiare, patriam Gentem evehendi studium, quod tantum à Montezino, quantum Beniamine, Eldad Danita, aliisque fuit alienum.

Regerit tamen Menasse (Sect. XIII. p. 40.) *Plus fidei habeo Relationi Montezini nostri, Lusitani, ac nostri ordinis Judæi, nati in urbe Portugallia, cui nomen Villefleur; honestis ac notis parentibus, hominis quadragenarij, probi neq; ambitiosi. Ivit in Indias ubi inquisitionem passus est. Inquirebat ille liberatus ab inquisitione hæc curiosius, quam dici possit, & compellabat homines istos sæpissimè neq; acquievit dein, priusquam huc venisset, nobis que nova adeo lata communicasset. Multa verò in itinere isto perpeffus est, & ad summam pauperiem reductus, eo quod in nullius adibus victum sumeret & laborem suum compensari nollet. Ego ipse sex integris mensibus quos hic vixit, familiariter ipso usus sum; & aliquoties in præsentia honestorum virorum juramentum ab eo exegi, quo vera esse quæ narrabat, confirmaret. Abiit dein Phernambucum, ubi bienni post, factò etiam eodem ibi in agone mortis juramento, decessit. Minime hæc ad authoritatem Montezino ullatenus conciliandam sufficiunt, à quibusdam accepi, fuisse homi-*

hominem simplicem, vanum, vagabundum, ad quævis pro lubitu fingenda aptum natum, & nescio quam gloriam ex omnium sudsidiorum etiam necessariorum contemptu sibi promittentem, qualem de eadem Gente nuper in Imperiali quadam civitate offendi. Cæterum quid de modernorum Judæorum juramentis vulgò statuatur, omnium ubique ore divulgatum, & quotidiana experientia abunde comprobatum est.

III. *Relatio ipsa aliquot scaturit contradictionibus*: Nunquam sane aliorum consensum impetrabit, si sibi ipsi dicat contraria. Quædã exempla cape Lector: Memorat Montezinus, (p. 22.) quanto studio Israelitæ illi Americani caveant, ne quisquam eos accedat, verba hæc sunt: *Quisquis nostrorum fratrum tuorum terras ingrederetur, illico ab illis occidebatur*, & cum Montezinus, (pertæsus tandem, quod neque ad interrogata responderent, neque permitterent, ut fluvium trajiceret,) in scapham se coniecisset, baculo ab illis expulsus, in aquam cecidit, non sine magno (ut narrat,) vitæ periculo inde ereptus; Ast, inter novem illos articulos, quos uno ore Pseud-Israelitæ illi toties repetierunt, secun-

secundus ita se habet : *Varia dabimus loca iis, quibus animus fuerit nobiscum commorandi. Quomodo hæc conciliari possint, ego non apprehendo. Sic, quid tandem de Indico isto Cazico Montezini comite statuendum sit, prorsus ignoro, mox Indus, Idololatra, & parti Israelitis adversæ addictus est, dum Montezinū sic alloquitur (p. 32.): Nos INDI Bellū ipsis inferabamus in istis terris, duriusque tractabamus eos, quam nos jam tractamur ab Hispanis, dein ex jussu Magorum nostrorum eò ubi fratres tuos vidisti, armis accincti redimus, ipsos debellaturi &c.* Hactenus igitur Pseud-Israelitarum hostis infensissimus, mox Montezinum Judæum, Indus ille complexus, exclamavit cum Cazicis reliquis: *Fratres tui sumus omnes:* ac discedentibus reliquis Indus Montezinum rursus ut fratrem salutabat: *Vale mi frater, alia jam agenda habeo, & eo ut invisam Fratres tuos, cum ceteris Cazicis Hebræis.* Atque sic ex Israelitarum stirpe oriundus. Denique cum frequentissimè in ipsa relatione FRANCISCI appellatione distinguatur, haud incongruum esset eundem nuncupare CHRISTIANUM. Nomen certè illud non magis Judæicum est quam Indicum, & Neophytis forte Americanis à sacerdotibus Hispanicis impositum.

Quid

Quid verò ad hæc noster Menasse, placet adhucdum Relatio? *Placet, & præ ceteris quidem Montezinus*, (verba ejusdem sunt Section. XXXVIII.) p. 105. *quemadmodum enim alij populi Israelitas coegere, ut montana quærerent; ita habitata primum Americâ, à persequentibus Tartaris pulsî fuere usque ad montes Cordilleras, ubi ad extremum Deo ita volente latuere.* Hæc pro Rabbi- nicâ autoritate suis persuadet Menasse, omni fide digno authore omni solidiori fundamen- to destituta, huc opportunè illud: *credat Judæus Apella.* Qui meliora sunt edocti, rident dun- taxat suavissima hæc Ebræorum commenta, de quibus postea paulò prolixius differendum erit.

Ex his itaque de Monteziniana illa Rela- tione, tot nominibus suspecta, dubia, sibi que i- psi contraria, liberum B. L. sibi formabit judi- cium. Nos, prolixiori discussioni neutiquam inhærentes, ad ipsum MENASSÉN, originem Americanorum Israeliticam ex illa Relatione adstruentem, properamus, ejusd. argumenta eo quo proposita ordine sunt, examinaturi, fa- bulæque istius *νοθεύειν* deinceps ostensuri.

MENASSE BEN ISRAEL,
מקוה ישראל seu Tract. de SPE ISRAELIS

SECT. I. pag. 15.

C

Inter

Inter tot varias de Indorum Novi Mundi origine opiniones, easq; incertas adeò, difficile est certi quid dicere.

A N N O T A T I O.

Quantæ difficultatis sit inter infinita adeò sententiarum divortia, certi aliquid statuere, non ignoravit *Petrus Cotton* Jesuita, dum Anno MDCIV. cum aliis hanc Diabolo in obsef-
sa puella quæstionem proposuit: *Quomodo Insule Animalia acceperint, & eò homines post Adamum pervenerint?* Remotas videl. atque noviter repertas Orbis recentis Insulas intelligens; Alii quibusdam prophetiis atq; revelationib⁹ è Sacra Scripturâ petitis usi sunt, ut docerent, vel Hispanos vel Judæos ad incolendum Novum Orbem venisse, vid. *Lescarbotus*, Histor. Nov. Franc. Lib. I. c. 3. adeò tamen inextricabilis quæstio non est, ut non alia eaque longe commodiori ratione expediri queat. Ab Anno quidem Dni. Mcccc xcii. quo admirabilis Columbus primus in Americam penetravit, nobilissima Europæorum ingenia sunt excitata, quibus parum fuit incognitas antea detexisse terras, nî vastissimarum adeò Gentium origines indagari ostendi que possint. Primis statim annis inepte non minus quam ridicule in Hispaniâ disputatum est: Utrum Americani ab

ni ab Adamo oriundi, an verò tertiam quandam inter Simios & homines constituerent speciem? Magis ineptire cœpit *Theophrastus Paracelsus*, duplicem Adamum alium in Asia, in America alium statuens, quas nugas numeris suis perfecit famosus ille fabulæ Præadamiticæ promachus, aliorum telis satis superq; jam confossus. Haud majoris momenti sententia est *Alexis Vanegan*, statuentis, primas Indiæ occidentalis colonias à Carthaginensibus positas; eò quod illi non secus ac Peruani picturis vice literarum utantur, pro eadem origine æque ineptis rationibus pugnat *Emanuel de Moraes in Histor. Brasil.* nondum editâ. Quam infirma autem argumenta illa sint, quæ à simili petuntur, infra prolixè ostendemus. *Arias Montanus*, opinione quidem cæteris subtiliori, nullis tamen idoneis rationibus fulta, docere voluit, Americam ipsissimam esse OPHIRAM, quod & *Columbo* & *Fr. Vatablo* visum. Sententia hæc Montani in ejusd. Phalego reperitur, ubi contendit ab OPHIR ortos eos, qui Novam Hispaniam & Peruviam tenent, quæ Regionesper transpositionem literarum PARVAIM dictæ fuerint, (**אופיר** Ophir enim per metathesin literarum, idem valet ac PERU) hasque terras esse illas Ophir,

unde Salomon aurum, gemmas, aliaque acceperit, de eâd. sententiâ agit, etiam Menasse, sect. II. Primarium autem Ariæ fundamentum in nominis OPHIR & PERU convenientia consistit, cum tamen notum sit, vocem illam demum ab Hispanis repertam hâc occasione: Quidam piscator, Beru appellatus, à primis illarum Regionum inventoribus de Regionis nomine rogatus, respondit Beru, hoc sibi nomē esse innuens, illi ex templo tractum universum PERU nuncuparunt, quod etiam Garcilasso Inca vir non exiguæ authoritatis perhibet. Ariæ tamen opinio præ aliis placuit *Francisco Bivarrio*, in *Chronic. Luc.* Dextri ad Annum C.LXVI. addit insuper, à posteris Ophir quoque Americam cultam fuisse. Et omnino mirandum est, tantis Viris sententiam illam minimè displicuisse, videlicet, Becano, Possevino, Genebrardo, Brixiano, Eugubino, Mornæo, aliisque. Nonnulli Americam vocarunt Atlanticam, cujus in Timæo suo Plato meminit. *Joh. Lervius* cum Gomara Americanos à Cananæis metu Josuæ profugis, deducit. Idem, *Lescarbotus* Hist. Novæ Franc. lib. I. c. 3. non confirmat solum; verum etiam è cap. 12. lib. Sap. vers. 4. 5. stabilire conatur, ubi narretur Cananæos ante adventum Israelitarum

rum fuisse Anthropophagos, quales in America reperiantur plurimi. Non opus verò est Anthropophagos è Cananæa accerfere, etiam in Æthiopia produntur à *Plinio* lib. vi. cap. 30. item in Scythia, lib. iv. cap. 12. & in eâdem usq; ad promontorium Tabin, lib. vi. c. 17. & alibi. Quidam, teste Gomara Hispanos à Mauris, victo Roderico, Americam petiisse crediderunt, eò quod in Jucatanâ cruces repertæ sint, & de Cumanæ incolis perhibeatur, quod inter idola potissimum venerentur crucem decussatam, quam credant sibi præsidio esse adversus Dæmones nocturnos, collisq; infantium appendant. Sed hanc de crucibus fabulam Hispani excogitarunt, ut jus sibi suum in eadem novi Orbis terras quasi postliminio vindicarent. Eandem sententiam Gomara refutat ex eo, quod in Insulis ad quas primo venire necessum fuerit, nullæ cruces repertæ sint. Romanorum colonias Americanos nuncupat *Marinæus Siculus*, argumento Numismatis, effigiem Augusti exhibentis, inque Americæ fodinâ reperti, Romanoque Pontifici à Jo. Rufo Archiepiscopo missi; Nummum illum vel supposititium, vel ab Hispanis illatum fuisse, magis probabile est. Nec defuere qui Peruanis & Chilenibus Frisiam originem adsignavere.

Abrah. Mylius Commentar. de Belgic. Lingv. Americanos omnes à Celtis ortos tradit, duplici quidem via, primo per Orientem, unde ad Anjan pervenerint, deinde per occidentem ex Islandiâ & Frislandiâ in terram Labradoris. *Athanasius Kircherus* in Prodr. & Oedipo suo Ægyptiac. ut infinitas Gentes, sic Americanos etiam Ægyptiorum colonias nuncupat, ob Solis, Lunæ, fiderum, ac aliorum animantium religiosum cultum. An sola hæc ratio sufficiat, & annon omnium Nationū Idolatricarum originem Ægyptiacam arguat, aliis relinquo dijudicandum. *H. Grotius* (Mylij opinionem suppresso nomine secutus) primam in Americam expeditionem à Norvvagis susceptam fuisse, dissert. peculiari ostendere conatus est, sic tamen ut post aliquot temporum intervalla, novæ ex Suecia & Daniâ coloniæ supervenerint. Pervanos tamen Sinenſibus attribuit, quorum nonnullos in terras illas aut quærendi curiositas, aut magnus humani generis propagator casus pertulerit, quam malè autem bonam quandoque causam egerit, suis ad eandē Grotii dissertationē, animadversionibus ostendit *Jo. de Laet*. In eadem controversia aliquid tentavit *Robertus Comteus* Normannus, qui examinatis Grotii & Laetii argumen-

argumentis commentarium adornare coepit, quem tamen fati præcocis truculentia erudito Orbi denegavit. Credit ille Americanos à Phœnicibus, sive Tyriis sive Carthaginensibus ortos, solamque hanc Gentem vastissimas illas Regiones inhabitasse, priusquam ex aliis provinciis eo pervenerint. Egregiam denique in hac controversia operam navavit Vir celeberrimus *D. Georgius Hornius*, quatuor de Origine Gentium Americanarum Libris, quibus medium quasi inter tot tantaque dissidia tenuisse visus, plurimas quidem Gentes in Americam pervenisse statuit, nec omnes tamen sine discrimine admittit, primò Septentrionalem Americam cultam fuisse, inde in meridiem Gentes migrasse, sua sponte numero auctas, & à succedentibus pulsas. In septentrionalem autem Americam triplici via perventum à totidem populis fuisse, ex occidente Phœnicibus; ex Septentrione Scythis, ex Oriente Sinensibus, quibus etiam per intervalla aliæ Gentes atque aliæ accesserint. Nec displicent ea quæ *Doctiss. Ursinus* Anal. S. lib. 6. c. 24. de Gent. Americanarum origine affert, ubi aliquot argumentis ostendere conatus est, post Salvatoris demum tempora colonias in Americam fuisse traductas; an verò allata senten-

tiae hujus fundamenta fatis firma atque solida sint, nunc non disquiremus. Tutissima verò pariter ac certissima illa sententia est, quæ ita-
tuit, ex Oriente pariter ac Septentrione, omnē
Americam post diluvium à Semi & Japheti
posteris inundatā fuisse. Filii enim Semi, cum
post longa temporum intervalla, paulatim ul-
tra orientem sese extendissēt, plurimasq; in il-
lis partibus Asiæ Regiones incoluissent; à litto-
ribus illis orientalibus solvissē, & ad Insulas in-
ter Asiam & Americam Aquilonarem jacen-
tes perrexissē, atque inde in ipsam Americam
penetrassē videntur. Postquam enim per pla-
gas Asiæ Aquilonares, (quas nunc Tartari in-
colunt,) disseminati tandem, ad orientales e-
jusd. Asiæ fines (propè fretum Anjan, quo A-
siā ab Americā sejūgitur,) devenissent, in Ame-
ricam facilè transfretare potuerunt. Succe-
dentibus deinde temporibus, cunctisque Re-
gionibus repletis, ad fretum tandem Magella-
nicum eosd. devenisse, & ad regiones quoque
Antarcticas non magno negotio transfretas-
se, veritati maximoperè videtur consentaneū.

Sed quænam è diversissimis adeò de Gen-
tium Americanarum origine Sententijs, no-
stro arridet MENASSI? Nulla. Peculiarem se-
quitur, olim jam à nonnullis approbatam, plu-
rimis

rimis verò ad Caucasum seu potius in Americam ipsam unde provenit, relegatam atq; profligatam. Audiamus illam atque expendemus:

MENASSE BEN ISRAEL

(præfat. ad Tract. מקוה ישראל,
col. 2.)

Ego quidem examinatis curiosius, quæcunque hætenus hæc de materia scripta fuere, non invenio aliam magis verisimilem, nec magis rationi consentaneam, quam Montezini nostri opinionem, dicentis, PRIMOS AMERICAÆ Incolas fuisse ISRAELITAS EX DECEM TRIBUBUS; quæ à Tartaris bello victa ac fugata, post montes Cordilleras, ita nempe volente Deo se abscondidere.

DISCUSSIO.

Ego verò indagatis fermè omnibus discrepantium adeò sententiarum fundamentis, non invenio aliam magis verò absimilem, magisque Rationi recte adversam, quam illam ipsam è Montezinianâ relatione haustam atque derivatam opinionem. Sentiunt mecum Virorum eruditissimi, & Jo. de Laet Grotio hæc in parte adversatur minimè. Genebrardus saltem id à nemine ante se observatum, ut solet, insolenter miratur & jactat. Ast non minus inepta est ista opinio de origine Ameri-

canorum Israelitica, quam ea, quæ tradit primos ejusdem Americæ incolas eò pervenisse, gradientes per Insulam Atlantidem, ab occiduis Africæ oris (ut ajunt,) olim ad ipsius Americæ fines pertingentem, de qua Plato in Timæo fabulosè multa refert, certissimum enim est nec talem Insulam hodie extare, nec à Geographis antiquis, uspiam ejusmodi terminis fuisse descriptam. Quæ verò Jos. à Costâ Lib. I. c. 6. origini Judaicæ opponit, paulò leviora sunt, nec solidè eandem destruunt; videl. (1.) Hebræos Literis semper usos fuisse; inter Americanos verò nullum earum reperiri vestigium. (2.) Hebræos numorum semper fuisse cupidos, Americanos non item. (3.) Circumcisionem, Catholicum Ebræorum Symbolum, in America nuspiam fuisse deprehensum, (quæ ratio fortè alicujus esset momenti.) (4.) Judæos semper & ubique Locorum conservasse Linguam & antiquitates suas; quomodo fieri possit, ut in solâ Americâ obliti fuissent generis sui, Legis, ceremoniarû, Messix, & totius Judaismi? Sed majoris ponderis & momenti argumenta illa sunt, quæ à migrationis adeò longinquæ impossibilitate, reclamante Scripturæ pariter ac Historiarum aliarum fide, argumentorum ab adversâ parte produ-

productorum infirmitate, vulgari denique Judæorum quævis fingendi libidine petuntur. Hic noster deinceps labor, hæc porrò studia, hoc subsequentiū pagellarum argumentum. Quænam igitur sententiæ illius prodigio sæ de Origine Americanorum Israelitica sunt fundamenta?

MENASSE BEN ISRAEL

Sect. III. p. 22.

Primum fundamentum istius opinionis sumitur ex IV. Esdra, cap. XIII. (quem licet Apocryphus sit citamus tamen ut antiquum.)

DISCUSSIO.

Omniñò miramur, tantam fidem huic à MENASSE tribui pseud-epigrapho, cum illustria adeò de Salvatoris nostri Deitate, persona, officiisque testimonia exhibeat, quibus tamen à nullo fermè Christianorum vel infimam emendicare potuit auctoritatem. Semi-Christianus ille pariter ac Semi-Judæus Pseud-Esdræani hujus codicis author, salutiferis non minus Christianorum placitis, quam futilibus Rabbiorum fabulis strenuè imbutus, tantum non ἀμφίβολον agere, & utriusque Religionis conclamata olim harmoniam haud obscurè est meditatus. Legat, relegat, seduloque per-

vol-

volvatur totum huncce codicem qui otio abundat, reperiet sane præter solidiora Religionis Christianæ fundamenta, putida quandoque & inepta Judæorum commenta. Appositissimè Grotius, Dissert. de Orig. Gent. Amer. *Scriptor IV. Esdræ plenus est inanum somniorum, ideoq; ab omnibus rejectus.* Quod inter Hezram Prophetam & Sacerdotem quidam distinguunt, ineptissimum est. Quisquis autem fuerit Pseud-Ezra iste, certe sui generis oblitus est, in Libri statim exordio: quid enim sibi volunt illa, quæ vulgata lectio habet principio vers. 2. *filij Achia, filij Pinchasi, filij Heli?* atque hoc non dixit Esdras ille genuinus cap. VII. Quem insuper latet Helin, Pinchasum & Achijam non ex Ithamare; Esdram v. ex Eliazare procreatos fuisse. Quis ullâ igitur Libro huic deinceps fidem arroget, qui in ipso statim limine enormes adeò errores, manifesta que mendacia animadverteret, nec quenquam illius obstringit auctoritas (si quæ in crassa adeò nævorum colluvie) quo minus ad lidium veritatis lapidem sermones ejus examinare queat. Nec Genebrardum Christianum testimonio hocce (Chronograph. p. 159.) superbientem miramur, quam Ebræorum ævi sui Coryphæum MENASSEN ben ISRAEL, qui si tempestivè recepisset sparsa in
sa in

sa in illo volumine doctrinae salvificae semina, magis sollicitus fuisset de extirpanda Judaica (quam producit) zizania; dum verò conculcatis illis, hanc duntaxat alere constituit; primum statim, sicque facile præcipuum opinionis suae corrui fundamentum. Quale?

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

Ubi dicitur, quod Decem Tribus, quas Salmanasser captivas abduxit

INTERPELLATIO.

Cur callidè quæso Menasseh dissimulat illum DEI FILIUM, quem Pseudo-propheta vidit colligentem aliam ad se multitudinem pacificam, QUAE DECEM TRIBUS SINT, quas Salmanasser abduxit, &c. Ille ipse verò Dei filius est, de quo ejusd. Libri cap. VII. v. 28. extat: *Revelabitur enim FILIUS MEUS JESUS, cum his qui cum eo sunt; & judicabuntur qui relictii sunt in annis quadringentis, & v. 29. post annos hos morietur FILIUS meus CHRISTUS, &c.* conf. cap. XIII. 32. Nonne allegati illius loci pudet Judæum? Sed audiamus integrum.

MENASSE BEN ISRAEL

Ubi dicitur, quod Decem Tribus, quas Salmanasser captivas abduxit sub Regno Hoseæ inde trās Euphratē, consti-

constituerint in alias ire Regiones, longius remotas, in quibus nunquam habitasset quispiam, quo magis meliusq; Leges suas observarent.

DISCUSSIO.

Antequam itineris hujus Israelitici descriptionem paulò accuratius perpendamus, minimè: ab instituto hocce erit alienum, si primò ostenderimus, quam apertè eadem contraveniat non Scripturæ solum Canonice, verum omni etiam Historiæ atque Geographiæ Judæicæ, nec non rectæ sanæque Rationi.

Ac primò quidem manifestè testantur Historia: Sacræ, (II.Reg.XVII.23.cap.XVIII.11. 1.Paral.VI.26.) Israëlitas in Assyriam transportatos, & in Chalachum, Chaborem, Haram & Nehargazanem **IN EUM USQUE DIEM** fuisse abductos. Si itaque sacræ Historiæ veritatem constanter sequendam judicaverit Menasse, fieri non potest, quin pro certissimo habuerit, Decem illas Tribus ab Assyriorum Imperatore abductas, in Regionibus haud ita longinquis hæsisse, & ejusd. decreto, sedem constantem ibidem collocasse. Quid igitur opus est, ut ad incognitas prorsus Terras relegentur ij, quos Scriptura aperte intra Mediæ & Assyriæ terminos permanisse perhibet? Quàm
bellè

bellè verò Pseud-Esdræ hic respondet Magno illi Israëliticæ Gentis Magistro, ESDRÆ vid. genuino, quem non solum R. David Kimchi & R. Salomon ex Sententia Seniorum, sed ipse etiam Menasse, Sect. XXI. p. 70. expressis verbis Chronicorum authorem pronunciat, quostante, manifestum est, Decem illas Tribus ex Assyriâ nondum migrasse, cum iste Liber adornaretur, ad *eum enim diem* in Terris illis habitasse perhibentur. Sed Paralipomenon Libros post Babylonicam demum captivitatem fuisse conscriptos, exinde patet, quod circa Secundi Libri finem Cyri Monarchæ, ipsiusque edicti de Judæorum dimissione, & Hierosolymorum restitutione fiat mentio, iisdem ferè verbis, quibus primus adeoque genuinus Esdræ Liber inchoatur. Qui itaque Pseud-Esdræanum illum Quartum suspiciunt, mirantur, & pro divino agnoscunt, ex hoc saltem loco, quo spiritu isthæc allata sint colligant, cum verba ista veritati divinæ ab ipso Esdræ traditæ, prorsus repugnent atque adversentur. Tempore igitur Esdræ neutiquam migrarunt. Sed nec ætate Josephi: utpote qui Antiquit. Lib. XI. cap. 5. narrat, suo tempore ultra Euphratem, in innumerabilem multitudinem auctos fuisse Israëlitas, verba hæc sunt: ὁ δὲ πᾶς λαὸς τῶν
ἰσραήλ.

ἰσραηλιτῶν, καὶ χώραν εἰμεινε. διὸ καὶ δύο φυλὰς
 συμβέβηκεν Ἰπὶ τε τῆς ἀσίας καὶ τῆς Ἀρώπης,
 ρωμαίοις ὑπακούσας. Αἱ ΔΕ ΔΕΚΑΦΥΛΑΙ ΠΕ-
 ΡΑΝ ΕΙΣΙΝ ΕΥΦΡΑΤΟΥ ΕΩΣ ΔΕΥΡΟ ΜΥΡΙΑΔΕΣ
 ΑΠΕΙΡΟΙ, καὶ ἀριθμῶ γνωστῶν μὴ δυναμέναι.
*i.e. Reliqua Israelitarum multitudo, assuetum jam
 domicilium noluit relinquere; quapropter duæ tan-
 tum tribus per Asiam & Europam sub Romano de-
 gunt Imperio: DECEM AUTEM TRIBUS NUNC
 QUOQUE ULTRA EUPHRATEM SVNT, infi-
 nita hominum millia, quæ vix numero comprehen-
 di possunt: Quid clarius quæso aut evidentius
 hoc Josephi testimonio, Pseud-Esdræanæ re-
 lationi per omnia aduerso. Juxta illum igitur
 noluerunt tempore publicæ Liberationis as-
 suetum suum relinquere domicilium, multò
 minus certè (ex mente Pseud-Esdræ) alias lon-
 giusque remotas petere Regiones, in quibus
 nunquam habitasset quispiam. Idem Josephus
 Procem. Libb. de Bello Judaico, narrat, Ani-
 mum Judæis fuisse additum, ἐπειδὴ ἅπαν τὸ
 ὑπὲρ Ἀφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθέσθαι
 σφίσιν ἤλπισαν. Quoniam cunctos etiam, qui
 TRANS EUPHRATEM essent, Gentiles suos,
 secum rebellaturos crediderunt. Et Agrippa in
 oratione ad Judæos Hierosolymitanos habita-
 ne aduersus Romanos insurgant, (apud eun-
 dem*

dem Lib. II. de bello Jud. c. 16.) πινος ἔν, (inquit) ὁπὶ τὸν πόλεμον ἔκ τῆς ἀοικῆς τῆς ἀδελφῆς συμμάχοις; οἱ μὲν γὰρ ὁπὶ τῆς οἰκισμένοις πάντες ἐνὶ ῥωμαῖοι. Εἰ μὴ τις ὑπὲρ Εὐφρατην ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, καὶ τὰς ἔκ τῆς ἀδιαβηνῆς, ὁμοφύλους οἷεται περὶ παρῆναι, h.e. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? siquidem omnes, qui in orbe habitabili degunt Romani sunt; nisi forte quis vestrum spes suas ultra EUFRATEM porrigat, & Adiabendarum Regionum gentiles, suos aestimet adjuutores.

Nec tempore Benjaminis Tudelenfis (qui ante D. annos bonam orbis habitabilis partem perlustravit,) de loco suo moti fuerunt. Ubique ille Israeliticarum reliquarum hinc inde dispersarum meminit. Illust. is cum primis locus (quem cum alijs subleq. non eum in finem adscribimus, ut auctoritatem illius, supra jam elevatam, defendamus; sed domestico quodam teste Menassen convincamus, & proprio quod ajunt gladio jugulemus,) occurrit Itinerar. p. 90. ubi narrat Benjamin, se in Ariam & Haphton, Israelitarum à Salmanasare abductorum posteros, magno numero reperisse, verba hæc sunt: ומשם המשׁה ימים לעאריה וינם כמו המשׁה ועשרים אלף מישראל והיא תחלת הקהל הזה הדר' בהרי הפתון

חפתון כי שם יותר ממאה קהלות מִיִּשְׂרָאֵל
והיא תחלת ארץ מדי והם מן הגלות הראשון
שהגלה שלמנאסר המלך והם מדברי בלשון
: חכמים : h.e. *Exinde*

*quinque dierum itinere Ariam devenitur, in qua vi-
ginti quinque propemodum ISRAELITARUM sunt
Millia: Estque initium illorum agminum, quæ in
Montibus Haphton degunt; nam ibid. ultra centum
Israelitarum cætus commorantur, (estque Mediæ prin-
cipium,) Hi captivitate priori à Salmanassere Rege
deportati fuere, & Chaldaico idiomate utuntur: è
quibus etiam nonnulli Sapientiæ navant operam.
Adeò manifesta hæc sunt, ut salva Benjaminis
apud Judæos authoritate, cum Pseud-Esdræa-
na illa relatione, nunquam stare possint. Quod
verò Benjamin de Mediæ initio addit, non so-
lum cum v. 5. cap, XVII. II. Reg. verum etiam
Josephi Historia (Lib. IX. c. 14.) convenit, ubi
hæc verba reperiuntur: Καὶ τὴν Ἰσραηλιτῶν
ἡγεμονίαν ἄρεθον ἠφάνισε, καὶ πάντα τὸν λαὸν με-
τώκισεν εἰς τὴν ΜΗΔΙΑΝ καὶ περσίδα. h. e. *Extin-
ctoque funditus Israelitarum Imperio, populum tra-
duxit (sc. Salmanasser) in MEDIAM & Persidem.*
En verò aliud Benjaminis locum, quo quatuor
Israelitarum Tribus (nimirum Dan, Zabulon,
Aser, & Nephthali) in finibus Persiæ ad mon-
es Nisebo, juxta flumen Gozan habitare p. 97.
per-*

ומשם מהלך כח' יום להרי perhibet, h.m. ניסבור אשר על נהר גוזן ויש שם אנשים מישראל בארץ פרס שהם משם ואומרים כי בערי ניסבור ארבעה שבטים מישראל שבת דן ושבט זבולן ושבט אשר ושבט נפתלי הגולה הראשונה שהגלה שלמנר מלך אשור כמו שכתו' ויגלם בתלת וכתבר נהרגוזן וערי מדי:

h.e. Hinc (videl. à terminis Persiæ) viginti octo dierum itinere ad montes Nisebor devenitur, qui sunt juxta fluvium Gozan, Israelitæ inde in Persiam delati, narrant, in Civitatibus Nisebor QUATUOR TRIBUS esse superstites, videlicet Dan, Zabulon, Aser, & Naphtali, priore captivitate à Salmanassare Rege abductas, juxta II. Reg. cap. XVII. 6. deportavit eas in Chalach, & Chabor, flumen Gozan, ac montes Media. Fortè regeri posset, non omnes Israëlitarum Tribus longinquam illam migrationem suscepisse, verum unam duntaxat vel alteram, reliquas permansisse; sed omninò reclamationem ad raucedinem usque Pleud-Esdra: DECEM (ait) Tribus quæ captivæ factæ sunt, (adeoque quicquid captivitatem subierit,) in alias Regiones ire constituerunt, in quibus nunquam habitasset quispiam, &c. Nec me latet à Beniamine dissentire Eldad Danitam, in Libello suo de Tribubus Israeliticis, ubi Dan, Naphtali, Aser & Gad in antiqua Havila latere narrat his verbis:

הללו ד' שבטים דן נפתלי נד ואשר הם חונים
 בחוילה הקדומה אשר שם הזהב: *He quatuor*
Tribus, Dan, Naphtali, Gad & Ascher, degunt in an-
tiqua HAVIL A, ubi aurum reperitur. Non meum
 est fabulatores illos invicem conciliare, sed
 manifestum duntaxat utriusque à Pseud-Es-
 dræana illa relatione, & Menassis sententia dis-
 sensum ostendere, uterq; loca à se lustrata scri-
 bit, qua veritate videant illi, qui pro utriusque
 auctoritate dimicant. Idem Eldad Danita, Ru-
 benem alibi apud Zebulonem collocat. Ad
 Benjaminem redeo, qui Tribum Ruben, Ga-
 tdis, & dimidiam Menasseh ex communi tradi-
 tione Cebarem incolere p. 84. narrat. En ver-
 ba! ומט"ל מאס לכיבר" שלשה ימים ואומרים
 בני אדם שהם שבת ראובן ונד וחצי שבת
 h.e. *A* מנשה ששבת שלמנאסר מלך אשור:
Tilimasse Tribus diebus Cebarem pervenitur. Vulgò
hic esse Tribum Rubenis, Gadis & dimidiam Manas-
sis ferunt, quas Schalmaneser Assyriae Rex captivas
duxerit. Plura Benjaminis loca proferre pos-
 sem, quibus Israelitarum passim meminit, ni
 ex allegg. migrationis illius NOΘEIA abunde
 appareret. Ostendi itaque illam ante Benjami-
 nistempora minime fuisse susceptam. Postea
 verò h.e. seculis quinq; superioribus, illustrem
 adeò migrationem accidisse, nemo facile affir-
 mabit.

Quam egregiè etiam longinqua illa Israelitarum in Americam migratio, respondeat trito atque vulgari Judæorum de fluvio Sabbathico (qui juxta plerosq; in Media) figmèto, nemini obscurum erit. Sic expressis verbis legitur in Beresch. Rabba Sect. LXXIII. לא למקום שגלה עשרת השבטים גלה שבט יהודה ובנימין עשרת השבטים גלו לפנים מן נהר סבטיון שבט יהודה ובנימין מפורים בכל: i. e. *Non ad locum in quem deportate sunt decem Tribus, deportata quoq; est Tribus Juda & Benjamin. Decem Tribus deportate sunt antea ultra fluvium Sambatjon, Tribus Juda & Benjamin dispersæ sunt in omnes Terras. Et R. Salom. Jarchi ad illud Jesajæ, qui perierant in Aegypto, לפי שנפוצו מארץ רחוקה לפנים c. 27. 13. scribit מן הנהר סבטיון קראם אוברים: i. e. Eo quod dispersi fuerunt olim ex Terra longinqua ultra fluvium Sambatjon, vocat eos perditos. Si itaque Decem Tribus ultra fluvium Sambatjon (ex Judæorum sententia) delati sunt, quomodo quæso Terræ ab eodem remotissimæ (& juxta Menassen Americanæ,) iisdem assignari possunt? Et cum in Talm. Sanhedr. cap. X. sub fin. in tria exilia missi dicantur Israelitæ, (primo ultra fluvium Sambatjon, deinde in Daphnem, Antiochiæ suburbium, tertio quando nubes super*

ipſos descendens, texit eos,) nulla prorsus remotissimarum adeò Regionum mentio occurrit, quam Talmudistæ certè nullatenus præteriiſſent, si per febrem aut somnium saltem illa iisdem in mentem venisset.

Non solùm autem non migrarunt, sed nec migrare etiam si vel maximè in animo habuiſſent,) potuerunt. Abiectæ illæ & dispersæ Israelitarum reliquiæ, durissimum tunc captivitatis Assyriacæ jugum subierant; an ne unquam Salmanasser cum suis permisisset deportatę Gentis discessum? Data sane opera eandem in diversas Imperij sui partes distribuit, Chaborem videl. Chalacham, Haran & Nehargazanem, ne tale quid unquam moliri valeant, nonne seditionem congregatione tali factâ metuisset, ac tempestivè rebus suis consuluiſſet? Promulgata verò postea in universo Cyri Imperio Populi Israelitici dimissione, quis quæso reliquias illas Decem Tribuum adeò stolidas fuisse credat, ut spreto hocce beneficio, constituerint in alias ire Regiones, longius remotas, in quibus nunquam habitasset quispiam? Sua quoque Legitima longè feliciter in ipsa Palæstina observare potuiſſent.

His itaque præmissis, de ipso itinere quædam adjicienda restant, è quibus Relationis illius
Pseud-

Esdraeanæ falsitas magis magisque apparebit. Ac de *Via* (1) sollicitis, duplex se ex Assyria in *incognitas* illas Regiones (per quas Menasse Americam intelligit,) se offert; altera quæ ad Orientem vergit, altera ad occidentem, ambæ quidem longissimæ, posterior tamen multò prolixior. Si ergò per viam orientalem, nonnihil ad Septentrionem flectentes tanquam breviorē, faciliorem & commodiorem perrexerunt, nulla transfretatione miraculosa (quam Pseud-Esdra refert) opus fuit, præsertim si juxta sententiam Ariæ Montani Asia nullo mediante freto cum America copulatur, & quod Menassi (Sect. XXXVIII.) non absurdum videtur, Israelitæ terrestri itinere Americam petierunt; Sin verò (Geographis affirmantibus,) inter Asiam & Americam fretum est Anjanum, brevi ejusdem transitu, ad Novi Orbis Regiones pervenire potuissent, nec opus cum Menasse ad miracula statim confugere; Deum scil. qui servare suos voluerit, inter alia etiam hoc præstitisse, ut terra inundaretur ubi fretum Anjanis est; Si itaque iter tale ponamus, (concedamus verò minime,) non opus fuisset transire Euphratem, quem in Assyria existentes, habebant ad occidentem, falsa sic rursus esset Pseud-Esdraeanæ

Narratio, perhibens Altissimum ad eorum transitum mirabiliter venas fluminis siccassee. Si autem per viam occiduam Euphrate transmissio incedere maluerunt, necesse fuisset universæ Syriæ, Arabiæ, Africæque latitudine peragrata, ad Atlanticum usque oceanum, & eo longa navigatione transmissio, tandem ad Americam pervenisse; vel ab Assyriâ ad occidentuos Syriæ fines, terrestri itinere, mox navibus totâ Mediterranei maris longitudine, usque ad freti Gaditani exitum emensa, inde per vastissima, & tunc minimè cognita oceani maria, ad Novi Orbis oras postremò appulisse. Cùm verò codicis illius author, in memorati itineris narratione, nullius prorsus nautici tractus meminerit, tam longinquam autem populi navigationem minimè præterire potuerit, manifestum est præfatas decem Tribus, ad Novi Orbis plagas nunquam transmigrasse. Adde & illud, quod tunc iisdem, æque ac Orbi reliquo, Terræ illæ fuerint incognitæ.

Sin verò nihilominus viam Occiduam defendant migrationis illius adsertores; Quomodo quæso transitum per ferocissimas & potentissimas Nationes stabilire poterunt, quas nec Assyrij nec Persæ subjugare valuerunt. Quorsum enim se verterent miseræ & inermes
reli-

reliquiæ, tristi servitutis jugo subditæ, perque hostium Regiones variè dispersæ atque diſſipatæ, impossibilis erat reditus, inexplicabilis verò processus. Aut enim revertendo, invincibiles hostium copiæ erant perrumpendæ; aut progrediendo, teterrima universæ Scythiæ movenda fuisset Camerina, & infinitæ potentissimarum Nationum phalanges expugnandæ pariter ac profligandæ. Ac si hæc omnia tandem fuissent superata

Quâ (2) *alite*, quove consilio in Terras illas incognitas pervenêre? forte id factum auspi-
 cijs Cretenſis cujusdam Moſis, cujus Historia turpissimum Genti Judaicæ inuſit stigma, quo de Auctor Schalschelet Haccabalah: **אחר החרבן קם איש א' שהיה נקרא בר כוכבא שכן דרשוהו על פסוק דרך כוכב באיכה רבתי ואחר כך לפי שמרד בקיסר אדריאנו קראותו בן כוזיבא מלשון שקר וכזב ועשה עצמו משיה:**
i.e. Post excidium surrexit Vir quidam qui appellabatur Barcoceba, ex in quod mysticè de illo explicarent dictum Num. XXIV. 17. Orietur Cocab sive stella ex Jacob, in Medrasch Echa rabati. Postmodum autem quia rebellavit adversus Cesarem Adrianum, nuncuparunt eum Ben Coziba, sive filium MENDACII, & fraudis. Ipse se fecit Messiam, &c vid. in super Talm. Tit. Sanhed. fol. 93. 2. & 97. 2.

Gittin fol. 57. 1. Talm. Hierosol. Taanith. fol. 68. & 69. Auctor **ליל נחמץ** ad ann. 880. Millen. 4. adde observat. *G. Vorstii* p. 290. nec non *Fuchas. Zacuthi* p. 32. 35. & 142. item *Librum Meor Enajim* cap. XII. pag. 68. col. 2. Memoratur etiam in *Hist. Eccl. Lib. XIV. c. 6.* & ap. *Justin. Philos. Apol. II. p. 146.* & apud *Hieron. Apol. contra Ruffinum, Lib. III. c. 9.* Adde *Sepher Nizzachon* p. 137. 184. Celeberr. *Buxtorffij* Lex. Talm. Rad. **ליל** p. 1027. & *Synagog. Jud. c. 36. p. 440. Drius. Quæf. per Epist. p. 93. & Cl. Voisen Not. ad Reim. Martini* Pug. fidei pag. 212. De aliis Judæorum Impostoribus vid. *Schebet Juda Num. XXXI. & XXXII. p. 25. seqq. & Vorstij* observat. ad **ליל נחמץ** p. 294. seqq. Siccine igitur paribus auspiciis, à promontorio Mediæ initio itineris facto, ad exemplum Populi ex Ægypto exeuntis, per vastissimas Maris Indici Gurgites, perque immensas tot terrarum Gentiumque fortissimarum difficultates, in Terris illis incognitis **DECEM TRIBUS** appulerunt? Quomodo denique Euphratis freta superarunt? En! portentum ingens, quod universi Orbis (si accidisset,) stuporem provocasset, illud v. ex *Pseud-Esdrâ* narrat

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

Trajicientibus Tribubus itaq; freta quædam Euphratis, Deus miracula exhibuit, cursum fluminis sistens, usque dum transfretassent.

DISCUSSIO.

Miraculis itaque opus fuit ad illustrem adeò Argonautarum Americanorum expeditionem! Sed tale quid accidisse, nulla fide digna Historia, ne dum sacrum quoddam monumentum docet. Anne Orbem universum latere potuisset transitus ille admirabilis, Ægyptiaco aut Jordanico si non præferendus, certè æquiparandus? Nec favore divino tunc gaudebant, à Summi Evergetæ facie, ob immensam peccatorum multitudinem, rejectæ tum reliquiæ. Quis credat inter horrenda supremi vindicis judicia, exhibitum fuisse splendidum adeò summæ benevolentiae documentum? Et quis quæso de tanto miraculo Decem illas Tribus reddidit certiores, priusquam initum de migratione adeò longinqua consilium dederunt effectui? Inepti fuissent, si tale quid unquam sibi promississent. Nullus tunc Moses, miraculosæ adeò liberationis miraculosos exhibuit prodromos. Anne denique Scriptura tacuisset,

cuiisset, anne Josephus ? nemini profectò cum Pseud-Esdra suo hoc persuadebit Menasse, quid verò aliis ? vix sibi ipsi. Sed quorsum tandem quæso pervenêre, tanto prodigio sublevatæ Tribus, in qua Terra, qua item Regione substitère ? Respondet ex Pseud-Esdraeano codice

MENASSE BEN ISRAEL

Regio ista vocatur ARSARETH.

DISCUSSIO.

Quis unquam præterea *Regionis Arsareth* meminit ? Sed en fraudem ! ARSARETH, Hebraicè *הר שארית* *Mons reliquiarum* exponitur, aut si mavis *עיר שארית* *Civitas Reliquiarum*, ab imaginariis videl. Decem Tribuum reliquiis, quæ eò usque pervenisse dicuntur, exantlato vel e mentito potius anni unius ac dimidij itinere, sicut Pseud-Esdras velut Beton aliquis memoriæ prodidit. Conjectura Tremellii, (Arsareth, pro *ארר* Ararat, seu Regione Armeniæ venditantis,) locum hic nullum habere potest. Isto autem Reliquiarum nomine frequenter Gens Israelitica olim & hodie designata fuit. Reperio quidem in fictitiis Berosi fragmentis (Lib. III.) & Ptolemæi Tabulis (Geograph. Lib. V. c. 15. & in Tab. III. Asiæ)

fiæ) civitatem quandam ΑΡΣΑΡΑΤΑ, ad ostia Araxis, in Mare Caspium se exonerantis sitam; REGIO tamen à nemine antea habitata, & octodecim mensium (à promontorio Tabin,) itinere remota, civitati huic respondet, sicut Terra peculiaris Arsareth dicta, Geographiæ. E qua neutiquam obscurum est, agrum Arsaretanum in ipsa Media esse situm; Atropatenes enim pars est, & cis Araxem omnem Mediam versus jacet: Araxem verò Atropatenem ab Otene provinciâ Armeniæ, ætate sua fuisse separatum, testatur Plinius Lib. VI. c. 13. Ptolemæi autem tempore, Armenij illos Medorum terminos invaserunt, urbemque & tractum Arsaretanum legitimis Dominis eripuerunt. Haud difficulter concedo, Israelitas à Gozane fluvio, inter populos finitimos (absque dubio Caspios,) ad extremos Mediæ terminos, versus Septentrionem, proximè Araxen fluvium, dispersos postmodum fuisse, sicque celebratam Ptolemæo Urbem Α'ρσαράτα incoluisse, verum mirabilem illam migrationem in REGIONEM quandam Arsaretanam, ab Assyria octodecim mensium itinere distantem, tantumque non toto penitus Orbe divisam, susceptam fuisse, ab omni veritate abhorret.

Non minùs proscribimus laudatam à ME-

NASSE Genebrardi sententiam, qua docere vult
 ARSARETH esse *Tartariam* Majorem, ac inde
 Israelitas abiisse in Groenlandiam, exindeq;
 transire potuisse per fretum Daves, in Terram
 Labrador, (quæ jam Indorum sit), distantē in-
 de quinquaginta miliaribus. Non diffitemur,
 multos Magni Nominis Viros phantasia hâc
 fuisse correptos, nimirum DECEM TRIBUS
 ex Perside & Babylonia, in Mediam Hyrcani-
 âm & Bactrianam, inde per vasta Scythiæ, in
 extremum angulum, ubi Americæ Asia immi-
 net, delatas, in TARTARORUM Gentem
 coaluisse, incultas tunc Regiones excolendas
 suscepisse, ab iisq; prodiisse partim Colchos,
 (Herodoti tempore circumcisos,) partim
 prædictos Tartaros, qui circa annum D. MCC.
 Duce Cingi terræ faciem inundarint, indeque
 paucorum seculorum spatio, potentissimum
 illud Chami Imperium in Asia constituerint.
 Placuit hæc sententia *Genebrardo* Lib. I. Chro-
 nogr. *Postello*, Descript. Syr. c. I. *Botero* Relat.
 p. I. Lib. II. & p. III. Lib. II. cap. de Gvidei, &
 Chil. Mornæo, Cap. XXXVI. de Verit. Relig.
 Prist. tantopere, ut rationes ad eandem stabi-
 liendam undecunq; petierint, quas hâc oc-
 casione breviter discutiemus. Urgetur I. Vo-
 cabulum Syriacum תותר, quod Reliquias seu
 Resi-

Residuos significet, unde *Tartari* vel rectius *Totari* dicti sint. Etsi verò non prorsus ineptè nominis hujus Etymon à Syris petatur, cum iisdem pariter ac Assyrijs, Tartari non nisi Armenia ac Media interjecta proxime imminuant, quin & magnis olim incursionibus Tartari Syriam devastarint; Certum tamen est, illos hoc nomen neque ab Hebraico, neque Syriaco Etymo accepisse, sed fluvio T A T A R O, vel etiam à Provincia T A T A R, quam Primates illorum olim inhabitarunt, vid. Haytho: Lib. de Tartar. C. XVI. Porro nomen תוֹתָר aut תַּאֲתָר reliquias notans, Tartaris minimè respondet, utpote qui numero & multitudine Gentes etiam vastissimas superant, omnes enim Nationes à fluminibus Wolga & Obii ad ortum, & à Caspio mari ad fluvium Oxion, Tartarorum nomine comprehenduntur. Itaque quum manifestum sit, Tartarorum Gentem, omnium fermè quos Terra alit, numerosissimam esse, (præsertim si Regionem Indiæ & Chinæ eò quoque referantur,) appellatio Reliquiarum certe eidem minimè competit, Cum redundante enim Tartarorum Natione omninò pugnat restricta *Reliquiarum* appellatio, diminutionem potius quam abundantiam notans. Accedit quod תוֹתָר Syris propriè sit

τὸ περισσεύμα, seu id quod *redundat* ; Vocem illam hoc sensu adhibuit Paraphraſtes, Mat. 12. 34. dum Christi verba ἐκ τῆς περισσεύματος) reddidit: *Ex redundantia cordis, os loquitur, &c.* Cui respondet nomen ת'רותא *abundantia*, Luc. 12. 15. & ת'ר' amplius, abundans, copiosus, Luc. 15. 17. quæ significatio Tribubus Israeliticis, captivitatis jugo *diminutis*, minimè convenit. Reliquias verò seu Residuum (Græce λῆμμα,) Syri ש'כנא appellat, Rom. 11. 5. II. Etiam hic adducitur Locus IV. *Esdra* c. 13. quorum referenda sunt ea, quæ de eodem jam jam annotavimus. III. Quidam se reperisse putant Tribuum Hebraicarum nomina inter Hordas Tartarorum, qua ad Septentrionem vergunt, videlicet *Dan, Zabulon, & Nephthali*, verum illa non tam Hebraica, quam vetera sunt Scythica, quod à Viris eruditis hætenus abunde ostensum atque declaratum. Denique IV. certissimum sententiæ illius fundamentum in Tartarorum *circumcisione* quærent, cum tamen notissimum sit, eandem apud illos neutiquam esse Muhammedismo antiquiorem, sed cum eodem ab illis receptam, teste etiam *Michovio de Sarmat Lib. 1. c. 5.* Antiquitus autem circumcisi neutiquam fuerunt, & hodiernum etiam non nisi ab iis qui Muhammedicam Religionem

gionem sectantur, usurpatur. Et M. Paulus Venetus, qui totos 17. annos in aula Magni Chami verſatus, eiſque intimus factus, multa de Tartaris annotavit, de illorum tamen circumſiſione ne verbum injicit, hoc tradit, eoſdem vetuſto inſtituto Idololatrias fuiſſe, Numenq; quoddam fictitium *Natigai*, (quod eorum lingua *Deum Terræ*, ſignificat,) coluiſſe, (Lib.III.cap.47.) Siſque vel maxime circumſiſio antiquiſſimo in uſu apud eoſdem fuiſſet, ne utiquam tamen originem Tartarorum Iſraeliticam firmiter ſtabiliret, quia notiſſimum eſt, conſuetudinem illam olim pariter ac hodie apud infinitas Gentes fuiſſe obſervatam, quo de infra prolixius erit differendum. Nunc ad Menaffen noſtrum redeamus, percepturi, quid ex Pſeud-Eſdræana illa relatione porro colligat.

MENASSE BEN ISRAEL

Seſt.III.p.23.

Unde colligere eſt, X. Tribus iſſe in Novam Hiſpaniam, ac Inſulam Peru, & duo iſta Regna hætenus habitatoribus deſtituta, occupaffe.

DISCUSSIO.

Ne leviffima veritatis ſpecie, ne unico quidem probabili argumento. Miror ſanè Virum

E

erudi-

eruditum sive Montezinianam relationem, si-
ve hanc suam de origine Americanorum Isra-
eliticâ opinionem, tanti fecisse, ut absurda ad-
eò consequentia utramque confirmare non
dubitaverit. Si enim vel maximè Pseud-Es-
dræana illa relatio admitteretur, quis quæso
exinde colligere posset: Ergò non alias Ter-
ras præter novam Hispaniam & Insulam Peru
petierunt? Quærimus insuper: quomodo
tanta hominum copia, terrestri itinere in A-
mericam, eâ parte Mari cinctam, pervenire
potuerit? Deprehendit omninò hanc diffi-
cultatem Genebrardus, ideoq; per Tartariam
Majorem in Grœnlandiam potius, quam A-
mericam, Israëlitas pervenisse statuit.

MENASSE BEN ISRAEL,

Sect. III. p. 23.

*Eadem Decem Tribuum in Indiam transmigra-
tio confirmatur eo, quod P. Malvenda refert; Arsa-
reth nimirum esse illud promontorium, quod est
confine Scythiæ sive Tartariæ, mari imminens, Plinio
Tabin dictum.*

DISCUSSIO.

Sic tota narratio Pseud-Esdræana in fumum
abit, & ab illo, cujus patrocinium sibi promi-
sit,) rejicitur apertissimè. Quomodo? Ait
Pseud-

Pseud-Esdra, Arfareth esse *Regionem* illam *incognitam*, à nemine antea habitatam, octodecim mensium itinere ab Assyria distantem, in quâ Israelitæ post longinquam adeò migrationem habitaverint; Menasse verò Arfareth (cum Malvendâ) illud nuncupat promontorium, quod est non Scythiæ solum, verùm etiam illis Regionibus in quas Israelitæ abducti fuerunt à Salmanassere, confine, Plinio Tabin dictum. Quâ arte hæc conciliari invicem possint, rursus minimè apprehendo, scil. Arfareth simul esse terminum à quo discesserunt Israelitæ, & ad quem etiam exantlato octodecim mensium itinere pervenerunt. Destructo itaque primo Opinionis illius fundamento, audiamus quid porrò ad eandem stabiliendam afferat

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. IV. p. 24)

Opinionem hanc fulcit, quod in Insula S. Michaelis, quæ est Azorum, ad Novum Mundum spectantium, invenerint Hispani sepulchra subterranea cum Literis Hebraicis admodum antiquis.

DISCUSSIO.

Deperditas Tribus Menasse nunc quærit in Azoribus, inque Insula S. Michaelis, ad-

versa sane tempestate eò delatus.' Quis verò pro Israelitarum in Americam migratione, argumentum petere auderet ex Azoribus? Quis non ita arguentem rideret: In Hispania præcipitante seculo superiori, anno videlicet cixcxcvi. mense Aprili, è monte Illipulitano erutæ sunt Inscriptiones quædam Arabicæ; (imperitè pro literis Salomonis habitæ, ad quarum explicationem Præsul Hispalensis invitavit Thomam Erpenium,) ergo Hispani originem debent Arabibus, vel quod magis absurdum: ergò Galli etiam aut Italicorum quoque sunt coloniæ, talis omnino hæc est collectio: In Insulâ S. Michaelis repertæ sunt Inscriptiones Hebraicæ, ergò Hebræi non illam solum, verùm universam etiam Americam (longissimis parasangis ab eâdem remotam,) primi inhabitaverunt. Quasi non ex Hispaniâ forte relegati Judæi eò pervenire potuissent, & defuncto fratri quoddam ponere monumentum. Quale?

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

מהמם אל שעלבין מת דעאל :

DISCUSSIO.

Est illa ipsa inscriptio, quam G. Genebrardus

dus è mendacissimi Theveti Cosmogr. (Lib. XXIII. c. 7.) descripsit Chronogr. p. 159. Anne verò illa spirat idioma Hebraicum? nescio quale potius peregrinum sapit, literis Hebraicis expressum. Sive enim pro ו scribatur נ ut sensus sit: Quam perfectus est Deus, Sehal ben mortuus est, Nosce Deum; sive cum Genebrardo מה טס אל reddatur: *Quid violavit Deus?* sive nomen & Patrem defuncti denotet, ita ut pro ׀ clauso substituendum ב h. m:

מהטבאל שערל בן מתדעאל:

MEETABEL SEAL, FILIUS MATADEL;

Sive alia quædam lectio fingatur, nullus Hebrææ Linguae conveniens sensus elicitur. Talem verò Inscriptionibus hujusmodi inferre, ubi non sponte suâ eundem reddunt, lusus potius ingenii est. Nec voces nec phrases si aliquid significant,) Genium spirant Judaicum. Multo minus constat an hæc inscriptio sit perfecta, an verò ex prolixiori saltem excerpta? an antiquitatem ostendet lapis? & quæ similia. Magnus BUXTORFIUS (de hoc monumento à me compellatus,) conjicit, à Christiano aliquo, quali quali literarum Hebraicarum notitia gaudente, animi vel memoriæ gratia, (ut sæpe in locis hujusmodi fieri soleat,) leat,)

leat,) seu nomē suum, seu aliquid aliud saxo illi incisum fuisse. A Judæo certè qui vel minimam Linguæ suæ cognitionem habet, profecta hæc inscriptio neutiquā est. Quid si vero prorsus confictam & supposititiam eandem nuncuparemus? nihil fanè à veritate dixerimus alienum, quemadmodum ficta hujusmodi Judæorum monumenta passim extant. Talia quædam (pro antiquissimis venditatâ) eruta feruntur prope Viennam in pago Gumpendorff, quorum unum annos à Creat. refert MMDLX. nimis sane aperto mendacio, Inscriptio hæc est:

מרדכי גבור הגדול בשנת

מיבריאת עולם א"א ק"ה ס —

MARDOCHAI VIR FORTIS, ET MAGNUS, (mortuus sc. & sepultus est,)

ANNO A CREAT. MUNDI MMDLX.

Adeoq̃ue post latam Legem Anno DLX.

Aliud quoddam EPHRAIMI Sacerdotis Epitaphium, in agro quoque Viennensi erutum, annos à condito Mundo MMMDCCCXCIX. exhibet. Sic monumentum illud Judaicum, (pro cuius γνησιότητι pugnat *Villalpandus*, Tom. II. p. II. in *Ezech.* p. 544.) ad Arcis Sâguntinæ portam, seculo superiori effossam, & ADONIRAMO Salomonei ærarij præfecto positum,

fitum, novitatem, manifestè prodit. Est autem tale:

זֶהוּא קִבְר אֲדוֹנִירָם עֶבֶר הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
שָׁנָא לִגְבֻתָּאת חֲמֵס וְנִפְטָר יוֹם

H. E. HIC EST TUMULUS ADONIRAM SERVI REGIS SALOMONIS, QUI VENIT UT EXIGERET TRIBUTUM ET MORTUUS EST DIE--

Reliqua, ut & imprimis diem obitus, vetustatis injuriâ periisse dicunt. Quid verò de hoc monumento statuendum sit, hâc occasione obiter exponemus: I. Ipse Villalpandus affirmat, Lapidem istum undique etiam quæsitum, reperiri non potuisse, nec apud quæquam Scriptorem ejusdem vestigia se deprehendisse, præterquam in MSCR. quod apud Gonzagam Mantuanum Episcopum asservatū fuerit, quasi verò præter Mantuanum hunc Episcopum nemo illud investigare potuerit. II. Prorsus absurdum est, Tempore Salomonis tantam in Hispaniam abiisse Judæorum multitudinem, ut Adoniramus ille colligendi tributi causa à Salomone eò fuerit ablegatus, nullas sane causas habuissent Israelitæ, Palæstinam tunc à Deo vix concessam deserendi, nec hujus rei sive Sacra sive alia Judaica Historia meminit. Et quis

rebelles missum, lapidibus obrutum, & in Sichem sepultum fuisse ignorat, 1. Reg. XII. 18. IV. Denique vetustissima F. bræorum monumenta, diem obitus nunquam exhibuerunt, dum igitur vanus quidem homo, Adoniramo Cip-pum construxit, seculi illius consuetudinem minimè observavit. Talis quoque suppositi-tius ille, in Hispaniâ ostentatus Lapis, cum hac inscriptione :

שארן פקוד נבת מרת לשרו קחו יה
והודה עד מלך אמציה

Quæ verba etsi ita explicentur, ut ש ab initio denotet שֵׂאוֹר *Sepulchrũ*, אֶרֶן v. & נֶבֶת nomen defuncti, adeoq; reddatur: SEPULCHRUM ORANI NEBATH PRÆFECTI, QUI RE-BELLAVIT PRINCIPI SUO, ABSTULIT EUM DOMINUS ----- ET GLORIAM E-JUS USQUE AD REGEM AMAZIAM --

Sensus tamen adeò corruptus est, ut nemo fa-cilè his tricis enodandis tempus perdere de-beat. Ejusd. *Ἰπποκρίτης* meminit R. *Moses Schem Tof*, (aliàs Kalonymus dictus, & è celebri fami-lia Chabhibh oriundus,) in Libello Gramma-tico Marpe Laschon, illudque se reperisse ait in excelso quodã mōte, cum ipsius AMAZIAE *Ἰπποκρίτης*

שאו קינה בקול מרה
לשר גדול לקחו יה לאמציה:

h.c.

h. e. *Edite planctum voce amarâ, quia Deus ma-*
magnum Principem Amaziam abstulit. Quis ve-
 rò unquam illum in Hispaniâ sepultum affir-
 maret, quem juxta com. 20. cap. XIV. Lib. II.
 Reg.) à conjuratis in Lachis oppressum, & Hie-
 rosolymam reductum, in civitate David con-
 ditum constat? Quanta difficultatē laboret
 Capelli conjectura, (à *B. Walton* Appar. ad
 Bibl. Polygl. Prol. III. p. 22. approbata,) quâ sta-
 tuit, Judæum hic sepultum, fuisse servum cujus-
 dam Amaziæ, Reguli Maurorum (qui per Hi-
 spaniam multis annis regnaverint,) erudite ut
 solet, ostendit Celeberrimus Hottingerus,
 præf. Cipp. Hebr. præfixa. Et quanta deniq; in
 Ruderum ejusmodi explicatione committan-
 tur *παροράματα*, nemo harum rerum medio-
 criter peritus ignorat. In Professionis suæ so-
 cio Michael de Lunâ reprehendit Athana-
 sius Kircherus To. I. Oedip. Ægypt. class. XI. p.
 487. quod nimis cōfidenter quædam Arabica
 transtulerit, quæ talia non sint; Qualem verò
 ipse Kircherus in veterum Inscriptionum ana-
 lyfi interdum probarit peritiam, uno vel alte-
 ro exemplo ostendit laudatus modo, nec satis
 unquam laudandus Incomparabilis Hottin-
 gerus loc. alleg. Quid verò noster interea Me-
 nasse? adhuc ne delectatur Monumeoto illo

Hebraico-Barbarico? Non admodum; deprehendit ipse ineptam esse Inscriptionem, ineptiorem interpretationem, ineptissimam vero factam exinde de origine Americanorum Israeliticâ conclusionem. Instat nihilominus

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. IV.)

Neutrum cui placet, ei Literas Hebraicas inventas ibi esse sufficiat.

DISCUSSIO.

Neutrum certè placet; sed nec literæ Hebraicæ ibidem inventæ sufficiunt, præsertim ad stabiliendam originem Americanorum Israeliticam, si enim inscriptio illa ab omni ΝΟΘΕΙΑΣ suspicione liberaretur, quis quæso tantam eidem attribueret vetustatem, quanta pro stabilienda illa migratione & origine Americanorum sufficeret? quis non potius paucos ante annos eandem crederet adornatam, à quibusdam casu eo delatis? Plurimos fane, tempestatibus talia ad loca abreptos, Historiæ produnt, ut de Plocamo & Hispanis Plini⁹, de Indis etiam Cornelius Nepos tradidère. Quæ cum minimè obscura sint, propria tandem vineta cedit

MENASSE BEN ISRAEL

Et

Et quamvis Insula ista sit remotior ab India Occidentali, casu tamen factum potuit, ut illic appulsi fuerint.

DISCUSSIO.

En ! confessionem tandem ingenuam, quæ multum à priori Menassis sententia, parum autem à nostrâ, discrepat. Si enim Insula ista ab America remotior est, ut certè est, quis unquam è locis remotis argumenta ad Gentium origines demonstrandas petere fuisset ausus? Et si Monumenti istius authores casu eò pervenère, minimè sane destinato illud consilio, incognitas Regiones petendi (quod cum Pseud-Esdra suo Menasse prius affirmavit,) factum est. Atque in hâc Menassis posteriori sententia, possemus nunc acquiescere, si voluisset ipse; & non novo argumentorum apparatu, Thaidem suam exornare constituisset.

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. V.)

Illud verò ad rem facere videtur, quod Garcilasso de la Vega comm. de Peru Lib. 3. cap. 1. ubi de magnis edificiis loquitur, addit: In Tiahuanacu, (inquit) provincia Collai inter alias antiquitates, hæc immortalis memoria est digna; sita ad lacum ab Hispanis Chucuytu dictum; nimirum inter magna,

quæ ibi sunt, ædificia, unum maxima molis videre est, quod habet atrium quindecim orgyas latum; murum quo cingitur, duo stadia altum; ab una parte atrii est camera quadraginta quinque pedes longa, viginti duos verò lata: Atrium autem, murus, pavimentum, camera tectumque ejus, vestibulum, postes duarum Camera portarum, ac ipsius vestibuli omniaque ex uno tantum confecta lapide, muri tres quadrantes ulna crassi sunt.

DISCUSSIO,

Nihil sane hoc ad rem facit, quid quæso exinde elicit?

MENASSE BEN ISRAEL

Ego ædificium illud conjicio esse Synagogam ab Israelitis conditam;

DISCUSSIO.

Cur non templum Salomonis, eadem veritatis specie? aut ad exemplum ejusd. in America exstructam Ædem; cum Atrii, vestibuli, Portarum, Murorum, &c. tam exacta fiat mentio, imò omnia ex uno tantum lapide confecta dicantur. Ast, quot quantorumque splendidissimorum ædificiorum mentionem injiciunt Rerum Americanarum scriptores: Sic Gvainacapa (aliis Gvanacaxa) Peruanorum Rex, omnes profanorum Annalium Magnates,

tes, Rerum gestarum fama, bellorum pacisq;
 gloria, copiis, ac luxûs magnificentia, longis-
 simis intervallis antecedens,) AURO fertur
 ædificasse: Pallatia quippe Regiamque (non
 lateritiarum ignorantia defectuque, sed sola
 majestatis ostentatione,) tegulis auro solidis
 instravit. Quid si tale Palatium fuisset Synago-
 ga Judaica? aut forte templum, referens il-
 lud Salamonicum, auro undique coruscans?
 Talia etiam splendidissima illa ædificia, à P. A-
 costâ (Lib. VI. Ind. Hist. c. 14.) descripta, &
 lapidibus 38. pedes longis, 18 latis, sex verò
 crassis exstructa. Tale illud cujus mentionem
 facit Cieza p. I. Chronic. Peruv. c. 87. ubi narrat
 in urbe Gvamanga, fluvio Vinaque vicina, in-
 gentem esse structuram, vetustate pene colla-
 psam, quâ de rogati Indi, retulerint, adorna-
 tam olim fuisse à populis peregrinis barbatis
 ac albis; Forte Barbati illi ac albi Israelitæ fue-
 runt, infallibili adeò criterio, quo ædes ab In-
 dis exstructæ, à Menasse nuncupantur Synago-
 gæ Judaicæ. Quis argumenti hujus infirmita-
 tem vel me tacente non intelligit? Hoc ne ad
 rem facere significat?

MENASSE BEN ISRAEL:

*Inde ajunt, Aedificiū illud dedicatum esse Auctore
 Universi; & paulò post: Quid, quod cum Idololatre
 essent Indi, non potuit ab illis Aedes sacra Deo extrui.*

DISCUSSIO.

Sinon vero atque summo hujus Universi Principio; (quod rationis ductu minus sunt assecuti) certe fictitiis illis, & pro cujusvis Ingenio excogitatis Rerū Mundanarum conditoribus, splendida ejusmodi ædificia dedicare potuerunt Americani. Quoddam enim hujus Universi Principium ab illis fuisse admissum, & ipse Menasse sect. VI. fatetur; & Rerum Indicarum scriptores abunde testantur. Sic Souriquosii (populi Americani) authore Fr. Sagardo in Histor. de Huronib. cap. 18.) credunt unum esse Deum, qui omnia creaverit, dein plures in terram defixerit sagittas, è quibus hominum genus ortum & propagatum fuerit. Hurones autem (de quibus Sagardo potissimum sermo,) Mundi creatorem vocant Yofacha, & Lingua Canadensium Atacuacan; huic adhuc superesse aviam Ataensiq. Utriq̃ imperium in omnes animantes tribuunt. Incolæ Virginiae (Thoma Hariotto referente) colunt Deum quendam Magnum, qui fuerit ab æterno, cum proposuisset Mundum condere, fecerit primum alios Deos principalis ordinis, quibus veluti mediis & instrumentis uteretur in creatione & gubernatione secutura. In U-raka superstitiose colunt Idolum Dabaikæ, cui & man-

& mancipia immolant; ferunt autem id esse matrem **CREATORIS OMNIUM RERUM**. De Mexicanis videndus Jos. à Costa, qui scribit, eos primo loco coluisse Vitzilipuzli, quem tota illa Natio nominabat omni potentem & Dominum omnis creaturæ. Quibus coronidis loco adjicimus miranda Peruanorum de Mundi conditoribus placita, quæ a scriptoribus Hispanicis prolixè traduntur; videl. Insignem quendam Virum (Con ipsi vocant) à Septentrione quondã in terras illas venisse, ac primos homines ibid. condidisse, illisque herbas & fructus sylvestres, sustinendæ vitæ dedisse, mox ab Indis offensũ, terras antea fertiles in arenas steriles vertisse, atque inhibuisse pluvias, donec ab Austro successerit alter, Pachakama nomine (id creatorem apud eos significat,) priore longè potentior, quo adventate **CON** prorsus disparuerit, istum autem creatos à priore mortales, in aves, urfos, leones, psittacos & alias volucres mutasse, atq; Indorum qui nunc eas terras obtinent Majores creasse, illosque terræ atque arborum culturam docuisse. Sed ut ad id cujus gratia hæc à nobis commemorata sunt, deveniamus, nonne fictis hisce Rerum Conditoribus Indi Sacras Ædes extruere potuerunt? Aperte hoc
trahit

tradit August. Zarat. Histor Peruv. lib.1.c.12.
 & Benzo Relat.Recent.p.403.scil.*Peruanos Pachakama*(cujus modo facta mentio)*TEMPLUM*
consecrassse, & divinos honores tribuisse. Quid mi-
 rum igitur, ab Indis Sacras extructas fuisse *Æ-*
des? Et quæso qualis cōsequentia: Apud Indos
 repertū est ædificium Rerum Conditori dedi-
 catum. Ergo adornatum est ab Israelitis; Sic
 enim Indorum illorum, de ædificio (à Gar-
 cilasso de la Vega descripto) effatum, est expli-
 candum, ut per Authorem hujus universi, (cui
 destinatum sit,) non summum illud atque ve-
 rum Rerum principium, sed quodvis aliud
 confictum Numen intelligatur. Quanto de-
 nique studio Diabolus ipse apud Indos Tem-
 plorum structuram extorquere soleat, alibi
 jam (videlicet Comment.de Re Literar.Sinen.
 sect. 10. p.196,) diximus, ex obsesso enim ho-
 mine se discessurum negat, nisi *TEMPLUM*
 sibi ex ædificatueros esse recipiant, si polli-
 centur abscedit, si promissis non steterint, rur-
 sus revertitur, oppressumque hominem variis
 cruciatibus torquet, quousque Fanum ædifi-
 cent, quale inferorum Regi dicatum, ibid.et-
 iam delineavimus. Sed pergimus jam ad alia
 cum nostro

AMERICANIS DISSERTATIO. 81
MENASSE BEN ISRAEL
(SECT. VI.)

Accedit huic opinioni argumentum, quod à loco, Dialecticis à simili dicto, sumitur, cui enim Leges ac consuetudines Indorum Hebræorumq; conferre libet, in multis convenire eas videbit, unde facile colligere est, Indos, illas debere Hebræis cum ipsis habitantibus, ante vel postquam occultos montes quaererent.

DISCUSSIO.

Nisi exactissima Morum atque Rituum convenientia ostendi possit, argumentum hoc fane omnium levissimum est. Plurima equidem sunt omnibus Gentibus barbaris communia, ab ultima videlicet antiquitate descendencia, talia verò tantum non omnia à Menasse producta. Quem etiam (utpote Ethnicorum librorum evolutioni non min⁹ quam Ebræorum incumbentem,) maxima quandoque profanorum & sacrorum rituum harmonia latere nullatenus potuit. Nec dubito, ab illo quoque observatam fuisse ridiculi illius Simii sive mali spiritus, in imitandis divinis ritibus nefandam cacozeliam. Sed audiamus & examine-
mus singula.

MENASSE BEN ISRAEL
(Ibid.) F

Jucatanenses, & Acuzainilenses Indi se circidebant.

DISCUSSIO.

Incerta hæc de Jucatenensibus traditio hausta est ex Martyre Anglerio qui Decad. IV. c. 1. quosdam ex Americanis RECUTITOS nuncupat; Idem c. 3. de Cuzumel Insulæ incolis: *Sunt recutiti*: adde cap. 4. de Insulis versus novam Hispaniam; Sed hæc Martyr aliorum fide, tum Linguæ illarum Gentium prorsus ignarorum, tum quidvis temerè credentium. Franciscus Lopez de Gomarâ in Histor. Ind. consentire videtur: Retajanse (inquit,) aunque no todos; *Circumcidunt se, licet non omnes.* Falsam autem & erroneam hanc esse de Jucatenensibus traditionem, ex Acoſta & Herrera patet, qui cum ritus omnes atque singulos accuratissimè consignaverint, de illorum tamen circumcissione & *de xú*, quin potius Acoſta eò quod in America nullibi observetur, Judæos inde excludit, uti supra jam dictum. Idem Lib. 1. c. 23. disertè negat, Circumcisionem unquam apud Americanos inventam. Et licet authores alleg. dicant quosdam eorum fuisse circumcisos, nemo tamen eorum prodit, quibus ceremonijs ritum illum peregerint, cæteri igitur Scriptores, re melius comperta, nullam ejusdem

dem faciunt mentionem. Quis verò exin colligeret illos esse Hebræos è decem deperditis Tribulus? Si enim hæc eò pervenissent, anne solum Circumcisionis ritum retinuissent, neglectis reliquis? Laetius Hispanos (circumcisionem Americanis tribuentes,) deceptos autumat, & ex arroso lue venerea (quæ ibi frequens,) præputio, circumcisionem collegisse suspicatur, non sine falso risu Grotij, *quasi* (ait,) *ita Judaica esset illa lues, ut præputium perdere contenta, cæteris partibus parceret.* Si tandem exactiora circumcisionis indicia apud Jucatanenses reperirentur, quis quæso originem exinde inferret Israeliticam? Quot Gentes à Judæis ortæ, si hoc originis signum? Populi prope modum infiniti, quos nemo unquam de Israelitarum progenie esse vel dixit, vel suspicatus est, illum circumcisionis ritum adhibuere, ut Colchi apud *Herodot.* & *Diodor.* lib. i. Ægyptij, tradente *Philon.* Jud. de circumcis. & *Strabone* Lib. xvi. apud illos tamen pauci, & ut *Horapollon* in Hierogl. perhibet Sacerdotes duntaxat circumcidebantur: Phœnices & Arabes, refer. *Cypriano* Lib. de Circumc. & *Nicephor.* Lib. viii. c. 35. hi tamen tardius receperunt, quod exemplo Poenorum in Africa patet, quibus nunquam in usu. Æthiopes ab Ægyptijs ac-

ceptam circumcisionem latisimè propa-
 runt, adeò ut omnes torridæ Zonæ subjecti
 eandem hodie observent. Edomitas, Am-
 monitas, Moabitas, desertique incolas seu Is-
 maelitas & Saracenos, suo adhuc tempore se
 circumcidisse tradit *Hieronymus* in Jerem. ix.
 26. & *Epiphan.* Panar. Lib. I. Sect. II. c. 30. Etsi
 verò quædam Gentes circumcisionis ritum ab
 Israelitis accipere potuerint, sive ab illis pro-
 gnatæ, ut Ismaelitæ & Edomitæ, ab Abrahamo
 & Isaaco familiam ducentes; sive quodam ad-
 finitatis vinculo junctæ, verbi gr. Ammonitæ
 & Moabitæ, quomodo tamen de Ægyptijs,
 Æthiopibus, Arabibus, Indis, infinitisq; alijs
 id ulla veritatis specie affirmari possit, non ap-
 prehendo, præsertim cùm maxima adeò in
 circumcisionis tempore discrepantia occurrat,
 ab Israelitis quippe octavus à nativitate dies
 præcisè observatus, ab Ægyptijs verò annus
 demum decimus quartus; Arabibus decimus
 tertius, in utroq; sexu; à Turcis quandoq; octa-
 vus & decimus quintus, ritui huic destinatus
 fuit. Sed & apud Anzichos numerosam adeò
 Gentem, quæ occidentale Nili littus ultra Nu-
 biam insedit, ceremonia hæc obtinuit. De cir-
 cumcisione Tartarorum post receptam ab ijs
 Muhammedis superstitionem supra diximus,
 vid.

vid. insuper Matthias à Michou, Lib.I. de Sarmat. Asian.cap.5. Quem denique ridiculi illius Simij latent artes, quibus infinitos fermentus, divinis quam simillimos, barbaras Nationes, sive ipse, sive per emissarios suos docuit, quod vastissima vetustiorum pariter ac recentiorum authorum testantur volumina.

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid. p. 28.)

Totones Novæ Hispaniæ, ac Mexicani, prout Romæ & Gomara, in generali Indorum Historia testantur, vestes lacerant, si vel repentinum aliquod infortunium, vel mors alicujus supervenerit.

DISCUSSIO.

Adeò trita & ab omnibus propemodum Gentibus olim observata consuetudo hæc est, ut mirum non immerito videatur, quæ Hebræicas Americanorum origines exinde stabilire non dubitaverit MENASSE. Si non aliunde saltem è Jobi Historia (Israeliticâ videlicet vetustiori,) argumenti hujus infirmitatem deprehendere potuisset, cum cap. II, 12. perhibeatur, Jobi Familiares conspectâ doloris acerbitate *Vestes suas scidisse*. Et ex Historia Judith notus est tragicus Holofernus exitus, quo à Vagao, (seu Bigvai) propalato, Principes co-

piarum Assyriæ, e vestigio *suas diruperunt Tunicas*. Sed & apud Ægyptios, atque postea Lacedæmonios re infeliciter gesta *Vestes fuisse discissas* Herodotus Lib. VI. author est. De Persis hoc quoque testantur *Diodorus* Lib. XVII. & *Q. Curtius* Lib. IV. ubi dicitur, spadonem Dario nuntium attulisse *VESTE LACERATA*. Lib. V. perhibet, quosdam Regem deplorasse *laceratis vestibus*, lugubrique & barbaro ululatu. Lib. III. idem Curtius describit ingentem nobilium feminarum turbam, quæ laceratis crinibus, *abscissaq; Veste* constiterit. & Lib. X. de Matre etiam Darii tradit, illam (tristi accepto nuntio,) *abscissa veste* qua induta fuerit, lugubrem sumfisse, laceratisque crinibus humi corpus abjecisse. Idem quoque mœstitiæ suæ planctusque documentum Viros dedisse testatur Herod. Lib. III, & VIII. Idemque confirmatur Ctesiae verbis, quæ ab Hesychio in voce Σαράπης laudantur. Et *Livius* idem notat in Sabinis Dec. I. Lib. I. *Virgilius* Æneid. XII. inducit Amatam de laqueo cogitantem, Vestesque discindentem:

Purpureos moritura manus discindit amictus.

Et Latinum Regem eandem deflentem:

--- --- ---

It scissa veste Latinus.

Quid multis? De Romanis & Græcis ne-

mo

mo non Historicus testatur, ut adeò ingenio-
fissimus Casaubonus ad illud Suetonii de Au-
gusto: *Dictaturam magna vi offerente Populo, ge-
nu nitens, dejecta ab humeris toga, nudo pectore de-
precatus est*; rectè observet Lib. II. c. 33. *Ebræo-
rum Græcorum & Romanorum mos τῇ γυμνότητι
ταπεινῶν ἐαυτὸν. ut loquitur Plutarchus: Quare in
omni graviore commotione vestes lacerabant, ut
passim in omnibus scriptoribus.* Anne igitur no-
vum hoc & Antiquitati inauditum, quod et-
iam INDI vestes lacerent, si vel repentinum a-
liquod infortunium, vel mors alicujus super-
venerit. Fuit quidem celebris apud Hebræos
hic mos (quo de vid. eâ quæ ex Scripturis col-
legit Schindlerus R. קרא & quæ ex Rabbinis
Schikardus in משפט המלך p. 155. seqq. adde
Viri Celeberr. D. Mart. Geieri tractat. eruditiss.
de Ebræorum Luctu c. XXII. n. 9. p. 412. seqq.)
Observabatur tamen juxta plurimarum alia-
rum Gentium consuetudinem, ab orientali-
bus reliquis, populo Judaico in tantam mul-
titudinem nondum excrescente, receptam,
quod ex Historia Jobi minimè obscurum esse
potest.

MENASSE BEN ISRAEL:

*Mexicani & Totones sive Totonacazenses, in a-
ris semper Ignem alebant, ut jubet Deus in Levitico,*

Peruensibus in Templis Soli dedicatis facientibus.

DISCUSSIO.

Exemplo totius propemodum Antiquitatis. Adeo profundas in diversissimarum, ac Terra non minus quam Mari disjunctissimarum Gentium animis, superstitio hæc egit radices, ut nil minus quam Hebraicæ Americanorum origines exin stabiliri possint. Caco-dæmonem quippe, maximâ ubique rituum atque ceremoniarum harmoniâ, Idolatricum cultum instituisse, jam olim ab Eruditis est observatum. Juvat ex amoenissimis pariter ac spatiosissimis antiquitatis campis, quosdam decerpere flosculos, quo magis appareat, quam infirmis opinio Menassis nostri nitatur fundamentis. De Persis nota res: Strabo Lib. XV. *ἔστι δὲ καὶ πυραιθεΐα (vulgo πυραθεΐα) σηκοί τινες ἀξιόλογοι ἐν δὲ τέτοις μέσος βωμός, ἐν ᾧ πολλή τε σποδὸς καὶ πύρ ἀσβεστον φυλάττουσιν οἱ μάγοι* i. e. *Sunt & Pyraethea septa quedam ingentia, in quorum medio ara est; In ea MAGI & cinerem multū & IGNEM PERENNEM servant.* Persarum exemplum non Cappadoces solum, verum etiam Phryges secuti sunt, nec non Larinienses, horumque propago Albani. In ara Egnatiæ Nymphæ, quæ in Apulia

cultā

eulta fuit lignis superpositis extructisq; , Ignis sua sponte excitari incendi que ab antiquis existimabatur, conferatur Solin⁹ Polyhistor. c. II. Sacerdotibus verò Gentilium hæc potissimum data fuit provincia, ut Sacrum illum Ignem, præstigiis Dæmonum desuper acceptum, continuis alimentis, ne extingueretur foverent, ac summa Religione enutrent. Observavêre idem Ægyptii, adeò, ut Diodoro auctore, mos servandi Ignem Perpetuum, cœlesti similem, ab illis ortus, & ad alias Gentes propaga⁹ fuerit. Et Plutarcho (de defect. Oracul.) perhibente, in Jovis Ammonis Æde ΑΥΧΝΟΣ ΑΣΒΕΣΤΟΣ sive LUCERNA INEXTINCTA arsit. Hinc decantatissima illa Infinitarum Gentium ΠΥΡΟΛΑΤΡΕΙΑ, à Chaldæis, Assyriis & Ægyptiis excogitata, Persis sanctè observata, & ad Græcos postea, ac Romanos cum superstitionum reliquarum colluvie devoluta. A Chaldæis primo Ignis cultus sub nomine 𐤒𐤒 UR, hinc orta notissima Judæorum fabella, quam legas in Medras Haggada, apud Salom. Jarchi & Mosen Gerundensem, reparias etiam apud Hieronymum, quæstionibus sive Tradit. in Genesin, Abrahamum sc. propterea in Ignem fuisse conjectum, quia Ignem adorare noluerit, Dei que auxilio liberatum,

turpissimā illam profligasse Idololatriam, similem fermè de Abrahamo traditionem habet *R. Mos. Majem. More Nevoch. p. III. c. 29.* Sed quicquid de Chaldæis sit, constat Ægyptios ignem sub nomine SERAPHIM coluisse, quæ vox à *שרפ* deducta ardere flagrare, splendere significat. A Persis PERPETUUM illum Ignem Numinis loco fuisse habitum notissimū est. Causam vide apud Jul. Firmic. Lib. de Error. Prof. Relig. Eundem Persarum cultum prodiderunt Isidor. Lib. XIV. c. 3. E Græcis Theodoret. lib. II. Hist. Eccles. c. 38. & Socrates Hist. lib. VII. c. 8. Qua ratione verò Persæ sacra fecerint Igni exponit Strabo Lib. XV. Appel- labatur ORIMASDA, quasi Ignem Sanctum diceres, propterea noluerunt suorum corpo- ra comburi, vid. Herod. Lib. III. Iidem teste Maximo Tyrio cum Igni sacra facerent, præbi- to alimento his utebantur verbis : EDE DO- MINE IGNIS. Et hanc superstitionem Per- sæ retinuerunt, donec Heraclius Imp. Persiam vastans, Pyræa illa sustulit, Suidas : ο δὲ ἡοά- κλειος τὰς τε πόλεις καὶ θήρει, καὶ τὰ πυρεῖα διεύρε- φε τῶν περσῶν. adde Hist. Tripart. lib. X. c. 30. Procop. lib II. & Niceph. lib XIV. c. 19. Eun- dem cultum Græcos observasse, & custodiam ignis, mulieribus connubio solutis deman- dasse,

dasse, testis est Plutarchus in Numa Pomp. Apud Romanos superstitionis hujus, ut & cæterarum omnium architectus fuit Numa Pompilius, qui Græcorum exemplum imitatus, SACRUM IGNEM in penetralib⁹ VESTÆ reconditum posuit, à virginibus intemeratæ castitati devotis, alendum & custodiendum. Hinc Servius in illud II. Æneid. *Æternūq; adytis effert penetralibus ignem*: Ecce ipse posuit quid est Vesta, nempe ÆTERNUS IGNIS, de vocis illius origine vide erudite differentē doctis. *Vossium*, lib. II. Theol. Gentil. cap. LXV. Reliqua ad Vestam & Vestales pertinentia, nemo veterum prolixius est persecutus *Dionys. Halicarnas.* Antiq. Rom. lib. 2. adde *Gell.* lib. I. cap. 12. è recentioribus *Lilium Gyraldum* & *Justum Lipsium* peculiari de Vesta & Vestalibus syntagmate. Hæc verò è variarum Gentium Historia breviter repetere placuit, quo mágis appareat, celebratam hanc IGNEM PERPETUUM fervandi consuetudinem, nec ab Hebræis duntaxat observatam, nec ab iis ad Indos fuisse devolutam. Ut verò tandem cognoscatur quomodo ad eosdem PERPETUI IGNIS custodia pervenerit, juvat audire *Amm. Marcell.* lib. 23. de BRACHMANIBUS Magis seu Sapientibus Indicis: *ferunt, si justum*

*justum est credere, ignem celitus lapsum apud se
 SEMPITERNIS foculis custodiri: Cujus portionem
 exiguam, ut faustam præisse quondam Asiaticis Re-
 gibus dicunt. Quid mirum igitur si inter ipsos
 Americanos ejusd. consuetudinis obscura re-
 periantur vestigia? Quantas enim radices in-
 sana hæc religio, in locis atque Regioni-
 bus remotissimis egerit, documento sunt
 ea quæ in Itinerario suo prodidit Benjamin
 Tudelensis. p. m. 108. ubi de Insulæ quam vocat
 כורב incolis דוגב' Dugbijanis sequentia re-
 censet: Ante excelsum sive altare Oratorii sui val-
 lem magnam habent, ubi singulis Mundi diebus
 Magnum ignem accendunt, quem vocant Divini-
 tatem, per quem filios suos transmittunt: mortuosq;
 suos etiam in medium ignem projiciunt. Quin &
 istic inter eos reperiuntur Regionis istius Magnates,
 qui se vivos igni comburendos devoverunt. Quum
 vero is qui votum concipit filiis suis domesticis &
 cognatis indicat; Ecce de me ipso votum concepi, ut
 me vivum in ignem projiciam, respondent omnes
 ac dicunt, O te beatum, bene sit tibi, qui ipso voti ex-
 solvendi die convivium ei magnum parant; ac ipse
 deinde equo suo vectus, si dives sit, aut si fuerit pau-
 per pedibus suis ad vallis usq; marginem procedit,
 seq; in medium ignem projicit, tota sua familia cum
 tympanis & tibiis jubilante, donec totus combustus
 fuerit,*

fuerit. Finito triduo duo è primariis sacerdotibus
 illorum veniunt in domum & ad liberos ejus, di-
 centes ad eos: Ornate domum, hodie enim venit ad
 vos Pater vester, ad præcipiendum vobis, quæ agere
 debeatis; ipsi vero ad se assumunt de civitate testes.
 Tum venit Satan sub specie vel similitudine illius,
 & uxor ac liberi ejus accedentes quarunt, quomodo
 sese illic habeat in mundo illo? Ille respondit; Veni
 quidem ad socios meos, sed nolunt me admittere,
 donec exsolvero debita mea filiis & propinquis ac
 vicinis meis. Facit itaq; Testamentum, & distri-
 buit bona sua inter liberos, jubetq; solvere omnia sua
 debita, & vicissim recipere cuncta sua credita: quæ
 omnia testes adhibiti consignant. Quo facto absce-
 dit ipse, neq; amplius conspicitur. Hoc mendacio, his
 fraudibus, & præstigiis, quibus sacerdotes illorum
 ipsis imponunt, ita in sua superstitione confirman-
 tur, ut dicant nullos sibi pares esse in universa terra.
 Hactenus Benjamin. Quæ licet non imme-
 rito à Constant L' Empereur (in Not. p. 215.)
 reliquis à Beniamine temerè affirmatis accen-
 seantur, haud obscurè tamen ex in superstitione
 illius, **IGNISQUE PERENNIS** scintillæ,
 in remotis adeo Regionibus promicantes, e-
 lucent. Ejusdem prorsus farinæ historiam R.
 Menachem de Lonzano in libro שתי דות fol. 50.
 col. i. è Medrasch quodam in Ecclesiasten

MSCR. enarrat, quam cum versione Latina, Epimetri loco, Sacri Ignis Historiæ subjunxit Magnus BUXTORFIUS. Illam etsi paulo prolixiorē, ad institutum tamen nostrum maximoperē facientem, nec Lectori forte ingrata, ē lingua Hierosolymitana versam, coronidis etiam loco, huic de Igne Perpetuo dissertatiunculæ annectamus.

Fuit Judæus quidam qui profectus est in Terram Kédar (Arabiam,) cujus incolæ colunt IGNEM Gehenna, persuasi hunc Ignem esse AETERNUM inde à condito Mundo, & per eum judicari & purgari omnes animas. Ad latus autem Terræ ipsorum est porta quedam gehennæ. Impij itaq; isti Kedareni accipientes de igne Gehennæ, colunt eum singulis diebus. Qualis autem est cultus quo colunt Ignem illum? Accendunt ei duo segmenta ligni singulis matutinis, & duo singulis vesperis. Ea, quæ manè apponunt, ardent usq; ad vesperam, quæ vesperi, ardent ad crastinum mane. Et sic faciunt singulis diebus. Ea autem est Ignis illius ratio, ut si omnia ligna quæ sunt in toto mundo illic comburerent, tamen nullum facerent cinerem. Hæc de causa errantes existimant illum esse Deum. Hinc multi ex illis quando ad senectutem perveniunt, conferunt se ad portam Gehennæ, conjiciunt se in eam, & in oblationē se ipsos ei offerentes, dicunt; Si quis se ipsum offerat, in obla-

in oblationem gehennæ, licet totus fuerit peccatis plenus, tamen ea omnia ipsi remissum iri, neq̃ judicatum iri in Gehenna, sed statim transferri in Hortum Edenis, Gehennæ oppositum; Si quis verò se non offerat ei, tum eum post mortem in Gehennam venire, & ibi judicari, donec omnia ejus debita sint soluta, & peccata expiata, & tum demum heredem fieri Paradisi. Judæus ergo ille per Terram ipsorum iter faciens, divertit apud senem quendam, ubi comoratus, intellexit, viam quâ porro iturus erat, esse plenam latronum & raptorum, qui omnes viatores exspolient. Timens ergo deposuit omnem suam substantiam, apud senem illum (eò quod essent fideles & integri homines illi,) nihilq̃ secum sum sit nisi viaticum, & sic perexit in locum illum, ad quem tendebat. Redux & repetens domum istius Senis ad recipiendam suam substantiam ab eo; non reperijt illum, & dictum ei fuit, illum mortuum esse, & se projecisse in Gehennam. Ille dixit eis, ubi est substantia mea, quam deposui apud eum? dixerunt ei, sibi nihil de ea constare. Ipse incipiebat flere super amissis suis facultatibus. Illi verò ad eum; Nolito ajunt, timere vel affligere te, sed manè nobiscum per triduum: tertio enim die revertetur ad nos & restituet tibi pecuniam tuam depositam. Ita namq̃ solent omnes illi, qui se in Gehennam projiciunt tertio die ad domum suam redire, & domui suæ præci-

per

pere, Hæc ab illis audiens, fidem dictis habuit, quia non addicti sunt mendaciis in suis sermonibus. Tertiò ergo die venit Damon quidam sub specie Senis illius, in ipsius domum, & præcipit uxori & liberis ejus, quid de bonis suis facere debeant: Judæus verò ille dixit ei; Et mea pecunia, quam apud Te deposui, ubi est? Ille statim eam protulit, & ei reddidit. Judæus admiratus, dixit ei; An revera ex Gehenna venisti? Ille; verè ita res habet; Judæus; Num in vita tua Te conjecisti in Gehennam? Ille; Omnino. Judæus; Quam ob causam sic fecisti? Ille; Ne in ea judicer (pænis afficiar :) quisquis enim se in gehennam projicit in vita sua, non judicabitur illius igne: & beatus est ille, qui se eò conjicit; nam si expiationem facit pro omnibus peccatis suis, & liberatur ab igne. Judæus hæc audiens subrisit, neq; verbis ejus fidem habuit, ac porrò ei dixit, Tecum ibo, & videbo, num revera Te conjicias in ignem? Ille; quod si mecum iiveris, te ipsum etiam in eum conjicies. Judæus; quod mihi placebit id sum facturus. Ille vicissim non ibis mecum. Cum ergò absolvisset præcipere uxori & liberis suis, & iterum discessisset, Judæus secutus est illum, quod ille retrospiciens animadvertens, dixit ei, Ne sequaris me. Judæus; Imo vel Te invito sequar, & videbo quid facturus sis. Ille videns quod sequeretur etiam se invito, dixit ad eum: Nunquid Judæus es? Imò, respon-

respondit ille. Alter; Scito, me non esse Virum vel Hominem; Sed Satanas Gehennæ sum, qui seduco stolidos istos homines, qui desero Domino illo qui mundum creavit, & conservat, colunt Ignem Gehennæ, & quando aliquis illorum se projicit in Gehennam, ego ab eo in domum ejus exactis tribus diebus, sub illius specie, formâ & habitu, & præcipio domui ejus pro lubitu meo; insuper hoc nomine laudo eos, & dico felices esse omnes eos qui se conjiciunt in gehennam; cum in perditionem abeant. Nam impij sunt, & super omnes Idololatrias habemus potestatem ut seducamus & perdamus eos in viis ipsorum malis; sed quod ad Israelitas attinet, qui credunt in Deum vivum, qui est Dominus Mundi, & creavit omnia, quiq; acceperunt legem, non habemus potestatem ipsos seducendi, quamdiu ambulant in via veritatis. Hac Judæus audiens gavisus est, & ivit viam suam.

Ex hac Relatione, genium licet Rabbini- cum spirante, nihilominus apparet, ineptam illam de IGNE ÆTERNO superstitionem atque persuasionem insedis- se animis Barbararum adeò, & ab omni Ebræorum commercio alienarum Gentium. Dubium igitur nul- lum est, Americanos etiam, maligni Spiritus ductu, consuetudinem illam perpetuum i- gnem servandi recepisse; & in hunc usque di-

em, cum reliquis à Menasse productis ritibus, originem Israelitam nullatenus confirmantibus, retinuisse. Quod prolixius deinceps erit ostendendum.

MENASSE BEN ISRAEL

(Sect. VI.)

Nicaragvacenses vetabant feminas, quæ partum nuperé edidissent, templa ingredi, priusquam menstruo forent purgata. Insula Hispaniola incolæ pec- care eos ajunt, quibus res est cum femina recens enixa, & Indi novæ Hispaniæ gravissimè puniebant Sodomiam reos, sepeliebant etiam plurimi Indorum suos mortuos in montanis, qui mos etiam est Judæorum.

DISCUSSIO.

Adeò frivola & insulsa argumenta pro origine Americanorum Israelitica hæc sunt, ut prolixiori discussione minimè digna videantur. Qualis enim consequentia : In hac vel illa Gente feminae modo enixæ, ab ingressu templorū & thoro maritali arcentur; In Sodomiam scelus graviter animadvertitur, & mortui in montanis sepeliuntur; Ergò illa Gens Israelitis suam debet originem, nimis profectò inepta illatio. Quæ feminae quæso statim à partu in publicum prodeunt, ne dicam templa ingrediuntur? Quis eos non vituperabit, quibus
cum

cum feminâ recens enixa res? Quæ denique Gens (si modo non omnes honestatis limites prætergressa fuerit,) adeò barbara, adeo profana quæ non detestetur, debitisque poenis infectetur nefandum Sodomix scelus, exinde verò originem Israeliticam inferre, non absurdum solum, verùm etiam prorsus ineptum & ridiculum. Et nescio sane annon ab alijs Nationibus, præsertim Germanis, (qui nihil tale novêre,) in illud Sodomix crimen gravius animadvertatur, quam ab ipsis olim Hebræis, qui (ut è Judic. XIX. & XX. manifestum est) ob Gabaensium in puniendo illo pariter ac alio quodam crimine segnitiam, integram propemodum Tribum Benjamiticam amisissent. Porro sepelire mortuos in montanis, mos quidem Judæorum est, sed aliarum etiam infinitarum gentium, quod notissimum. Omnia certe hæc criteria, nescio quarum aliarum Gentium inter Americanos exhiberent vestigia, quibus ut prolixius inhæreamus, operæ minimè foret pretium.

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

Et nomen Chana istis in locis inventum, referente Gregorio Garzia.

D I S C U S S I O.

Si non Syllabarum harum sono etiam respondeat significatio, argumentum hoc omnium evadet ineptissimum. Talia infinita prope modum vocabula accuratior Glottosyncris exhibet, quæ tamen diversissima denotant. Indos verò, longè aliud quid voce Chana designare quam Hebræos, ipse Menasse inficias ire minimè potuit.

M E N A S S E B E N I S R A E L

(Ibid.)

Id mireris, quod ab iisdem Jubileum L. annorum in urbe Mexico, ut totius Provinciae Metropoli, magna cum Pompa celebretur.

D I S C U S S I O,

Non miror. Quoties cum primis nefandam Dæmonis in imitandis ritibus atq; ceremoniis à Deo præceptis cacozeliam mecum reputo. Illud potius miror, Virum eruditum, ejusdemque neutiquam ignarum, in hoc argumento tantopere sibi placuisse, nec ullum tamen (ut aliàs consuevit,) fide dignum testem in medium attulisse. Infinitâ sic pro lubitu fingi poterunt, nec ego hætenus (instituta etiam paulò accuratiori inquisitione,) quoddam hujus rei vestigium reperire potui. Si verò

verò vel maximè apud Americanos tale quid fuisset deprehensum, nihil minus tamen, quam originè Israeliticam confirmaret. Quis enim publica illa Indorum gaudia, aliquot annorum effluxo spatio (ob insignem forte victoriam, vel aliam quamcunquè ob causam) celebrata, Jubilæa nuncuparet Judaica? Rectius solennes lætities, certis quibusdam temporibus iteratas, appellaveris, quales aliarum Gentium historiæ neutiquam ignorant.

MENASSE BEN ISRAEL:

(Ibid.)

Quid quod die Sabbathi omnes ceremoniis ac sacrificiis in templo faciendis interesse tenebantur.

DISCUSSIO.

Siccine à Judaica duntaxat Gente observata fuit consuetudo SABBATHI? Sic omnibus reliquis Nationibus despecta aut neglecta hæc ceremonia? Nonne **השביעי אומרים** האומות שכל העולם שמר יום השבת מלעבוד בו עד ימי מתן תורה מדכתיב ויברך אלהים : *Dicunt Gentes universum Mundum observare diem Sabbathi, ne quod in eo facerent opus, ex eo quod scriptum est, & benedixit Deus diei septimo &c. inquit R. Gedal. Schalschel. Haccab. p. 90. Et Josephus Albo Lib. עקרים Orat. 3. c. 25. acriter*

contra Christianos, (primam, non septimam hebdomadis lucem religiosè observantes,) disputat, eo quod septima illa dies PER SE SACRA sit, & omnibus omninò quieti à Deo destinata. Sed quem Menassi rectius opponere possemus, quam Menassen ipsum, Probl. 8. de Creation. p. 36. ita differentem: *Certum est, eos omnes qui per traditionem à Majoribus suis creationem Mundi acceperant, etiam observasse Sabbathum*; Sed notitiam creati Mundi, Menasse rursus (מקוה ישראל p. 92.) confirmante, habuerunt Americani; exinde sic infero: A quibus illi habuerunt notitiam creati mundi, ab illis etiam acceperunt observationem Sabbathi; Sed à Majoribus suis (Japeti forte posteris) *non autem Hebræis* (quod infra ostendam) Americani acceperunt notitiam creati Mundi, Ergo etiam observationem Sabbathi Validissimum hocce telum à se ipso paratum, vix eludere potuisset Menasse. Et quis profanarum institutionum adeò rudis aut imperitus, quem Sacri cujusdam diei per singulas hebdomadas recurrentis fugiat observatio. Morem illum τὰς ἱεροποιίας μὲν αἰέσεως ἑορταστικῆς ποιέειν. *Sacra curare cum laborum intermissione solenni, veluti satis celebratum, describit Strabo lib. X. Ipse Aristobulus Judæus, sed Philosophus Peripate-*

ripateticus, de popularium suorum Sabbatho seu die septimo apud Euseb. Lib. 13. de Præp. Evang. c. 12. differens, Διασάφει (inquit,) ὅμη-
 ρος καὶ ἡσίοδος, μετεκληφότες ἐκ τῶν ἡμετέρων
 βιβλίων ἱερὰν εἶναι. *Palam docuere Homerus & He-
 siodus, cum id nostris haussissent ex libris, sacra esse,
 ad hunc modum Hesiodus:*

Ἐβδομάτῃ δ' ἥπαιτα κατήλυθεν ἱερὸν
 ὕμῳ.

Septima dein illuxit SACRA dies.

Optimè Josephus Lib. II. contra Apion: ὅδ' ἔστιν ἡ πόλις ἑλλήνων, ὅδητις ἐν ὅδ' ἐβάρβαρος ὅδ' ἐν ἔθνος, ἐνθα μὴ τὸ τῆς ἐβδομάδος ἦν ἀργεῖμεν, ἡμεῖς τὸ ἔθος & διαπεφοιτήκεν. Quod vulgo vertitur: *Nulla est Civitas Græcorum usquam aut Barbarorum, nec ulla Gens ad quam septimana, in qua vacamus, consuetudo minimè pervenerit.* Satis etiam perspicua sunt verba Philonis de opif. Mundi: ἐορτὴν γὰρ & μιᾶς πόλεως ἢ χώρας ἐστίν, ἀλλὰ τῶ πάντες, ἦν κορίως ἄξιον καὶ μόνην πάν-
 δημον ὀνομάζειν καὶ τῶ κόσμῳ γενέσιον. Quod in editis redditur; *Est enim festus non unius Populi religionisve, sed in universum omnium, quæ sola digna est, ut dicatur popularis festivitas, & Mundi Natalis,* conf. eund. de vita Moïsis Lib. II. Exinde Clemens Alexandrinus rectè infert V. Strom. τὴν ἐβδόμην ἱερὰν, & μόνοι οἱ Ἑβραῖοι, ἀλλὰ

καὶ οἱ Ἕλληνες ἴσασι. *Septimum* (sc. diem) *Sacrum* esse, non Ebraei modo verum etiam Graeci agnoscunt, addit Clemens : ἀλλὰ καὶ Σόλων ἐλεγῶν σφόδρα τὴν ἐβδομάδα ἐκτελεῖν. *Quam diem* *Sanctiorem ipsa quoque Solonis Elegia mirum in modum praedicant.* De Romanis dubitare nemo potest, qui prima duntaxat illorum delibavit instituta. Sic apud Ciceronem in Sacris Legibus, sic Halicarnasensem videre est, Romae diem sacram quieti servitiorum & Animalium fuisse destinatum. Asserit Dion Historicus, ejusdem Sabbathi, quod apud Judaeos erat, usum ad Graecos Romanosque fuisse translatum. Idem haud obscurum esse poterit è Calendario Julij Cæsaris, quòd cum Calendar. Ecclesiastico novo prodijt Venet. 1552. in quo non festorum solum; verum Dierum Hebdomadarios ratio egregiè ostenditur. Si itaque Cessatio ab opere quotidiano, (quippe quæ Sabbathum potissimum constituit) à Gentilibus fuit observata, mirum sanè non est, ab Americanis septimam quavis luce congregationes tales, ad ceremonias & sacrificia, in templo peragenda, fuisse institutas.

Reperiuntur tamen quædam eruditorum hic divortia, cum nonnulli diei septimi nomine septimum septimanatim recurrentem; alij

verò

verò septimum mensis religiosè à Gentilibus habitum fuisse existimant. Priorem sententiam asserit H. *Grotius* de Ver. Rel. Christ. p. 43. posteriorem verò Doctiss. *Seldenus* Lib. III. de Jur. Nat. & Gent. c. 17. prolixè tuctur, sic locum explicat Hesiodi cum diem septimum appellat *ΙΕΡΟΝ ΗΜΑΡ* DIEM SACRUM; mensis nempe cujusvis. Quæ verò Clemens ex Homero & Callimacho habet *πρὶ ἐβδομῆς* non de die septimo, sed septenario intelligit. Quicquid tamen hujus sit, manifestum certe est, intra septem dies, ex antlati operis memoriam observatam fuisse non apud Græcos solum & Romanos, sed apud Celtas quoque & INDOS, quibus fermè omnibus per Hebdomadas distributa tempora, ut præter *Justinum Martyrem*, *Cassium* & *Philostratum* docent vetustissima dierum nomina. Quem denique Muhammedanorū latent de septimæ diei hebdomanatim recurrentis (Veneris vid.) instituta? Nuncupant illum *יום אל נמעה* seu diem congregationis, quod eod. homines congregentur. Hoc ex Abu Walid Mahumed ben Elshecina Historico Vet. docet *Seldenus* d. l. p. 427. Ille enim Rerum initia & sex creationis dies exequens, ait: *Tunc creavit stellas & Solem, & quæ sunt id genus cætera. Et continuatum est opus illud*

à die primo in diem Giuma. Ideò autem vocatur dies Giuma, quoniam eo in universum rerum primo creaturarum compages est absoluta. Sic Saidus Batricides Patriarcha Alexandrinus, scribit, Adamum è Paradiso ejectum hora nona diei Giuma. Arabes verò Sabbathum nuncuparunt ערובה Arubah, qua de voce plura docet Magnus Hottingerus Primit. Heidelberg. p. 374. Sic etiam ד' אלהים Domini dierum salutant, diem item esse ΣΩΤΗΡΙΟΝ illis præsertim qui ungues præcidant, quin & observatu omninò necessarium, atque sic illis פריצה Lex dicitur. Diei etiam illius studium statutum divinum vocatur in jure Mahummedico, collecto ab Abdallâ Abumuhamed ben Abi Zeid, p. 36. Nec commercia luce illa Muhammedani permittunt: O vos qui è credentium sitis numero, (sic in Alcorano Azoar 62. legitur) quando convocatur ad precandum in die Giuma Mercandi negotia relinquit, quod bonum est vobis, si sapitis. Etsi verò è plurimarum Religionum ceremoniis, conflatum sit dogma Muhammedicum, primorum tamen Noachidarum vestigia apud illos haud obscure deprehenduntur. Mirum itaq; non est apud Indos etiam, quoddam quasi Sabbathi ἀποσκίασμα fuisse observatum, ex quo tamen minimè inferri debet, eosdem

AMERICANIS DISSERTATIO. 107
eosdem propterea Israelitis suam debere originem, aut non nisi ab eorum posteris, Sabbathicam ceremoniam esse deducendam.

MENASSE BEN ISRAEL:

(Ibid.)
Iidem divortium faciebant à feminis, quæ quid minus honestum patrassent.

DISCUSSIO.

Divortii usum pro libitu alterutrius Conjugum, apud Novi Orbis incolas repertum esse tradit *Alfonsus à verâ Cruce* (in Acad. Mexicanâ olim Professor primarius,) Spec. Conjug. p. II. art. 5. Anne verò Judaicam sapit originem? Minimè. Quis ignorat quot quantæque Gentes morem illum observaverint? appositissimè *Josephus Scaliger*, Animadv. Euseb. n. 2015. *Apud Romanos & Græcos tam mulier quam Vir potest alter alteri dicere, ut res suas sibi habeat. Quin nomina rei illius propria jure Attico prodita erant, ut si vir discederet ab uxore, hoc diceretur ἀποπομπή, si mulier à viro ἀπόλειψις.* Has divortii voces Græcas habet *Julius Pollux*. Lib. III. Onomast. c. 3. sed differentiam illarum optimè explicat *Samuel Petitus*, Comm. in Leges Atticas, Lib. VI. p. 459. In vetustissimis quidem scriptis Talmudicis (*Gemar. Hierosol. ad tit. Kido-*

Kidoschim cap. I. f. 58. col. 3.) legitur: כִּדּוּשֵׁי נָחַל נִשְׁוִי : כִּדּוּשֵׁי נָחַל נִשְׁוִי i. e. *Noachidis nec sunt Nuptia nec divortia*; Talia vero ibid. intelliguntur, qualia ab ipsis Ebræis, (ritibus atq; ceremoniis variis accedentibus,) observantur. Divortii etiam libellus & Græcis & Romanis in usu. Illi τῆς ἀποπομπῆς, ubi vir feminam ejiciebat; sive τῆς ἀπολείψεως γράμμαται, ubi hæc illum relinquebat, appellarunt, ut modo dictum, quibus adde Plutarch. in Alcibiade, & Alexandr. ab Alex. Genial. dier. Lib. IV. cap. 8. Et Archontis Athenis erat eligere iudices apud quos de legitima divortii causa disquireretur. ἀπολείψεως consuetudinem à Judæis minimè observatam, aliarum gentium exemplo introducere conata est Salomé Herodis soror, misso ad maritum Costoborum repudii libello, quod constat è Josepho lib. XV. cap. II. Aliud exemplum in Herodia de Aristobuli filia (Lib. 18. c. 7.) occurrit. Ex his itaq; obscurum neutiquam est, hanc divortiorum consuetudinem, ut apud gentes plurimas, sic Americanos etiam, absque ullo Ebræorum commercio observatam fuisse, nequicquam exinde pro stabilienda illorum ab his origine inferri potuisse.

AMERICANIS DISSERTATIO. 109
MENASSE BEN ISRAEL
(Ibid.)

*Fratrū defunctorū viduas ducebant Indi
Insularum Peru, Nova Hispania & Guatimala.*

DISCUSSIO.

Ex observatione fortè Legis Mosaicæ?
Minimè; sed nullâ hoc ipsum prohibente lege
positiva, à summis istarum terrarum Magi-
stratibus lata. Nec idoneum rursus Menasse
hujus rei affert testem, nec præcipuam illam
addit conditionem: Si frater absque legitimis
liberis è vita discesserit. Neminem fermè la-
tet, Gentes Americanas promiscuo cõtamina-
ri concubitu; Quid mirum itaque si brutali
quodam affectu, fratrū etiam defunctorū
viduis, ad nefandas utantur libidines.

MENASSE BEN ISRAEL
(Ibid.)

*An non ex hisce judices, habitasse illic locorum
Judeos, à quibus Gentes ista talia acceperint.*

DISCUSSIO.

Minime. Ex instituto enim prolixiori ha-
tenuis examine omnino apparet, quam infir-
mis opinio hæc nitatur fundamentis. Fusius
ostenderem argumentum à simili petitum (ni-
si exactissima morum atq; rituum convenien-
tia

tia ostendi possit,) omnium esse levissimum, è dictis tamen abunde illud apparet, observandum etiam, controversiæ statum à Menasse nunc prorsus esse immutatum. Aliud enim est Judæos illic locorum habitasse; aliud verò primos in Americam venisse, utrumq; absurdum, prius tamen tantopere à veritate alienum non est ac posterius.

MENASSE BEN ISRAEL

(Ibid.)

Supra dictis adde & illud, quod notitiam creati Mundi, ac Diluvii universalis, quam habebant Indi, Israelitis acceptam ferre debeant.

DISCUSSIO.

Plurimum de *diluvio* sermonem Americanis tribuit Acoſta, ita tamen, ut juxta illum determinari neutiquam possit, utrum diluvium de quo loquuntur, sit *universale*, cujus S. Scriptura meminit, an aliquod aliud *particulare diluvium*, seu inundatio illarum Regionum, in quibus ipsi habitabant, præsertim cum haud obscura magnæ cujusdam inundationis indicia in iisdem occurrant. Duas autem quæstiones hic manifestè confundit Menasse, quæ maximoperè sunt invicem distinguendæ (1) An Creationis & Diluvii notitiam affecuti fuerint Indi? (2) An illam debeant Israelitis? Priorem

orem facile concedimus. Non enim videmus cur Americani non potuerint obscuram diluvii cujusdam memoriam conservare, præsertim si vestigia atque signa etiamnum conspicua, non sint ejus quod tempore Noachi accidit, sed alicujus particularis, quale id quod prodit Plato, aut Deucalionis de quo Poetæ. An ne verò concessa quæstione priori, concedenda etiam posterior: Ergò notitiam illam acceptam ferre debent Israelitis? Siccine enim celeberrima illa de Mundi productione & subsequuta per diluvium corruptione traditio, in sola Semi & Eberi propagata fuit familia? Nonne salvifici hujus dogmatis semina, sub ipsa quandoque Gentilium latuere zizania? Quam spatiosus nobis dicendi campus aperiretur, si Sacra Ægyptiorum penetralia, aut vasta profanorum volumina evolvere vellemus. Indos solos accedamus, illorum de Mundo creato & devastato sententiam exploraturi. Atque ut Americanos (de quibus nunc controversia) prætereamus; quam exacta sacrorum illorum dogmatum vestigia apud SINAS reperiuntur! Primus eorum Ordo, Chaos rerum omnium initium constituit, è quo Spiritale summum (ut ipsi loquuntur,) procreaverit id quod materia constat. Quo-
modo

modo verò Chaos illud in productione rerum fuerit divisum, quales exinde derivatæ sint rerum Mundanarum qualitates, formæ item ac symbola prolixè diximus Comm. de Re Liter. Sinens. sect. IX. Sic de diluvio multa est apud Sinicos scriptores mentio: de illius verò origine causaque nulla. Ab ipso Martinio Hist. Sin. p. 3. illud non tam pro Noetico quam alio quodam Sinis peculiari (quale Ogygium olim in Attica, in Thessalia Deucalionium,) habetur. Et tamen Sinis (ob Gentis hujus antiquitatem) non incommode Noetici memoria tribui posset. Quis verò exinde originem Sinarum inferret Israeliticam? Sed ais: Longè accuratior apud Americanos quam Sinenses Diluvii extat descriptio, quæ non nisi cum Noetico conveniat. Juxta Acoftam enim tradunt diluvio illo omnes homines fuisse deletos, narrantq; è grandi lacu Titicaca prodiisse Viracocham, qui sedem fixerit in Tiaguanaco, ubi adhuc deprehendantur ruinæ & rudera antiquorum & mirabilium ædificiorum, atq; inde transiisse ad oppidum Cusco, & ita genus humanum de novo coepisse multiplicari. Alii narrant è quadam specu per fenestram exiisse sex aut nescio quot homines, eosq; initium dedisse generi humano, in loco qui ob eam

causam

causam ipsis Pacari Tampo dicitur. Hinc ajunt ortum Mangocapam, quem authorem & caput Ingarum agnoscunt, & ab eo duas familias ortas, unam HananCuzco, alteram UrinCuzco. Referunt Reges Ingas, quum bellum inferrent & plures provincias subjugarent, hanc rationem attulisse, omnes gentes illis obsequium debere, quia ex suo genere & patria totus Mundus sit restitutus. Verum hæc fabulis anilibus ita sunt inquinata, tot scatent mendaciis, ut ipse Menasse (stante sententia sua de origine Americanorum Israelitica) fidem iis adhibere minimè possit. Dum enim ad suas Terras diluvium applicant, quomodo ab Israelitis primò inhabitata fuisset America? Addo, quod Acoftâ alijsque affirmantibus, omnia Americanorum monumenta, omnesque relationes non adscendant supra quadringentos annos, vetustiores meræ sūt tenebræ, è quibus nihil certi erui potest. Nec mirum: cum enim Libris destituantur, vix possibile, quadringentorum annorum rationem reddi ab iisdem posse. Ad quartum tandem opinionis suæ fundamentum, infelici tamen pede pergit

MENASSE BEN ISRAEL

(SECT. VII.)

Quartum opinionis hujus fundamentum sit, quod fuscæ coloris ac imberbes sint Indi; at verò in

Novo Mundo albos, ac barbatos, invenerint, quibus nullum unquam intercessit cum Hispanis commercium, & quos non alios quam Israelitas esse dixeris.

DISCUSSIO.

Igitur specifica Judæi differentia in albo colore & barba promissâ consistit? Infinitæ sic Gentium excursions in Americam statui possent; Sic Carthaginensium, sic Norvvegorum, Germanorum, Tartarorum coloniæ (juxta nonnullos in Terras illas ductæ) confirmantur, si enim argumentum à colore & barba promissa sufficit, unde quæso constat, barbatos illos & Albos non alios præter Israelitas fuisse? Sed quot barbatae etiam Gentes apud Americanos repertæ sunt? Miges in Zapoteca, Scheries in Rio de la Plata, inter Brasiliis Malopaques alijsque barbas alunt. In novo etiam Mexico Franciscus Vasquets de Coronado *Barbatos* reperit. Quòd verò hætenus Hispani Israelitas illos Americanos nondum visitaverint, causa est, quod in remotissima Provincia Utopiæ degant, quæ non secus ac Terrâ Australis in hanc usque diem mansit incognita. Certe Hispani (qui in ipsâ patriâ, Judæorum opibus tantoperè inhiant,) neùti-
quam pepercissent contribulibus Americanis. Infatiabilis enim illorum avaritia, quæ nul-
lum in America angulum, nullum fermè sepul-
chrum

chrum reliquit intactum; integram Provinci-
am minimè præterijisset. Nec ab Israelitarum
Americanorum abstinuissent commercio, illo
præsertim, quo oblatam ab Indis maximam
auri rerumque pretiosarum copiam, horren-
dis supplicijs olim compensare consueverunt.

Quæ porro MENASSE ad exornandam
suam Thaidem, è Scriptoribus quibusdam In-
dicis affert, non minus insulsa sunt, quam con-
sequentia: Ergò Americani Israelitis suam de-
bent originem. Nec per febrem unquam au-
thoribus in mentem venit, Relationibus istis
prodigiosam adeò sententiam confirmare. Sic
e Petro Simone Francisc. narrat, Philippum
quendam d' Utre Genti curdam Americanæ
bellum inferre constituisse, & emenso itinere
urbem invenisse, populo ac pulcherrimis ædi-
ficijs divitem, nec procul ab ea, duos Agrico-
las terram colentes, quos captivos abducere
voluerit; Illos verò cum se peti animadvertis-
sent, ocyssimè urbem versus aufugisse, sed Phi-
lipo insequente substitisse, lanceisque suis il-
lum in pectore læsisse. Philippum itaq; retro-
cessisse, gentium istarum dexteritatem mira-
tum. Hinc Menasse (risum teneas Lector!) ve-
rosimile esse ait: *Israelitas esse, quos illic loci De-
us servet usq; ad tempus redemptionis.* Idem Me-
nassi accidit, quod bonis quibusdam Viris, qui

dum non tam argumentorum pondere, quam numero vincere conantur, ineptissimarum quandoq; rationum colluvie, reliquas, majorem veritatis speciem habentes, reddunt suspectas. Ejusdem prorsus farinae illa sunt, quæ ex Jo. Castellani, Caspari Bergarenfis, aliorumque, cum primis Nautarum, relationibus, profert Sect. VIII. IX. X. XI. XII. Quæ omnes in eo solum conveniunt; repertas esse in America Gentes quasdam seorsim degentes, proceræ staturæ, habitu ad ornatum compolito, egregiè barbatus, fortesq; & belligeras, qui navibus Canois navigare nescirent, quanquam cæteri Indi non alijs uterentur; A nauta etiam Batavo se accepisse tradit Menasse, repertos fuisse Indos Hispanicam Linguam callentes, albos, barbatos, benè instructos, opipare vestitos, auri & argenti divites, habitantes in urbibus muro cinctis, & incolarum plenis, nunquã ipsis cum Hispanis commercium fuisse, (unde igitur lingua Hispanica, cujus notitia ipsis modo attributa?) ac securè iter ab incolis undiquaq; verius suscipi posse. *Historiam istam* (addit Menasse,) *fortè fortuna audiebam ab isto navis gubernatore Belga: unde nonnulli nostrum, conjicientes Israelitas esse illos proposuerant remittere eum, ut ea penitus inquireret; sed cita morte decedebat anno proximè elapso; unde videtur non permittere*

vere Deum, intentiones istas ullum sortiri effectum, ante dierum finem.

Nimis certe vana & inepta omnia. Quis nunquam è Belgici illius nautæ relatione colligere potuisset, Gentem illam bene instructam, divitè &c. non aliam esse quam Israeliticam? fortè quia Judæi Europæi opibus plerunq; abundant? nullam herclé aliam convenientiam deprehendere possum, An ne verò operæ fuisset pretium, propterea ad Indos illos ablegare nautam? Hocq; defuncto, nonne alius spartam illam, atq; splendidam Judæorum Amstelodamensium ad Israelitas Americanos Legationem, suscipere potuisset? Sed fabulosa hac sunt κρυπτόφύγητα, minusque tuta Isacidarum Indicorum latibula. Nec obscure etiam figmentorum fermè omnium genus communis hic deprehenditur. Et quid de intentione Menassis Decem Tribus deperditas inveniendi tandem statuendum sit, ipse exponit, dum (juxta illum,) *Deus minimè permittat intentiones istas ullum sortiri effectum, ante dierum finem.* Heu! misera itaque ISRAELIS SPES, quam Menasse Tract. peculiari (מקוה ישראל) nuncupato,) fovere quidem constituit, ast verbis illis fermè in fumum abire jussit.

Maximoperè autem miror, Menassen, illud ad originem Americanorum Israeliticam stabilendam omisisse, quod antiquissima apud Brasilianos traditio vigeat: *Majores suos divinitus è Mari servatos;*

quod de Mari Rubro nonnulli intellexerunt, sed absq; dubio illud non ad Mare rubrum, sed particularis cujusdam diluvij memoriam referendum est, qua de paulò antea differuimus. Afferuntur à nonnullis alia etiam argumenta, quæ tamen Menasse absq; dubio propterea quod Gentis suæ vitia prodant, sponte omisit. Videl. quod Novi Orbis Incolæ (eo quod Israelitis originē debeant,) sint naturâ timidi, superstitionibus dediti & mendaces, quemadmodum etiam, inquiunt, in Vestitu conveniunt, cum vel nudis pedibus ambulent, vel calceis utantur plantam tantummodo pedis operientibus, & duplici duntaxat vestiantur indumento, nimirum tunica & sindone, hæc q; esse talia, qualia à Samsonè promissa fuerint problema suum dissolventibus, Jud. XIV. 12. 13. Sed hæc omnia ne titivillitio digna sunt, quod enim Americani timidi sint, non magis arguit eorum ab Israelitis originem, quam ab alijs ejusdem Naturæ populis. Sed nec omnes Novi Orbis incolæ stigmate illo notandi sunt; reperiuntur animo audaciores quamplurimi, quod & testatur Acosta suarum Histor. Indicarum Nat. & Moral. Lib. I. c. 23. & Hispani quandoq; prælijs victi, & crudeli mortis genere trucidati, experti sunt. Mendacij crimen proprium esse videtur Idololatris omnibus, magisq; originem Americanorum Cretensem, quam Israeliticam arguit. Vestitus item satis simplex & humilis magis illorum rusticitatem & imperitiam, quam originem Abrahamiticam prodit, adde & climatis æstus, propter quem pluribus indumentis neutiquam opus habent. Samson

non

non ab Israelitis sed Philistæis (ut d. l. vers. 19. narratur,) Tunicas ac Sindones abstulit, sicq; horum potius, quam illorum posteri dicendi essent Americani. Sed leviora hæc sunt, & proluxiori discussione minimè digna.

Examinatis itaque omnibus atque singulis, pro migratione Israelitarum Americana, argumentis, expedienda restat Quæstio satis ardua: **QUALIA TANDEM IN LOCA DEPERDITAE ILLAE TRIBUS FUERINT TRANSLATAE?** Si verò rejectis omnibus Librorum Apocryphorum fabulis, putidisq; humani ingenij figmentis, Scripturam duntaxat sequimur Canonicam, nullo ferme negotio, viam, quâ nos expedire optimè poterimus, inveniemus. Illa etenim docet apertissimè, **DECEM** illas **TRIBUS** ab Assyriorum Imp. abductas, in Regionibus haud ita longinquis hæsisse, & ipsius decreto, fixam ibidem sedem collocasse. Verba II. Reg. XVII. 6. hæc sunt: **בשנת התשעית להושע לכה מלך אשור את שמרון ויגל את ישראל אשור והושב אותם בחלח ובחבור נהר גוזן וערי מדי:** h. e. *Anno Nono Hosea cepit Rex Assyria Samariam, & deportavit Israelem in Assyriam, collocavitq; eos in Chalach & in Chabor, & ad fluvium Gozan, & in Civitatibus Media.* Confer. c. 18, 11. & I. Paral. 6, 26. sensus est: Abductos fuisse Israelitas in Afsyriam, ut partim in provinciis remotioribus, partim in Regionibus ac Civitatibus Mediæ deinceps collocarentur, nec congregationes ullæ instituerentur. Sed loca illa paulo accuratius sunt perlustranda: **חלח Chalach** (Ptolemæo Calacine, & Calachene,) pars est Assyriæ versus Septentrionem, ad occidentem tamen aliquantum

declinans, Carduchis & Mardis (Plinii ætate Cordurnis dictis lib. VI. cap. 15.) vicina. **חָבֹר** CHABOR Regio montana est, Assyriæ & Mediæ contermina. Græcum Ptolemæi exemplar exprimit *ὁ χαβώρας τὸ ὄρος*, *Chabaros mons*, qui aut idem est, aut parum distat à monte Chaphton, in quo Benjamin Itiner. p. 90. plusquam centum Israelitarum cœtus reperit. *Choatras*, sed perperam appellatur in Latina Bilibaldi versione, quam Moletius Geographus Venerus commentariis suis illustravit, quo cum cōsentit Mercator Geographus non incelebris, nisi quod transposita litera aspirata montem CHOA-TRAM nuncupet. **גֹּזָן** GOZAN *Fluvium* eundem cum Cyro amne in Media esse, dubitari vix poterit, à Medis enim temporibus antiquissimis Gozan dictus est, postea (appellatione ut apparet Persica) Cyrus nuncupatus, ut vicinus alter Cambyfes, in Cyri & Cambyfis gratiam. Cum verò Textus Sacer affirmet, ad *Fluviū Gozan* collocatos fuisse Israelitas absq; dubio capiendum est de fluvii istius ripa ad urbem *Gauzaniam*, aut ulterius etiam ad Mare Hyrcanum pertinente. Totus verò ille Tractus commodè Regio Gozanis saluari potest, quæ licet Mediæ pars, quia tamen crebris barbararū Nationum incursionibus devastata fuit, merito in textu nostro à *Civitatibus Mediæ* (utpote cultioribus, nobilioribus, frequentioribusq;) distinguitur. Illum itaq; locum Israelitis incolendum assignavit Assyriorum Rex; eundem Ptolemæus tribuit *Cadusiis*, quos Plinius Lib. VI. c. 16. *Getas* nuncupat. De his itaque quæri potest; an Israelitarum sint Re-

liquiæ

liquiæ? Affirmat Fullerus, (Miscell. Lib. II. cap. 5.) & Cadusios dici vult quasi **𐤇𐤍𐤕𐤓** sanctos, ratione vocationis: Et Gelas Plinii à Chald. **𐤍𐤕𐤓** quod migrare est. Accedit quod apud Strabonen Cadusii dicantur *Advenæ*, verba sunt: *ἡ δὲ προσάρκτι ὄρεινῇ ἐτραχεία ἐψυχρὰ καδοῦσιων καλοικία, τῶν ὄρεινῶν, καὶ Ἀμαρδῶν, καὶ ταπύρων, καὶ κυρτίων καὶ ἄλλων τοιούτων οἱ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΙ εἰσὶν* Media, pars Aquilonaris est Montana, & aspera, & frigida, Cadusiorum montanorum sedes, & Amardorum, & Tapyrorum, & Cyrtiorum, aliorumq; id genus, *QVI ADVENAE sunt*. Amardos quidem & Cyrtios ex Armenia venisse postea docet, sed Cadusii & Tapyri unde migrarint, incertum relinquit. Hos verò advenas non esse patet ex vetutissimo scriptore Ctesia, qui utrosque Nino subjicit apud Diodor. Lib. 3. p. 64.) *ἐκυρίευσεν* (inquit) *τῆς δὲ καδὸ δισίων χώρας καὶ ταπύρων*. Imperavit Caddusiorum Regioni & Tapyrorum. Fallaci denique Caddusiorum à **𐤇𐤍𐤕𐤓** etymo, neutiquam est nitendum, tale etiam illud, quod in Festo Avieno nuncupentur Gerri, (quasi à **𐤇𐤍𐤕𐤓**) *Advenæ*. Sed hæc obiter. Priori tandem Paral. c. 6. 26. loco Mediæ reperitur **𐤍𐤕𐤓 HARA**, quæ vox à novissimis Interpretibus haud incommode redditur *Montosus*; mediterraneus etenim ille tractus Ecbatana & ulterius tendens, amœnis montibus molliter assurgebat. Neglecta aspiratione Hieronymus legit *Ara*; ipsa certe Media à Græcis alio nomine *Aria*, & *Medi Arij* appellantur, Paus. in Corinthiacis de Media: *παράγενομένη δὲ εἰς τὴν λεγομένην τότε ΑΡΙΑΝ, τοῖς ἀνθρώποις ἔδωκε τὸ ὄνομα ΜΗΔΩΝ ἀπ' αὐτῆς*.

cum in eam Regionem venisset, quæ tum *ARIA* dicebatur, incolis à se *MEDORVM* nomen dedit. Xenophon Rer. Græcar. Lib. II. Θαμνῆριοι τῆς Μηδείας ἐγγυς καὶ δ' ἄλλων. *Thamnerij Mediæ prope Cadusios sunt; Conflata voce ex Aria vel Ariis* & מִדְיָן h.e. meridie. Doctissimus Bochartus Geogr. S. p. I. Lib. III. c. 14. credit *Haræ* nomine propriè significari Mediæ partē, Septentrionem verius, quam Arabes vocant גִּבְלֵי אֲלֶגְבָּל *Algebal*, propter Montium continuam seriem. Sane גִּבְלֵי Hebræis id ipsum est quod Arab. جبال Gebal mons, sicq; esset Montana Regio, quod eodem recidit. Sed per Chabor fluvium & oppidum Chaboram cum Tremellio intelligere, item Nehar Gozan, Regionem Gauzanitidem nuncupare nollem, hæc enim cum ipso fluvio neutiquam est confundenda. Chabor sane provincia est non fluvius, sicuti Gozan fluvius non provincia, ad cujus ripam Israëlitaë fuerunt collocati, licet totus ille tractus à fluvio isto Regio Gozanis dici possit, accuratè tamen ab eodem est distinguenda, ut paulò ante diximus. E fontibus autem illis Gozanicis magnam partem promanavit fictum illud Judæorum Flumen Sabbathicum, quod Ebræorum nonnulli (de quibus vid. Elias in Thisbi, voc. Sambation) & Moses cum primis Gerundensis, ipsum fluvium Gozan nuncupant, eò quod à voce גִּזְרֵי abripiendi significationem habente, deducatur.

Sed paulo accuratiùs nunc fabulam istam Judaicam expendere animus est, præsertim cum ipse Menasse sect. XIX. non magno solum molimine eandem adstruere, verum Judæi etiam communi-
ter,

ter, Utopicam & Chimericam suam in quibusdam locis *αὐτοκατορίαν* exinde stabilire conentur. Sunt verò qui Amnem illum Sabbathicum *Eleutherum Strabonis* (cujus Lib. VI. meminit) appellant. Valaniam nuncupat *Brocardus* (*Descript. Terræ S. Cap. II. p. 9.*) qui fluvius juxta eundem à montibus haud longinquis prorumpens, determinet Regnum Hierosolymitanum à Principatu Antiocheno, meminit etiam *Fulgosus* Lib. I. Exemplorum, c. 6. & *Agricola* de natura eorum quæ ex terra fluunt, Lib. 3. p. 114. Sabbathicus autem & Sabbathion juxta *Eliã* loc. all. dictus est מַפְכִּי שְׁבִיתָתוֹ : שַׁבָּת propter cessationem ipsius in Sabbatho, narrant enim *Hebræi* fluvium hunc currere & magno impetu ferri : מִי הַשַּׁבּוּעַ הַזֶּה שַׁבָּת : שַׁבָּת *omnibus diebus septimana præter Sabbathum*. Sic *Plinium* adversus *Josephum* tuentur omnes *Rabbini*; Ille enim de flumine isto verba faciens) *Nat. Hist. Lib. 31. c. 2.* inquit: *In Judæa Rivus Sabbathis omnibus siccatur; Hic verò Antiq. lib. 7. c. 24. refert, eundem sex diebus siccum exhibere locum, septimo vero semper currere; Manifestam hanc discrepantiam omnes agnoverunt. Solus fermè Menasse ben Israel, Josepho cæteris Ebræis æquior, communem verborum istorum sensum ita pervertit, ut Pliniano per omnia respondeat, sic enim verba Josephi reddit: Titus Imperator inter Arcas, & Raphaneam, urbes Regis Agrippæ transiens, vidit fluvium mirabilem, qui ut ut rapidissimè feratur, quovis tamen septimo die siccatur; eo verò elapso, ordinarium cursum resumit, quasi nulli mutationi obnoxius, eundemq; semper servat ordinem. Sabbathicus verò*
à sacro

à sacro Iudaeorum festo dictus est, eò quod quietem eorum septimo etiam die imitetur. Hoc verò non est vertere sed pervertere, & contrarium prorsus authoribus sensum affingere. Magis quidem voci שַׁבָּת con-
sentanea sunt Plinii verba, cum enim illa notet ces-
sare, quiescere, vix commode Sabbathicus juxta
Josephum appellari poterit, Sabbathis enim o-
mnibus minimè esset Sabbathicus, cum tunc (ex il-
lius sententia) pleno alveo rapidus fluat; contra
fluxum sistere & siccare (quod Plinius septima die
fluvio illi tribuit) verè esset σαββατικὸν quiesce-
re & ab opere vacare; propterea tamen alià pror-
sus Josepho mentem affingere (quod Menasse ten-
tavit,) magna certè audacia est. Egregia hæc conci-
liandi esset Methodus, & opportunum compen-
dium, si discrepantibus authorum sententiis, alte-
rius verba prorsus pervertantur, sic nullo laborio-
so sacrorum locorum Conciliatore (à Menasse a-
dornato) opus esset. Præterea an ne ab omni pror-
sus errore absolvendus est Josephus? Φιλαλήθης
quidem illum cum eruditis Viris judico, qui in
media luce vix sui temporis historiã ignorare po-
tuerit, lapsum tamen quandoque esse in obscuriori-
bus præsertim antiquitatibus, pauci negare au-
dent, nec quisquam sui temporis res ita consigna-
re valet, ut ab omni prorsus errore alienus dici pos-
sit. Isaacus Casaubonus quidem (Exer. XV. n. 37.) su-
spicatus est, Josephi locum de fluvio Sabbathico
jam ante Ruffinum fuisse corruptum. Quid si ve-
rò fluvius ille, juxta Josephum nomen Sabbathici
non exinde acceperit, quod septimã quavis Luce
quie-

quiescat, sed quod singulis Sabbathis insigni quâ-
 dam mutatione gaudeat; ita sane videtur, conje-
 ctura mea est, doctiorum esto judicium. Sed cur
 tanto studio Menasse Josephum suum Plinio con-
 ciliare laborat, cum & hunc paulò post manifesti
 erroris arguat, eò quod scripserit: *Rivum Sabbathis*
omnibus siccari IN IUDAEA; Sed exinde omni-
 nò apparet, tantam inter Plinianum illum & Rab-
 binicum fluvium esse discrepantiam, quantam in-
 ter Judæam, & remotissimas illas ab eâdem Regi-
 ones, ad quas flumen hocce fabulosum à Judæis
 positum est. Plinio hâc in parte responderet Jose-
 phus his verbis: *ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος Ἀρκείας τῆς Ἀ-*
γρίππα βασιλείας καὶ ραφαναίας. h. e. *Fluit medius in-*
ter Arcena Agrippæ Regni civitatem & Raphaneam. Si itaq;
 Agrippæ ditio eundem comprehendit, quomodo
 longinquæ (Rabbinis asserentibus,) à Judæa Regi-
 ones? Idem situs Eleuthero amni assignatur à Geo-
 graphis, & juxta Brocardum (Descript. Palæst, c. 2.)
 determinat Regnum Hierosolymitanum à princi-
 patu Antiocheno. En, quam belle hæc cum fabu-
 lis conveniant Judaicis! quam mirifico saltu tan-
 to terrarum tractu, tot altissimis montibus supera-
 tis, rivus iste Sabbathicus à Mari mediterraneo ad
 Caspium, è Judæa in Mediam abierit. Nec dubium
 est fluvium illum (si per Sabbathalicerit,) porro
 perrecturum, usque dum ad Hyperboreos, ultra o-
 mnem Aquilonis flatum degentes, pervenerit, ad-
 mirandas illas Danitarum, Nephtalitarumque re-
 liquias, ac fabulosa Israelitarum agmina quæsitu-
 rus. In India certe (juxta *Abrah. Frisol Orchot olam* cap.

26.) feliciter appulit, verba illius hæc sunt: מוצה נהר סבטיון בגליות האנדיאה הזאת העליונה
 h. e. *Origo fluvii Sabbathici est in Regione India superioris, inter fluvios Gangis. Imo (juxta eundem) pervenit in Kalicout.* נהר סבטיון למעלה מקליקוט מוצאו ומפסיק בין האינדיאני
 ההם לקצת מלכות היהודים ושם תמצאו ה. e. *Fluvius Sabbation originem suam habet ab altera parte Kalikout, separatq; Indos à Regno Iudæorum, quem certo ibi invenies.* Satis veró exinde manifestum est, neque Plinii neque Josephi autoritate confirmari posse putidissimum illud de fluvio Sabbathico figmentum, cum nec situs respondeat, nec illi ipsi invicem conveniant. Ex impurissimis igitur lacunis Talmudico-Rabbinicis duntaxat promanavit flumen hocce Sabbathicum, putida illa scaturigine longè dignissimum. Judæi enim (locis in præfamine supra citatis) magno molimine regnum sibi confinxere ultra Annem illum Sabbathicum ad portas Caspias, unde nullus unquã nuncius, nullæ literæ provenerint, quod nec viderit quispiam, nec visurus sit unquam, figmentum herclè callidum! & propterea à Rabbinis excogitatum, ne Jacobæum illud vaticinium Gen. XLIX. jam impletum credatur in Salvatore nostro Christo Jesu. Eodem argumento Rabbinii utuntur ad evincendum, non solis Judæis, sed omnibus gentibus imperatam esse quietem Sabbathi, sed figmentum hocce Rabbinicum & fluvium illum Sabbathicum, eo unde promanavit, relegamus.

Et ad deperditas nostras Tribus reversi, pro certo habemus, illas ab Assyriorum Rege abductas,

partim

partim in Assyria partim Media permansisse, inq̄;
 locis illis (continuatis forte sceleribus) periisse.
 Juxta gravissimam illam comminationem Lev.
 xxvi. 38. **וְאֶכְלֶתְכֶם בְּנֵי אֶרֶץ אֲנִיכֶם** h. e. *Peribitis in ipsis gentibus, & & absument vos*
terra Inimicorum vestrorum. Quid Jesaias cap. vii. 8?
Intra sexaginta quinq̄, annos : עַם אֶפְרַיִם יִחַד Desi-
net Ephraim esse Populus, ut non incommode Latinus
 reddit, Græcus: ἐκλείψει ἡ βασιλεία ἐφραὶμ ἀπὸ
 λαῶν, ita sane futurum יִחַד à R. David Kimchi expo-
 nitur **יִשְׁבַּר וְיִתְבַּטֵּל** *confringetur & abolebitur,* quod
 in tristi illa Decem Tribuum deportatione, perq̄;
 Assyriam dispersione, omninò impletum est. Etsi
 enim illæ temporis successu demum deletæ atq̄ue
 extirpatæ sint, paulatim tamen quasi ita contabu-
 erunt, ut cum infinita profanarum gentium multi-
 tudine confusæ, velut quidam rivulus Mari vasto
 conjunctus, penitus tandem evanuerint. Per E-
 phraim autem sicuti passim, ita illo Jesaiæ loco u-
 niversa Domus Israelitica est intelligenda. Terq̄ue
 quaterq̄ue igitur miseros Judæos! Qui fide nihilo-
 minus indubia Decem Tribuum Restitutionem,
 & cum duabus reliquis conjunctionem sibi pro-
 mittunt. Hanc aliquot sectionibus SPEI SUÆ IS-
 RAELITICÆ, Menasse stabilire conatur, ut eo
 magis in fide atq̄ue SPE Judaica conserventur flu-
 tuantes Ebræorum Animi, non obstante insigni
 quodam loco Talmudico, SPEM illam ISRAELITI-
 CAM prorsus everrente. Occurrit ille Tit. Sanhe-
 drin. פֶּרֶק seu sect. x. (juxta nonnullas edit. xi.)
 sicque se habet: **עֲשֶׂה לָנוּ שְׁבִטִים אֵינָן עֲתִידִין**
לְחֻזֵּק שְׁנֵי אֲמָרֵי יִשְׂרָאֵל אֶל אֶרֶץ אֲחֵרָת כִּי
הִיא

הַזֶּה מֵהַ יּוֹם הַיּוֹלֵךְ וְאִינוּ חוֹזְרִים אֲפֹהֶם הַיּוֹלֵכִין
 : וְאִנֶּם חוֹזְרִים: h. e. *DECEM TRIBUS non revertentur,*
q. d. (Deut. xxix. 28.) Et abjecit eos Deus in terram aliam,
sicut dies hic, Dies abit non redit: atq; etiam illi abeunt,
NON REDEVNT. Sic apud R. *Salom.* super Oseam
 c. iii. 5. talis extat Traditio: אֶרֶץ שְׁמֵעוֹן בֶּן מַנְסִיָּא
 : אֵין מֵרָאִין סִימָן טוֹב לְיִשְׂרָאֵל: h. e. *dixit R. Simeon*
filius Mansija non ostendetur signum Bonum Israeli. Et Isa-
 acus Abarbanel cum Davide Kimchio ad c. xxxi.
 Jeremiæ, diserte scribunt, neutiquam sciri utrum
 Decem Tribus superstites sint nec ne. Infelices ni-
 hilominus Judæi, dum Decem Tribuum deper-
 ditarum restitutionem credunt, statuere etiam
 tenentur illas alicubi esse superstites. Contulit
 hac de re cum Rabbino quodam Magnus Bux-
 torfius, ubi ille post multa tandē eò devenit, ut licet
 ipsi hæc ignorent, Deum tamen qui per Ezechie-
 lem decem Tribuum redemptionem promiserit,
 sciturum quomodo vel unde eas velit reducere.
 Tantopere autem misera hæc ISRAELIS SPES Tal-
 mudicis illis atq; Rabbinicis locis turbatur, ut
 nec A. Montezini Relatio, nec Menassis ben Israel dis-
 sertatio, ad eandem sive restaurandam, sive conser-
 vandam amplius

SUFFICIAT.

Spitzel, Gottlieb,

Elevatio relationis Monteziniana de repertis in America tribus
Israeliticis

Basilea 1661

H.un. 565

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10033844-2

VD17 39:123672